

### ๓.๒.๖ ชนบธรรมนิยมประเพณี

#### ๓.๒.๖(๑)การแต่งกาย

ย เนื่องจากจังหวัดภูเก็ตเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ จึงเป็นสิ่งจูงใจให้คนในภูมิภาคต่าง ๆ อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในดินแดนนี้เป็นจำนวนมาก แต่ละพวกแต่ละกลุ่มต่างมีชนบธรรมนิยมประเพณีเป็นของตนเอง ฉะนั้นจังหวัดภูเก็ตจึงจัดเป็นพหุสังคม มีวัฒนธรรมผสมผสานในหลายรูปแบบ แต่สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ไม่มีปัญหาระหว่างกลุ่มชน ทุกคนต่างก็ร่วมแรงร่วมใจในการพัฒนาภูเก็ตให้เจริญก้าวหน้า และพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบันนี้

อันเนื่องมาจากความหลากหลายของกลุ่มชนที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในจังหวัดภูเก็ต

ทำให้วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตของคนในสังคมมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไปตามลักษณะพื้นฐานดั้งเดิมของชนกลุ่มนั้น เช่น

กลุ่มชนชาวจีนที่อาศัยบริเวณถนนกลาง บางเหนียว และที่อำเภอกะทู้ กลุ่มชาวจีนบริเวณนี้จะมีวิถีชีวิตแบบคนจีน มีภาษาพูด

มีประเพณีและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มชาวจีนโดยเฉพาะ กลุ่มคนไทย กลุ่มคนไทยในจังหวัดภูเก็ตมองดูโดยผิวเผินแล้วเห็นว่ามีจำนวนน้อยกว่ากลุ่มคนจีน แต่แท้จริงแล้วกลุ่มคนไทยได้กระจายออกไปตามท้องที่ต่าง ๆ ในจังหวัดภูเก็ตปะปนอยู่ในหมู่คนจีนบ้างและที่อยู่เป็นกลุ่มเป็นพวก เช่น คนไทยที่บ้านตะเคียน บ้านดอนสาคร และบ้านเหียง เป็นต้น

ชาวไทยมุสลิมที่อาศัยบริเวณอ่าวมะขาม เจิงทะเล กมลา ฯลฯ ตลอดจนชาวเลบริเวณราไวย์ และเกาะสิเหร่

ฉะนั้นการศึกษาถึงลักษณะการแต่งกายของชาวภูเก็ตจะเป็นไปในรูปแบบใดที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนเพียงอย่างเดียวนั้นคงจะเป็นการยากที่จะเจาะจงลงไป

หากจะกำหนดการแต่งกายของชาวภูเก็ตก็จะต้องนำเอาการแต่งกายของกลุ่มคนชาวภูเก็ตที่จะต้องนำเอาการแต่งกายของกลุ่มคนชาวภูเก็ตมาประยุกต์เป็นแบบใหม่ที่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วกัน

ย ความเป็นมาของการแต่งกายของชาวภูเก็ต ซึ่งจำแนกตามกลุ่มคนที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานได้ดังนี้

ย ๑. กลุ่มชาวจีน ชาวจีนในจังหวัดภูเก็ตกลุ่มแรกนั้นเป็นจีนโพ้นทะเลซึ่งอพยพมาจากประเทศจีนทางตอนใต้ เนื่องจากความแห้งแล้งจากภัยธรรมชาติ

และสงครามกลางเมืองในจีน (ราวปลายศตวรรษที่ ๑๘ ต้นศตวรรษที่ ๑๙) ชาวจีนเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นผู้ชายที่ออกมาแสวงโชค ชาวจีนที่เข้ามาทางภาคใต้ฝั่งตะวันตก เป็นกลุ่มชาวจีนฮกเกี้ยนจากเมืองฮั่นมาตั้งถิ่นฐานบริเวณภูเก็ต ตรัง ระนอง เข้ามาในฐานะกุลีรับจ้างทั่วไป ส่วนใหญ่จะเป็นกุลีเหมือง บ้างก็ประกอบอาชีพประมง การแต่งกายในยุคนี้ก็เป็นการแต่งกายของชาวจีนเหมืองทั่วไป

ย (ภาพจีนเหมืองใส่กางเกงขาก๊วย เสื้อผ้าหน้า

ผูกเชือกคล้ายเสื้อม่อฮ่อม สีเทา)

เนื่องจากชาวจีนเหล่านี้ส่วนใหญ่ไม่ได้นำครอบครัวมาด้วย เมื่อมีที่อยู่ถาวรขึ้น ส่วนหนึ่งจึงสมรสกับผู้หญิงไทยในภูเก็ต

บ้างก็เดินทางไปรับครอบครัวมาจากเมืองจีนมาตั้งถิ่นฐานถาวรในภูเก็ต ผู้หญิงในระยะนี้จะแต่งกายเหมือนผู้หญิงจีนมาก คือ นุ่งกางเกงแพรสีดำ เสื้อคอจีนป้ายข้าง

กระดุมขัดทำด้วยผ้า (กระดุมป้อหลิว) สวมกำไลหยก มีบางคนก็เคร่งครัดต่อประเพณีจีนมากก็จะผูกเท้าให้เล็ก ชาวภูเก็ตจะเรียกว่า โ ตีนตุ๊กโ

เจ้าสาวยังคงคลุมหน้าแบบจีนโบราณ แต่ถ้าเป็นผู้หญิงสาวชาวภูเก็ตที่แต่งงานกับชาวจีนไม่นิยมผูกเท้า

ย (ภาพผู้หญิงจีนแต่งกายด้วยกางเกงแพรจีน สวมกำไลหยก ไว้มวย รองเท้าเล็ก ๆ ผูกเท้า)

ย (ภาพเจ้าสาวคลุมหน้า)

ชาวจีนเหล่านี้ต่อมาส่วนหนึ่งได้ก่อร่างสร้างตัวขึ้นเป็นนายเหมือง (หลังจากเจ้าเมืองหมดอำนาจในการผูกขาดแร่ดีบุก) บ้างก็ประกอบอาชีพค้าขาย ติดต่อกับชาวยุโรป สิ่งคปรั ในช่วงนี้เป็นระยะเวลาที่ชาวจีนป็นอพยพเข้ามาในภูเก็ตมากขึ้น ย ตามนโยบายของพระยารัษฎานุประดิษฐ์ สมุหเทศาภิบาลมณฑล(ระหว่างพ.ศ..... ถึง.....) ภูเก็ตเมืองแร่เฟื่องฟู ชาวจีนเข้ามามีบทบาทในการทำเหมือง ฐานะทางเศรษฐกิจก็มั่นคงขึ้นตามลำดับ ทำให้ชาวจีนในภูเก็ตมีอิทธิพลมากขึ้น

ประกอบกับทางราชการได้แต่งตั้งให้ชาวจีนเหล่านี้มีบทบาททางการเมือง นอกจากนี้ ชาวจีนยังเป็นผู้มีความเป็นชาตินิยมสูง จึงปลุกฝังให้ลูกหลานของตนสืบทอดวัฒนธรรมและประเพณีจีนไว้อย่างเหนียวแน่นทั้งภาษาพูด การแต่งกาย และขนบประเพณี แม้กระทั่งการเรียนหนังสือลูกหลานชาวจีนเหล่านี้ก็ต้องเข้าโรงเรียนที่สอนภาษาจีน คือ โรงเรียนฮั่วนุ่นย ซึ่งป็นโรงเรียนจีนแห่งแรกในประเทศไทย

ลักษณะการแต่งกายของชาวภูเก็ต

ย การแต่งกายของชาย

- ย ๑. แบบจีน ชนิดที่มีเสื้อคลุมแพรจีนสีดำ ยาวทับกางเกงขายาว สวมหมวกสีดำ คล้ายเจ้าพ่อในหนังจีน
- ย ๒. แบบประยุกตที่ค่อนมาทางยุโรป คือ เสื้อคอตั้ง กระดุมห้าเม็ด สวมหมวกกะโล่ ถือไม้เท้า เป็นลักษณะการแต่งกายของนายเหมืองทั่วไป ถ้าเป็นการแต่งกายล่าลงหรืออยู่กับบ้าน ส่วนใหญ่เป็นกางเกงขายาว เสื้อยืดดอกกลม ทรงผมเป็นแบบรองทรง(สีกักทาว) ไม่ไว้หางเปีย
- ย ๓. ชุดสากล ผูกเนคไท เป็นชุดใหญ่ที่ออกงานโดยทั่วไป
- ชุดชายเมื่อสวมใส่อยู่ภายในบ้าน มักสวมกางเกงขายาวหรือสั้น สวมเสื้อเชิต

ย (ภาพการแต่งกายของผู้ชายชาวภูเก็ต)

การแต่งกายของผู้หญิง

- ย ต่อมา ผู้หญิงได้รับอิทธิพลการแต่งกายจากชาวจีนที่ป็นัง คือ นุ่งผ้าปาเต๊ะ สวมเสื้อคลุมยาวเกือบเท่าชายผ้าโสร่ง เป็นเสื้อคอตั้ง ตัดด้วยผ้าปานรุเปีย ฉลุลาย หรือผ้าต่วนแพรนึ่ง ๆ คอตั้ง เรียกว่า ชุดเสื้อครุย ชุดครุยนี้ประกอบด้วย ๓ ส่วน คือ
- ย ๑. เสื้อตัวในจะเป็นเสื้อคอตั้ง แขนยาว ปลายแขนจีบ ติดกระดุมปลายแขน ตัวเสื้อมีกระดุม ๕ เม็ด ทำด้วยทอง เรียกว่า กระดุมกิมตุ้น
- ย ๒. โสร่งปาเต๊ะ
- ย ๓. เสื้อครุยยาวคลุมทับไม่มีกระดุม ผู้หญิงจากครอบครัวชาวจีนนิยมชุดเสื้อครุยที่ตัดด้วยผ้าแพรจีน ใช้เป็นชุดเจ้าสาว ใช้เข็มกลัดเพชรชีกที่เรียกว่ากอสั่ง กลัดเสื้อคลุมตั้งแต่คอลงมาจนถึงหน้าอก เมื่อสวมชุดนี้ผู้สวมจะต้องเกล้าผมมวย เรียกว่าเกล้ามวยชักอีไบย ชุดนี้จะแต่งเฉพาะงานสำคัญ ๆ เท่านั้น เช่น พิธีแต่งงาน ถ้าเป็นชุดธรรมดา ก็ถอดเสื้อคลุมออกจะเหลือเสื้อตัวใน คือเสื้อคอตั้งย แขนจีบ ใช้เป็นชุดออกนอกบ้านได้ ผู้หญิงนิยมสวมกำไลข้อเท้า

ย (ภาพชุดครุยท่อน)

ย อีกชุดหนึ่งคือ ชุดครุยท่อน หรือ ปอติงเต้ เสื้อหลวม ๆ ผ้าหนา (ลักษณะคล้ายเสื้อครุย เพียงตัดสั้นขึ้นแค่สะโพก) ค่อนข้างหลวม ด้านหน้าไม่มีกระดุมย ลักษณะคล้ายสามเหลี่ยม ฉลุลายตั้งแต่ส่วนคอ สิบเลื้อมาจนถึงเอว ใช้เข็มกลัดชุด ๆ ละ ๓ ชิ้น โยงกันด้วยสายทองเล็ก ๆ ผ้านุ่งยังคงเป็นโสร่งปาเต๊ะ สวมรองเท้าแตะ ปักดิน หรือลูกปัด สวมกำไลข้อเท้า บางคนเรียกว่าเสื้อทรงยอหย่าก็ได้

ชุดเซี่ยงไฮ้ หรือค้อซู่

ย สำหรับเด็กผู้หญิง จนกระทั่งถึงวัยรุ่น ยังนิยมนุ่งกางเกงชุดเซี่ยงไฮ้ และตั้งเป้า (ชุดยาว) เต่ฟาว (ชุดสั้น)ย เด็กผู้ชายเล็ก ๆ จะไม่นิยมสวมเสื้อผ้ามากนักในตอนกลางวัน นิยมใช้ผ้าคาดอกเป็นรูปสามเหลี่ยมเพียง ๑ ชิ้น เรียกว่า โ ต้อโ และสวมลูกโซ่ทอง (สร้อยกระพรวนทองคาดเอวเด็กผู้ชาย)

ย (ชุดตั้งเป้า)

๒. พวกราบ (BABA) ย หมายถึงลูกผสมที่เกิดจากพ่อเป็นชาวจีนกับแม่ที่เป็นชาวพื้นเมือง การเรียกลูกผสมจีนกับคนพื้นเมืองนั้นในมาเลเซียก็ใช้เรียกว่า BABA เช่นเดียวกัน ซึ่งชาวภูเก็ตจะได้รับอิทธิพลจากมาเลเซีย แต่มีส่วนที่แตกต่างคือชาวมาเลเซียจะเรียกลูกผสมผู้หญิงว่า ยอนย่า (Nyonya) ส่วนลูกผสมผู้ชายเรียกว่า บ๊าบ (Baba) สำหรับชาวภูเก็ตจะเรียกรวมทั้งหญิงและชายที่เกิดจากพ่อจีนแม่ไทยว่า บ๊าบทั้งหมด สำหรับชื่อยอนย่านั้น ชาวภูเก็ตใช้เรียกชื่อเสื้อชนิดหนึ่ง ผ้านี้ไม่มีกระดุม ใช้เข็มกลัดชุดแทนกระดุม ผลิตด้วยสวาม ชายเสื้อด้านหน้าย้วยเป็นรูปเรียวยาวแหลมคล้ายสามเหลี่ยมเรียกว่าเสื้อยอนย่า หรือเสื้อยะหย่า ซึ่งชาวป็นังนิยมสวมใส่ ชุดแต่งงาน

ย ผู้หญิงนิยมใช้ชุดขาวแขนยาวย คอกลมด้วยผ้าบางย ที่เรียกว่าชุดนุ่งเบ้ง

ลักษณะการแต่งกายของพวกราบ (Baba) ในปัจจุบัน  
ย หลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ เป็นต้นมา การแต่งกายแบบดั้งเดิมหมดไป ความเชื่อและค่านิยมเก่า ๆ เริ่มหมดไปจากสังคมชาวภูเก็ต ดังจะเห็นจากวัฒนธรรมการตั้งชื่อภาษาพูดของชาวภูเก็ตที่มีเชื้อสายจีน (Baba) ซึ่งจะต้องมีชื่อจีนทุกคน และใช้ชื่อนี้ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน เช่น เมื่อมีลูกผู้หญิงจะนิยมตั้งชื่อว่า ปี่ง้อย บ๊วย สอจัน สอหังม สอจัว ลูกผู้ชายก็จะชื่อ แซงไป ฮวดหลาย เจ่งบ้าน ฮกฮวด ฯลฯ และนามสกุลก็จะแซ่ ปัจจุบันยังคงความเป็นจีนบ้างโดยใช้ชื่อจีนที่บ้านย ที่โรงเรียนจะใช้ชื่อไทยและนามสกุลแบบไทยมากขึ้น จนปัจจุบันจะหาคนชื่อจีน นามสกุลจีน ยากมากในสังคมภูเก็ต ยกเว้นชาวภูเก็ตที่มีอายุประมาณ ๕๐ ปีขึ้นไปอาจจะยังเรียกชื่อจีนอยู่บ้าง ทั้งนี้เนื่องจากขบวนการชาตินิยมสมัย จอมพล ป. พิบูลสงคราม ลูกต่างด้าวเสียสิทธิในการประกอบอาชีพและผลประโยชน์ต่าง ๆ ทำให้ทุกคนต้องเปลี่ยนมาเป็นไทยทั้งชื่อและนามสกุล นอกจากบางคนยังคงสกุลเดิมไว้บ้าง เช่น ลิมสกุล เอียวพานทอง เป็นต้น เพื่อจะได้ทราบแซ่เดิมของตนย นอกจากนี้บางคนก็มีการโอนสัญชาติมาเป็นไทย เพื่อจะได้สิทธิต่าง ๆ เท่าเทียมกับคนไทย การแต่งกายก็เป็นแบบสากลไปทั้งหมด อิทธิพลวัฒนธรรมจากภาคกลางเข้ามาแทนที่วัฒนธรรมจีน มาเลเซีย สิงคโปร์ ค่านิยมการส่งลูกไปเรียนป็นังหมดไป คนภูเก็ตส่งลูกไปเรียนกรุงเทพ ฯ เกือบทุกบ้าน นิยมให้ลูกหญิง ลูกชาย ได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน เป็นการเปลี่ยนแปลงค่านิยมของบรรพบุรุษชาวจีนที่ว่าผู้หญิงเรียนไปก็ไม่ประโยชน์

ภาพลักษณะการแต่งกายของชาวภูเก็ต  
หลังสงครามโลกครั้งที่ ๒

๓. กลุ่มคนไทยในจังหวัดภูเก็ต กลุ่มคนไทยจัดว่าเป็นคนพื้นเมืองดั้งเดิมกลุ่มหนึ่งในจังหวัดภูเก็ต เมื่อคนจีนเป็นจำนวนมากได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานบริเวณบ้านทุ่งคา และที่อำเภอกะทู้ย กลุ่มคนไทยก็ปะปนอยู่ในกลุ่มคนจีนเหล่านั้น แต่ไม่ค่อยมีบทบาทในสังคมมากนักเพราะคนจีนส่วนใหญ่มีฐานะดี สามารถรวมตัวเป็นกลุ่มเป็นก้อนมากกว่าและมีวัฒนธรรมที่แข็งแกร่งกว่า บทบาทของคนไทยในภูเก็ตจึงมีน้อย  
ฉะนั้นเมื่อกล่าวถึงการแต่งกายในภูเก็ตทุกคนจึงมองภาพเฉพาะชุดของชาวจีนเท่านั้น  
ย คนไทยส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่นอกเมืองออกไป ซึ่งคนจีนมักจะเรียกว่าคนชั่วต้ง หมายถึงคนชนบท เช่น แถบอำเภอถลาง ยกเว้นบางกลุ่มที่มีไทยมุสลิมปะปนอยู่บางส่วน บริเวณบ้านฉลอง ซึ่งมีกลุ่มคนไทย และข้าราชการไทยอาศัยอยู่ อาชีพของชาวบ้านทั่วไปส่วนใหญ่ทำสวน ทำนา ทำไร่ ร่อนแร่ย ฐานะค่อนข้างยากจน

ลักษณะการแต่งกายของชาวบ้าน

ย จากการบอกเล่าของนายเลียบย ชนศึก ประธานสภาวัฒนธรรมถลาง กล่าวว่า ผู้หญิงค่อนข้างจะมีอายุนิยมนุ่งโจงกระเบน คาดเข็มขัดเงิน หรือเข็มขัดหนังแล้วแต่ฐานะ ผ้าโจงกระเบนเป็นผ้าดำ ผ้าสีทึบ หรือผ้าลายดอกพิกุล เสื้อคอกลม แขนกระบอกไม่รัดรูปมากนัก ถ้าเป็นคนเฒ่าคนแก่ก็จะสวมเสื้อหลวม ๆ (เฉพาะไปวัดไม่สวมรองเท้า มีตะกร้ามาก) เด็กผู้หญิงจนถึงผู้หญิงสาว นิยมนุ่งผ้าถุงจะเป็นผ้าพื้น หรือผ้าลายก็ได้ เด็กผู้หญิงจะสวมเสื้อคอกระเช้า หญิงสาวสวมเสื้อหลวมตามสมัยนิยมถ้าออกจากบ้านก็สวมเสื้อสามส่วนเข้ารูป ลักษณะการแต่งกายส่วนใหญ่ก็ได้รูปแบบมาจากภาคกลาง ต่อมาเมื่อคนจีนได้เข้ามาในภูเก็ตมากขึ้น คนไทยส่วนหนึ่งก็เปลี่ยนแปลงรูปแบบการแต่งกายโดยรับเอาการนุ่งใส่โจงปาเต๊ะมานุ่งแทนผ้าถุงเดิม แต่ลักษณะเสื้อผ้ายังคงเดิม ผู้หญิงวัยกลางคนจนถึงสูงอายุนิยมกระโจมอกอยู่กับบ้านย สำหรับเด็ก ๆ นุ่งผ้าถุง ไม่สวมเสื้อ

รูปเดี่ยวย ย รูปหมู่

ย สำหรับคนไทยที่เป็นข้าราชการ ก็แต่งกายแบบข้าราชการในราชสำนักทุกประการ คือ นุ่งผ้าโจงกระเบน สวมเสื้อกระดุม ๕ เม็ด คอตั้ง

และมีการเปลี่ยนแปลงไปตามลักษณะการแต่งกายของแต่ละยุคสมัย ย ย เช่น สมัยรัชกาลที่ ๕ เป็นต้นมาข้าราชการก็นุ่งผ้าม่วง เสื้อราชปะแตน ผู้หญิงก็นุ่งซิ่นสวมเสื้อตามแบบพระราชนิยม

๓.๒.๖(๒) การกินอยู่

ย มือซ้าย นิยมดื่มกาแฟกับปลาทองโก๋ หรือขนมจีน  
มือเทียงย อาหารหลัก เป็นข้าวสวยและกับข้าว  
มือค้ำ เป็นมือหนักเช่นกัน ระหว่างมือเทียงและมือค้ำจะมีอาหารว่าง (ประมาณบ่าย ๓ โมงเย็น)๓.๒.๖(๓) กิริยามารยาท

ประสิทธิ์ย ชินการณ์ (๒๕๒๘ :๒๐๖ โ ๒๐๗) ได้กล่าวถึงประเพณีย่อย ๆ ของชาวภูเก็ตไว้ดังนี้

ย ประเพณีต้อนรับแขกของชาวภูเก็ต ชาวภูเก็ตนิยมรับรองแขกนอกบ้าน เช่น ตามร้านค้าแพ ร้านอาหาร มากกว่าจะเชิญแขกไปยังบ้านเรือนของตนย  
แม้มารยาทในการเลี้ยงต้อนรับแขกก็ไม่สู้เคร่งครัดนัก ฝรั่งบางคนประหลาดใจว่า  
ทำไมเมื่อชาวภูเก็ตเลี้ยงอาหารแก่เขาแล้วเมื่อเขาเชิญไปเลี้ยงตอบแทนที่บ้านบ้างกลับปฏิเสธไม่ยอมรับเลี้ยง

ย ประเพณีการพูดจา การพูดจาระหว่างเพื่อนฝูงที่สนิทรักใคร่ชอบพอกัน มักใช้คำหยาบหักทลายกันโดยไม่สนใจผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องจะได้ยินได้ฟังในบริเวณเดียวกันเลยย  
คนที่ไม่เข้าใจหรือคนต่างถิ่นอาจจะเข้าใจผิดว่าทะเลาะกันย การขานรับการเรียกของผู้ใหญ่ที่ใช้โดยทั่วไป คือ โ โอ้ยโ และคำที่ใช้แสดงความเห็นด้วยว่า  
โ เออโ หรือ โ อือโ ถ้าต้องการพูดแสดงถึงความรู้สึกพลัดความกระตางของน้ำเสียงลงด้วยหางเสียง โ อ้าวโ โ อือโ โ นาโ  
โ ต้าโ โ อ่าโ เป็นต้น

ย ภูเก็ตไม่มีประเพณีคนรับใช้ที่จะต้องย่อตัว หรือคุกเข่าต่อนายเจ้านาย ทุกคนจะยืนหรือนั่งในที่เสมอกันหมด คนขับรถมีสิทธิ์ร่วมโต๊ะอาหารกับนายจ้างได้ย  
และมักหักทลายด้วยคำว่ากินข้าวหรือยังย ก่อนที่จะพูดเรื่องอื่นต่อไป

ย ภูเก็ตในยุคปัจจุบันเป็นแหล่งท่องเที่ยว ผู้คนต่างถิ่นต่างชาติหลังไหลมาเทียวภูเก็ต มาตั้งหลักแหล่งทำมาหากินในภูเก็ต อารยธรรมต่าง ๆ  
ย่อมติดตามหลังไหลเข้ามาด้วยและจะต้องกระทบกระเทือนวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยมของท้องถิ่นยังมีอยู่เช่นเดิม  
๓.๒.๖(๔) ประเพณี

ย

ย ประเพณีเป็นลักษณะเฉพาะของคนในแต่ละท้องถิ่นและเป็นสิ่งที่ปฏิบัติสืบทอดต่อมาจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่งอย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นมรดกของสังคม  
แต่เป็นความถูกต้อง เหมาะสมของคนเฉพาะกลุ่มเท่านั้น  
เพราะบางประเพณีคนกลุ่มหนึ่งอาจเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดีที่ถูกต้องและคนอีกกลุ่มหนึ่งอาจจะเห็นว่าเป็นสิ่งที่น่ากลัวก็ได้  
สภาพของสังคม ค่านิยม ความเชื่อของคนในสังคม เป็นสิ่งที่ปล้ำงหรือเปลี่ยนแปลงได้ยาก เพราะสิ่งเหล่านั้นเป็นที่พึง  
เป็นขวัญและกำลังใจในการทำงานหรือในอาชีพของตนย คนโดยทั่วไปเชื่อว่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายจะมองเห็นความทุกข์ของมนุษย์  
การอ่อนวอนขอให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์เหล่านั้นช่วยจึงปรากฏอยู่เสมอ ๆ และเมื่อประสบผลสำเร็จก็จะทำพิธีขอบคุณย เพื่อเป็นสิริมงคลแก่ตัวเอง  
พิธีกรรมเหล่านี้ได้กระทำจนเป็นที่ยอมรับของสังคมย  
ฉะนั้นพิธีกรรมกับประเพณีจึงเป็นของคู่กันมาโดยตลอดจะขาดอย่างใดอย่างหนึ่งเสียมิได้เพราะพิธีกรรมเป็นการกระทำที่จะนำผู้ปฏิบัติไปสู่ ย ย ย ย ย  
เป้าหมายที่ต้องการย หรือนำมาซึ่งความสำเร็จที่หวังไว้ สังคมจึงถือว่าการจัดพิธีกรรมที่ถูกต้อง เคร่งครัด จะเป็นที่พอใจของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เขาเคารพนับถือ  
ถ้าทำผิดจะถูกลงโทษ พิธีกรรมจึงเป็นรูปแบบที่แสดงออกถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้นับถือกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์

การที่จังหวัดภูเก็ตมีประเพณีและวัฒนธรรมเฉพาะท้องถิ่นที่แตกต่างและโดดเด่นแปลกไปจากสังคมอื่นเพราะความหลากหลายของกลุ่มคนที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในภูเก็ต  
ต่างนำเอาวัฒนธรรมของตนมาเผยแพร่ในดินแดนนี้ เมื่อคนเหล่านั้นได้อยู่ร่วมกันนานเข้าการผสมผสานทางวัฒนธรรมก็เกิดขึ้นย  
ดังจะเห็นได้จากวัฒนธรรมด้านภาษาของชาวภูเก็ตจะแตกต่างจากภาษาของชาวบักซ์ได้โดยทั่วไป เพราะเป็นภาษาที่ผสมทั้งจีนฝรั่ง มลายูและไทย  
ชาวภูเก็ตมีลักษณะการแต่งกายที่แตกต่างไปจากชาวบักซ์ได้โดยทั่วไป โดยได้นำเอาวัฒนธรรมการแต่งกายดั้งเดิมที่ค่อนข้างจะเป็นจีนมาผสมผสานกับความเป็นไทย  
ประยุกต์เป็นเครื่องแต่งกายของผู้หญิงชาวภูเก็ตในปัจจุบันย สำหรับผู้ชายชาวภูเก็ตจะแต่งกายเป็นแบบตะวันตกเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะในงานพิธีการต่าง ๆ  
ส่วนในชีวิตประจำวันก็จะแต่งกายตามสบายย ย สังคมภูเก็ตเป็นสังคมชนบทมากกว่าจะเป็นสังคมเมือง  
สังคมภูเก็ตเพิ่งเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเป็นสังคมวัฒนธรรมด้านการแต่งกาย

หลังการพัฒนาภูเก็ตเข้าสู่การเป็นเมืองท่องเที่ยว ชนบธรรมเนียมจะแตกต่างกันออกไปตามลักษณะของชุมชนนั้น ๆ และชุมชนก็จะจะมีวัฒนธรรมและประเพณีที่เป็นแบบจีนมากกว่าชาวภูเก็ตที่อาศัยอยู่แถบตำบลฉลอง บ้านตะเคียนซึ่งยังคงความเป็นไทย แต่บางส่วนก็ถูกผสมผสานโดยการแต่งงานระหว่างกลุ่มวัฒนธรรมด้านความเชื่อ อาชีพของชาวภูเก็ตส่วนใหญ่เป็นอาชีพเกษตรกรรม การหาแร่ดีบุก ค่าขาย อาชีพรับราชการจะมีน้อยและไม่เป็นที่นิยมของชาวภูเก็ต ฉะนั้นอาชีพเหล่านี้ต้องอาศัยพึ่งพิงดินฟ้าอากาศและโชคอันวนจะการอ่อนวอนขอความช่วยเหลือจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์จึงมีมากในสังคมชาวภูเก็ต ถึงแม้ว่าสังคมชาวภูเก็ตจะเป็นสังคมผสมผสานด้วยผู้คนหลายกลุ่มที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานก็ตาม แต่เมื่อมาตั้งถิ่นฐานทำมาหากินทุกคนก็เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันคือ ชาวภูเก็ตไม่มีความแปลก หรือเกิดความขัดแย้งแต่ประการใด จะมีเพียงกลุ่มชาวเลเท่านั้นที่ค่อนข้างจะถูกมองว่าเป็นชนกลุ่มน้อยที่มีความไม่ทัดเทียมกับกลุ่มชนส่วนใหญ่ในสังคม สาเหตุที่ประเพณีของชาวภูเก็ตปรากฏสูญสลายตาของคนทั่วไปจะเป็นประเพณีจีนเป็นส่วนใหญ่ จนทำให้บุคคลภายนอกคิดว่าชาวภูเก็ตทุกคนจะเป็นคนเชื้อสายจีนเกือบทั้งหมด ทั้งนี้เพราะชาวจีนที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในภูเก็ตนั้นเป็นกลุ่มคนที่มีความเป็นชาตินิยมสูงย คงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมอย่างเหนียวแน่น จนสามารถกลืนวัฒนธรรมเดิมที่มีอยู่ให้ด้อยลง ประกอบกับลักษณะครอบครัวชาวจีน ผู้ชายเป็นใหญ่ เมื่อลูกสาวจากครอบครัวคนไทยแต่งงานกับผู้ชายจีน พ่อบ้านเป็นจีน ย่อมจะนำสมาชิกในบ้านทุกคนเป็นจีนไปด้วย นอกจากนี้คนจีนฐานะค่อนข้างดีจนถึงดีมาก ย่อมมีโอกาสที่จะได้ใกล้ชิดกับขุนนางมากกว่าชาวบ้านธรรมดา ชาวจีนบางคนได้รับบรรดาศักดิ์จากทางราชการและเป็นที่นับถือของคนในสังคมนั้นคือวิธีการหนึ่งที่ทำให้ประเพณีจีนมั่นคง และแน่นแฟ้นในจังหวัดภูเก็ต ฉะนั้นในบทความส่วนที่เป็นชนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมนี้จะกล่าวในลักษณะที่ผสมผสานทั้งที่เป็นไทย จีน อิสลาม และกลุ่มชาวเล แต่จะเป็นข้อสังเกตสำคัญคือประเพณีจีนค่อนข้างจะมากและชัดเจนด้วยเนื้อหา มากกว่าประเพณีไทย ซึ่งขาดการสืบทอด ปลูกฝังให้ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ประเพณีเหี้ยเตงย (ถือโคมไฟ)

ย เดือน ๘ จีนย ขึ้น ๑๕ย คำ ของจีน(แป๊ะโง้ยจับหง่อ)ย หลังจากพ้อต่อ เพื่อส่งวิญญาณบรรพบุรุษที่ลงมากินอาหาร มาเที่ยวในงานพ้อต่อย ให้กลับสู่ภพที่ มา แขนวไวน้ำบ้านทุกบ้าน

ประเพณีเดือนสาม

ย (ตรุษจีน เดือน ๑ ของจีน)

ย ประเพณีเดือนสามของชาวภูเก็ตจะตรงกับเดือน ๑ ของจีน เป็นประเพณีปีใหม่จะตรงกับปฏิทินไทยประมาณเดือนกุมภาพันธ์ถึงต้นมีนาคม ซึ่งชาวจีนส่วนใหญ่จะหยุดงานเฉลิมฉลองกันตั้งแต่วันที่ ๑ คำ เดือน ๑ จนถึงวัน ๑๕ คำ เดือน ๑ (ตามปฏิทินจีน) เป็นเวลา ๑๕ วันทีเดียว ในระยะนี้ถือเป็นช่วงเวลาแห่งความเป็นสิริมงคล และถือเป็นวันหยุดพักผ่อนแห่งปีด้วย มีการแจกซองแดง (อั่งเป่า) และส่งของกำนัลแก่กันเป็นการสร้างเสริมความสัมพันธ์ รวมทั้งแสดงความกตัญญูต่เวที่ต่อกันอีกด้วย ก่อนการเฉลิมฉลองอย่างครึกครื้นนั้นย จะมีการทำความสะอาดและตกแต่งบ้านเรือนด้วยกระดาษสีแดง (ชาวจีนถือว่าสีแดงเป็นสีแห่งความเป็นสิริมงคล) เช่น มีการเขียนคำมงคลในกระดาษแดงปะตามขอบ ประตูหน้าต่างและตู้เก็บของ มีการคาดผ้าแดงที่ขอบประตูด้านบน ซึ่งเรียกว่า โ ฉ้ายโ มีการคาดโต๊ะพระด้วยผ้าที่มีลวดลายสวยงาม เรียกว่า โ โต๊ะอู่โย ในระหว่างนี้ประชาชนบางส่วนจะไปเที่ยวตากอากาศ บางส่วนก็ไปเยี่ยมญาติผู้ใหญ่และมีการจุดประทัดกันเป็นที่สนุกสนานขณะนี้การประกอบพิธีกรรม ย การประกอบพิธีกรรมในช่วงตรุษจีนนั้น อันที่จริงแล้วตามปฏิทินจีนจะเริ่มก่อนวัน ๑ คำ เดือน ๑ เล็กน้อย กล่าวคือ ในวันที่ ๒๕ คำ เดือน ๑๒ จะมีการนำเครื่องสักการะพระประจำบ้านเพื่อส่งให้ขึ้นไปประชุมบนสวรรค์ ชาวจีนจะนำเครื่องบูชา ที่ประกอบด้วย ไก่ทั้งตัว หมู และบะหมี่ รวมทั้งขนมหวาน มาตั้งไว้ที่หน้าพระประจำบ้านในตอนเช้า

ย ในวันที่สิบปี ซึ่งอาจจะปี ๒๙ หรือ ๓๐ คำ เดือน ๑๒ จะมีการนำเครื่องบูชามาไหว้พระอีกครั้งหนึ่ง เสร็จแล้วนำเครื่องบูชาเหล่านั้น ไปประกอบอาหาร เพื่อนำมา เช่นไหว้วิญญาณบรรพบุรุษต่อไป ในตอนบ่ายวันนั้น จะนำอาหารอีกชุดหนึ่งไป เช่นไหว้วิญญาณของสหายภราดร (โฮเฮียตี่) ที่ภายนอกบ้าน และคำวันนั้นถือเป็นวันรวมญาติของชาวจีนด้วยโดยญาติพี่น้องทั้งหมดจะร่วมกันรับประทานอาหารพร้อม ๆ กัน เป็นการส่งท้ายปีเก่า ย วัน ๑ คำ เดือน ๑ เช้าตรู่นี้ ชาวจีนจะนำผลไม้ ๓ - ๔ ชนิด พร้อมขนมเซ่ง (ขนมชนิดหนึ่งกวนด้วยแป้งและน้ำตาล) ซึ่งเป็นขนมที่ทำเฉพาะในช่วงตรุษจีนเท่านั้นมาตั้งโต๊ะบูชา สิ่งเหล่านี้จะตั้งไว้เป็นเวลา ๓ วัน ๓ คืน จึงเก็บ ในวันที่ชาวจีนจะมีอารมณ์สดชื่นแจ่มใสเป็นพิเศษมีการแจกซองแดงให้กับเด็ก ๆ และญาติผู้ใหญ่เป็นการเพิ่มความสิริมงคลแก่ชีวิตในโอกาสเริ่มต้นปีใหม่ วันนี้อะไรที่ชาวจีนได้ไปเยี่ยมญาติพี่น้องและท่องเที่ยวพักผ่อนอย่างแท้จริง

ย ประเพณีไหว้เทวดา

ย การบูชาเทวดาหรือเทพเจ้าสูงสุดบนสวรรค์เป็นความเชื่อของคนจีนเพื่อให้เทวดาปกป้องคุ้มครองมนุษย์ พิธีกรรมนี้จะจัดในช่วงของเทศกาลตรุษจีนย ซึ่งเรียกตามภาษาจีนว่าวันเจียโง้ยไช่ก๊าว คือ เดือน ๑ ขึ้น ๙ คำ

ย เวลาทำพิธี คือ จะเริ่มประมาณเวลาของคนโบราณ จะเริ่มไหว้ประมาณตี ๓ ถึง ๔ ตอนหัวรุ่งย แล้วรอจนพระอาทิตย์ขึ้น ถึงจะเป็นอันเสร็จพิธี หรือเรียกว่าตามภาษาจีน (ล่าง) แต่ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงตามความสะดวก คือจะเริ่มไหว้ประมาณเที่ยงคืน หรือตีสิบสองเป็นต้นไป ส่วนระยะเวลานั้นก็แล้วแต่ว่าจะเป็นครึ่งชั่วโมงหรือครึ่งชั่วโมงก็ได้ย ไม่มีการกำหนดเวลาที่แน่นอน

แต่ก่อนที่จะเก็บของที่ไหว้จะต้องเผากกระดาษทองเล็กหรือกระดาษทองใหญ่ หรือภาษาจีนเรียกว่า (กระดาษกิม) แล้วจุดประทัดเป็นอันเสร็จพิธี

ย การบูชาเทวดาแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ดังนี้ คือการบูชาเทวดาชนิดที่ไม่มีของควา เช่น ในพิธีกินผัก หรือภาษาจีนเรียกว่า (เจียะฉ่าย กับพิธีวันเกิดเทพเจ้าที่ได้ถือศีลบวช เช่น เจ้าแม่กวนอิม หรือเทพเจ้าต่างๆ ที่ถือศีลบวช จะไม่มีอาหารที่เป็นเนื้อสัตว์ หรือ ปู ปลา หมึก แต่จะมีขนมหวาน ขนมแห้ง ผลไม้

และ น้ำชา เป็นต้น

ย การบูชาเทวดาในวันตรุษจีน (หรือเรียกว่า เดือน ๓) ส่วนใหญ่คนไทยเชื้อสายจีนในปัจจุบัน มักจะใช้สิ่งของบูชาเทวดาด้วยของคาว เช่น มีเนื้อสัตว์ต่าง ๆ และขนมหวาน ขนมแห้ง ผลไม้ และน้ำชา

การจัดสิ่งของบูชาเทวดา

ในเทศกาลตรุษจีน (เดือนสาม)

มี ๒ ลักษณะ ดังนี้

ย การบูชาเทวดาแบบประหยัด ซึ่งจะขึ้นอยู่กับฐานะของแต่ละบุคคล ที่จะมีความสามารถจัดหาซื้อสิ่งของมาบูชาเทวดานั้นได้

ย การบูชาเทวดาตามรูปแบบที่ครบบริบูรณ์ สำหรับผู้ที่มีฐานะดี สามารถจัดหาสิ่งของมาบูชาได้เต็มที่ ไม่มีขอบเขต

การเตรียมบูชาเทวดาแบบประหยัด

ที่ไม่มีอาหารคาวมีดังนี้

ย ๑. แก้ว ๔ ตัวสำหรับรองโต๊ะให้สูง

ย ๒. โต๊ะ (พร้อมกระดาดรองรองขาโต๊ะ ๔ แผ่น ) ๑ย ตัว

ย ๓.ย ผ่ากั้นหน้าโต๊ะ ภาษาจีนเรียกว่า โต๊ะอุ้ยย ๑ย ผืน

ย ๔.ย ต้นออยพร้อมมระยา ๑ คู่ ภาษาจีนเรียกว่า โก๊ย จำนวน ๒ย ต้น

ย ๕.ย ผ่าปูโต๊ะสีแดง ๑ย ผืน

ย ๖.ย กระถางธูป ๑ย กระถาง

ย ๗.ย เชิงเทียน ๑ย คู่

ย ๘.ย น้ำชา ๑ย กา

ย ๙.ย จอกน้ำชา ๓ย ลูก

ย ๑๐.ขนมรวมหรือภาษาจีนเรียกว่าแต่เลี้ยว ๓ย จาน แต่เลี้ยว คือ เป็นขนมที่ทำมาจากพืชพันธุ์อาหารครบทุกอย่างจะต้องมีและขาดไม่ได้ในประเพณีของจีน

ย ๑๑. ขนมเซ่ง เป็นขนมของเทวดาโดยเฉพาะ ซึ่งจะมีไหว้และทำกันในวันตรุษจีน และไหว้เทวดาเท่านั้น และยังมีความเชื่อมาแต่โบราณอีกว่า การทำขนมเซ่งนั้น ถ้าบ้านไหนที่ทำขนมเซ่งอยู่ ถ้าผู้หญิงที่มีประจำเดือนหรือไว้ทุกข์อยู่เข้าไปดูหรือเดินผ่านจะทำให้ขนมเซ่งดิบหรือไม่สุก

และบางคนเชื่อว่าบ้านไหนทำขนมเซ่งอยู่จะไม่เข้าไปเลย จะยืนอยู่หน้าบ้าน

ย ๑๒. ขนมเต่า หรือ ภาษาจีนเรียกว่า อังกู ๓ ลูก ๑ จาน ทำให้อายุยืน

ย ๑๓. ขนมฟู หรือภาษาจีนเรียกว่า ฮวดโกย ๓ ลูกย ๑ จาน

ย ๑๔. สับปะรด ภาษาจีนเรียกว่า อ่องหลาย ๒ ลูก ทำให้มีตาเหมือนสับปะรด มีช่องทางทำมาหากินหลายทางและมีโชคหลาย

ย ๑๕. กล้วย ภาษาจีนเรียกว่า เก่งเจิว

เป็นการให้พรมีลูกเต็มบ้านมีหลานเต็มเมือง

ย ๑๖. ส้ม ภาษาจีนเรียกว่า ก้าม ๓ ลูก ๑ จาน

ย ๑๗. เทียนสีแดงเล็กหรือใหญ่ ๒ เล่ม

ย ๑๘. ธูปเล็กหรือใหญ่ ๓ ดอก

ย ๑๙. กระดาดทองเล็กหรือใหญ่ ๓ จี๋

ย ๒๐. ลูกปะทัด ๑ กลอง

ย ๒๑. หม้อไม่หอม ภาษาจีนเรียกว่า เจ่งเหี่ยวหลอ ๑ ลูกการจัดสิ่งของบูชาเทวดา แบบนั้นเป็นแบบประหยัดและในพิธีแบบกินผัก หรือ เจียจ้าย หรือเป็นวันเกิดของพระ หรือ แล่หยิด ที่ถือศีลอยู่ที่ศาลเจ้า แต่ถ้าหากเป็นพิธีใหญ่จะต้องเพิ่มสิ่งของ ดังต่อไปนี้เสริมเข้าไป เช่น

ย ๑. หมักเจียน (คล้ายกับบายสีของไทย)ย ๑ย ที่

ย ๒. ผักแห้งหกอายง เรียกว่าหลัก้าย ๖ย จาน เป็นของที่บำรุงร่างกาย เมื่อไหว้เสร็จแล้วก็นำไปทำอาหารได้

ย ย ๒.๑ย เห็ดหอม (เหี่ยววักอ) ๑ย จาน

ย ย ๒.๒ย เห็ดหูหนู (บกนั) ๑ย จาน

ย ย ๒.๓ย ฟองเตาหู้ (เต็กกาก็) ๑ย จาน

ย ย ๒.๔ย วุ้นเส้น (ตังหุน) ๑ย จาน

ย ย ๒.๕ย หมี่ซั่ว (หมี่ซั่ว) ๑ จาน

ย ย ๒.๖ย ดอกไม้จีน (กิมเจียม) ๑ย จาน

ย ๓. ผลไม้เสริม อีก ๒ อย่าง

ย ย ๓.๑ย องุ่น (ฮูโต) ๑ย จาน

ย ย ๓.๒ย ละมุดสีดา (๓ ลูก) (บาสัก) ๑ย จาน

ย การบูชาเทวดาในวันตรุษจีน หรือที่ศาลเจ้าเทพเจ้ามิได้ถือศีลบวชจะต้องมีอาหารคาวเสริมเข้าไปดังนี้

ย ๔. ของคาว (งอเล้ง)

ย ย ๔.๑ย หมูต้ม ๑ย ชื่น

ย ย ๔.๒ ไข่ไก่ต้ม หรือ ไก่ต้ม ๓ย ลูก

หรือ ๑ ตัว

ย ย ๔.๓ย ปลาหมักต้มหรือแห้ง ๓ย ตัว

ย ย ๔.๔ย กุ้งต้ม ๓ย ตัว

ย ย ๔.๕ย หมี่เหลือง ๑ กก.

ย ย ๔.๖ย เหล้าแดง(จีน)หรือน้อยกว่านั้น ๑ ขวด

ย ถ้าหากจะมีพิธีใหญ่ที่สำคัญ หรือขึ้นอยู่กับฐานะของผู้ที่มีความประสงค์จะทำให้มากเพื่อลูกหลานจะได้รับ ก็ให้เสริมสิ่งดังต่อไปนี้

ย ๕. หัวหมู พร้อมลั่น หาง ตม ๑ หัว ใช้แทนเนื้อหมูต้มเพราะว่าเป็นพิธีใหญ่

ย สมัยก่อนระหว่างที่ตั้งโต๊ะไหว้เทวดาหรือวันตรุษจีนจะมีคนละเล่นหุ่นกาเร่ ๑-๒ คน ประกอบด้วยคนเล่นดนตรี และคนเชิดหุ่นย และเข้ามาเชิดหุ่นกาเร่หน้าบ้าน

พร้อมกับกล่าวอวยพรเพื่อให้เจ้าของบ้านมีความเจริญรุ่งเรืองย และสุดท้ายคนเชิดหุ่นจะจัดพิธีแต่งงานให้หุ่นชายและหุ่นหญิง

จากนั้นเจ้าของบ้านจะนำของแดงมาให้คณะเชิดหุ่นเป็นค่าตอบแทน (นอกจากหุ่นกระบอกกาเร่แล้วยังมีลั้งไล่(เชิดสิงโต)และลั้งเหล้ง (เชิดมังกร)

ในพิธีไหว้เทวดาอีกด้วย)

ย ประเพณีเกี่ยวกับการตาย

ประเพณีเจ่งเม้ง

ย ประเพณีเดือน ๒ ของจีน ได้แก่ ประเพณี โ เจ่งเม้งโ หรือที่ภาษาฮกเกี้ยน เรียกว่า โ เจ่งเบ้งโ กระทำกันในวัน ๔ ค่ำ หรือ ๕ ค่ำ เดือน ๒

ของจีนหรือตรงกับวันที่ ๕ เมษายน ของทุก ๆ ปี เป็นพิธีกรรมที่ชนรุ่นหลังแสดงถึงความกตัญญูที่มีต่อบรรพบุรุษ ด้วยการไปถากถางบริเวณหลุมฝังศพของบรรพบุรุษ

และนำอาหารคาวหวานไปเซ่นไหว้ เสร็จแล้วนำกระดาษหลากสีไปประดับบนหลุมฝังศพย ซึ่งเปรียบกระดาษสีคือเสื้อผ้าใหม่สำหรับผู้ตาย

หนึ่งในระยะนี้ถ้าลูกหลานต้องการซ่อมแซมบอง (หลุมศพ) ให้สวยงามก็จะต้องทำในระยะนี้ เดือนอื่น ๆ ห้ามทำเด็ดขาด

ย ประเพณีงานศพ

ย การจัดเตรียมงานเมื่อมีการตายเกิดขึ้น ตามประเพณีจีนมีข้อปฏิบัติที่ค่อนข้างจะยุ่งยาก และเป็นงานใหญ่พอสมควร จึงต้องแบ่งกำลังออกเป็นหลายฝ่าย

เป็นการแบ่งงานกันทำ การจัดเตรียมในแต่ละพิธี ก็ต้องมีผู้รู้คอยแนะนำให้ กระทำพิธีอย่างถูกต้องตามโบราณประเพณี

เพื่อให้เกิดความเป็นสิริมงคลและความเจริญรุ่งเรือง ของลูกหลานต่อไปในภายภาคหน้า

ย เมื่อมีการตายเกิดขึ้น ลูกหลานจะต้องรำพรณนา ซึ่งถือกันว่าเป็นการเปิดทางให้กับวิญญาณผู้ตายที่เดินทางไปสู่ปรโลก หลังจากนั้นเป็นการจัดเตรียมพิธีในงานศพ

ย อนึ่งหากมีการตายนอกบ้าน ชาวจีนมักจะไม่นำศพเข้าไว้ในบ้าน แต่หากเป็นความประสงค์ของลูกหลาน ก็อาจมีการปฏิเสธ ดังนี้ คือ

ย ๑. ให้นำศพผู้ตายเข้าทางประตูหลังบ้าน

ย ๒. นำร่างกายผู้ตายเข้าบ้าน ในลักษณะของคนเป็น กล่าวคือ ญาติพี่น้อง ต้องนำร่างผู้ตายเข้ามาในบ้านโดยห้ามแสดงอาการโศกเศร้าหรือไวทุกข์

ต่อมาให้เพื่อนบ้านใกล้ชิด ทำที่เข้าไปพักทักทายปราศรัย เมื่อไม่มีเสียงตอบจากผู้ตาย จึงถือว่าผู้นั้นพึงเสียชีวิตไปในบ้าน ต่อจากนั้นลูกหลานและญาติสนิท

จึงแสดงอาการโศกเศร้าออกมาได้และเริ่มจัดเตรียมพิธีกันต่อไป

ย พิธีเริ่มด้วยการหาผ้าใหม่มาคลุมบริเวณหน้าพระไ้ว และนำแป้งละลายน้ำไปละลายตามกระจากต่าง ๆ หลังจากนั้นก็จะช่วยกันตกแต่งศพ

ลูกหลานจะช่วยกันอาบน้ำและเปลี่ยนเครื่องแต่งกาย ให้กับผู้ตาย ตามความเชื่อเดิมนั้น จะแต่งศพด้วยเนื้อผ้า ๗ ชั้น แต่ละชั้นจะเป็นสีผ้าต่าง ๆ กัน

โดยกำหนดให้ชั้นในสุดเป็นสีขาว (หมายถึงผู้ตาย) ชั้นถัดมาเป็นสีชมพู (หมายถึงบุตรสาว) สีฟ้าหรือน้ำเงิน (หมายถึงบุตรชาย) และสีอื่น ๆ อีกตามลำดับ

ภายในปากผู้ตายจะใส่ลูกแก้ว ๑ เม็ด เชื่อกันว่าจะเป็นแสงสว่างส่องทางให้กับผู้ตาย สำหรับเครื่องประดับตกแต่งร่างกายอื่น ๆ

จะไม่นิยมใช้ทองคำและใช้พวกเงิน,มุก หรือหยกแท้ เมื่อแต่งศพเสร็จแล้วก็นำมาตั้งไว้ที่ห้องโถง โดยหันเท้าออกทางประตูใหญ่หน้าบ้าน

คลุมศพด้วยผ้าใหม่และตั้งโต๊ะเซ่นไหว้ ประกอบด้วย กระถางธูป เชิงเทียน ๑ คู่ ตะเกียงน้ำมัน ๑ ดวง ข้าวสุกพร้อมไข่ต้ม ๑ ถ้วย ตะเกียบ ๑ คู่

ผักการทั้งรากลูกด้วยน้ำร้อน ๑ ต้น และกระถางสำหรับเผาศพกระดาษเงินย ๑ย กระถาง สิ่งเหล่านี้จะต้องวางไว้ และธูปเทียน

ตะเกียงน้ำมันจะต้องจุดตามไว้ตลอดเวลากจนกระทั่งเคลื่อนศพออกจากบ้านจึงจะนำไปทิ้งได้

ย หลังจากนั้น ลูกหลาน จะจัดผ้าไวทุกข์ ชุดไวทุกข์นี้ จะแตกต่างกันออกไปตามลำดับความใกล้ชิดของญาติ

การตัดเย็บชุดไวทุกข์นี้เดิมทีจะเย็บกันอย่างไม่ประณีตนัก คือ ไม่มีการเย็บริมผ้า และห้ามรีด ตลอดจนพิธีศพนี้ ญาติผู้ตาย จะถูกห้ามแต่งหน้าหิวม

หรือประดับเครื่องตกแต่งร่างกายเลย โดยเฉพาะผมนั้นจะต้องไว้จนครบ ๑๐๐ วันหลังการตาย จึงจะตัดได้

ย ขณะเดียวกัน ลูกหลานบางคน จะไปติดต่อน้องโง่งศพ (บางรายซื้อไว้ก่อนตาย) ซึ่งมีเคล็ดอยู่ว่าการซื้อโง่งศพนั้น

ห้ามต่อรองราคาและยังต้องเพิ่มราคาให้กับผู้ขายอีกด้วย เชื่อกันว่าจะทำให้ลูกหลานเจริญยง ๆ ขึ้น บางคนจะไปสั่งทำโคมไฟ (เต่ง) และสิ่งจำเป็นต่าง ๆ

ที่จะต้องใช้ในพิธี ส่วนเพื่อนบ้าน บ้างก็จะมาช่วยกันจัดทำประรำสำหรับเป็นที่นั่งของแขกหรือที่มาในงาน บ้างก็ไปจัดยืมโต๊ะเก้าอี้และถ้วยชาม พร้อมทั้งเครื่องครัวอื่น ๆ

ย ตามธรรมเนียมจีนนั้น จะต้องตั้งศพไว้ ๑ วันกับ ๑ คืน จึงจะบรรจุลงโลง (ปัจจุบันอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างแล้ว) เมื่อถึงเวลาเพื่อนบ้านก็จะไปช่วยกันหามโลงมายังบ้านผู้ตาย ตอนนี้ลูกหลานและญาติผู้ตายซึ่งแต่งกายด้วยชุดขาวและคลุมทับด้วย โ หมิว (ผ้าทอหยาบ ๆ ด้วยใยปอ) จะออกมาต้อนรับพร้อมกับพรรณนาบอกผู้ตายว่า บ้านใหญ่ได้มาถึงแล้ว หลังจากนั้น ลูกหลานก็จะเผากะดาศเงินกระดาศทองคนละ ๑ ชุด (ประกอบด้วยกระดาศเงิน ๔ พับ กระดาศทอง ๓ พับ ร้อยเป็นพวง) แล้วนำโลงเข้าสู่บ้าน

ย ตามปกติจะมีการเก็บศพไว้ไม่เกิน ๗ วัน ก็จะนำไปฝัง ระหว่างเก็บศพจะต้องมีกิจประจำวันซึ่งต้องกระทำคล้ายกับผู้ตายยังมีชีวิตอยู่ ดังนี้

ย ตอนเช้ามีด ลูกหลานจะต้องนำขันน้ำและผ้าเช็ดหน้า ๑ ผืน มาบอกกล่าวให้ผู้ตายล้างหน้า เสร็จแล้วเป็นรายการอาหารเช้า โดยนำอาหารเช้าหรือขนมพร้อมกาแฟใส่น้ำตาลและพราพรรณนาให้ผู้ตายรับประทานอาหารเช้า

ย กลางวันย จัดอาหารกลางวันมาเซ่นไหว้

ย ตอนเย็นย จัดอาหารเย็นมาเซ่นไหว้

ย คำ จะจัดให้มีการสวดศพทำบุญกวาดน้ำอุทิศส่วนกุศลให้กับผู้ตาย ในการนี้ลูกหลานจะต้องเคาะฝ่าโลงบอกผู้ตายให้ฟังพระสวดด้วย

ย บริเวณหน้าบ้านจะต้องห้อยประดับด้วย โคมไฟชายขาว ถ้าผู้ตายเป็นชาย จะจุดโคมไฟข้างซ้าย ดับโคมไฟข้างขวา หากเป็นหญิงจะจุดโคมไฟข้างขวา ดับโคมไฟข้างซ้าย (โคมไฟเขียนชื่อสกุลผู้ตายพร้อมอายุ)

## เครื่องหมายแสดงการลำดับญาติ

ย เนื่องจากสังคมชาวจีนอยู่ในลักษณะครอบครัวใหญ่ มีญาติพี่น้องมากมาย เมื่อกระทำพิธีในงานศพ บุคคลภายนอกที่ไม่คุ้นเคย ไม่อาจแยกแยะออกมาได้ว่าใครเป็นญาติลำดับไหน โกลชิดกับผู้ตายเพียงไร จึงจัดเครื่องหมายแสดง ๒ วิธี คือ

ย ๑. การแต่งกาย

ย ๒. ซอกกระดาศที่ถือ

การแต่งกาย

ย ลูกชาย, ลูกสะใภ้, หลานที่เกิดจากลูกชาย (หลานใน) ใส่ชุดผ้าเนื้อดิบคลุมทับด้วยหม้อหยาบและสวมหมวกหรือคลุมศีรษะด้วยหม้อหยาบ (ผู้ชายสวมหมวกผู้หญิงคลุมด้วยผ้าคลุม)

ย ลูกสาวใส่ชุดผ้าเนื้อดิบ คลุมทับด้วยหม้อเนื้อเนียน คลุมศีรษะ ด้วยหม้อเนื้อเนียน

ย หลานสาวที่เกิดจากลูกสาว (หลานนอก) ใส่ผ้าเนื้อดิบ ปกหมวกหรือคลุมศีรษะด้วยหม้อเนื้อเนียน

ย น้องสาวและลูกน้องสาว ใส่ผ้าเนื้อดิบ ปกหมวกหรือคลุมศีรษะด้วยผ้าเนื้อดิบลูกเขย ใส่ชุดดำ สายสะพายสีน้ำตาล ผ้าคาดแขนสีน้ำเงิน

ย หลานเขย ใส่ชุดดำ สายสะพายผ้าขาวดิบ ผ้าแถบคาดแขนสีเขียวอ่อน

ย ญาติฝ่ายบิดา ชาย ใส่ดำทั้งชุด พาดสายสะพายผ้าขาวหยาบ

ย ญาติฝ่ายมารดา ชาย ดำทั้งชุด พาดสายสะพายผ้าขาวเนียน

ย หญิง เสื้อผ้าขาวเนื้อเนียน ผ้าถุงดำ คลุมศีรษะ ด้วยผ้าขาวเนื้อเนียน

ย

ย ซอกกระดาศ

ย ลูกชาย, ลูกสะใภ้, หลานชายที่เกิดจากลูกชาย, ลูกสาวที่ยังเป็นโสด ถือซอกกระดาศสีขาวล้วน

ย ลูกสาวที่แต่งงานไปแล้ว, ลูกพี่ชาย, ลูกน้องชาย ถือซอกกระดาศสีขาวปนน้ำเงิน

ย ลูกของลูกสาว (หลานนอก) ถือสีน้ำเงินล้วน

ย ไม่สำหรับทำด้ามของซอกกระดาศนั้น ถ้าผู้ตายเป็นชายจะใช้ด้ามทำด้วย ไม้ไผ่ ถ้าผู้ตายเป็นผู้หญิง จะใช้ด้ามทำด้วย ไม้ฉ่มหว่า (ภาษาถิ่น)

หมายเหตุ การแต่งกายที่ต้องคลุมทับด้วยหม้อและการถือซอกกระดาศ จะใช้ในกรณีต่างกัน ดังนี้

ย ๑. ในการรับโลงศพ

ย ๒. การบรรจุศพ

ย ๓. การทำงเด็ก

ย ๔. การเคลื่อนศพไปฝัง

ย ส่วนในเวลาปกติจะใส่ชุดผ้าเนื้อดิบธรรมดา ไม่ต้องคลุมทับด้วยหม้อและไม่ต้องปกหมวก หรือคลุมศีรษะ

การบรรจุศพ

ย ก่อนบรรจุลงโลงนั้น จะต้องเตรียมสิ่งของดังนี้

ย ๑. กระดาศเงินพับเป็นรูปเงินจีน จำนวนพอสมควร

ย ๒. ซีเกา

ย ๓. ใบชาหยาบ

ย ๔. หมอนสำหรับรองศีรษะผู้ตาย ซึ่งเป็นรูปสี่เหลี่ยมเอนตรงกลาง ภายในบรรจุด้วยกระดาศเงินและกระดาศทองอย่างละ ๑ พับ (ถ้าผู้ตายเป็นชาย พับกระดาศทองจะอยู่ทางซ้าย พับกระดาศเงินจะอยู่ทางขวา และถ้าผู้ตายเป็นผู้หญิง พับกระดาศทองจะอยู่ทางขวา พับกระดาศเงินจะอยู่ทางซ้าย)

ย ๕. กระดาศเงินแผ่นเล็กจำนวนหนึ่ง



ย ๖. กระดาษซึ่งถือว่าเป็นเงินติดตัวผู้ตาย (พับละ ๑ หมืนหรือหรีญ) จำนวนหนึ่ง เรียกว่า โ ข้อจีโ

ย ๗. ผ้าห่มศพ

ย เมื่อเตรียมของแล้ว จะให้ผู้เป็นผู้กระทำพิธีด้วยการโรยขี้เถ้าลงภายในโลงและกล่าวคำที่เป็นสิริมงคล ลูกหลานก็จะร้องรับพร้อมกัน ต่อมาโรยใบชาหยาบ กระดาษเงินที่พับไว้ทับด้วยกระดาษเงินแผ่นเล็ก วางหมอนตามลำดับ จึงจะนำศพลงในโลง ขณะเดียวกันลูกหลานแต่ละคน ก็จะเขียนเครื่องหมายต่าง ๆ กันลงบนข้อจีที่ติดถืออยู่ วางไว้ข้างศพด้วยและคลุมผ้าห่มศพ เสร็จแล้วจึงปิดฝาโลงและตอกตะปูทั้ง ๔ มุม การตอกตะปูของโลงศพก็ต้องให้ผู้ และบุตรชายโต ร่วมตอก วิธีการก็คือให้ใช้กระดาษทองและผ้าแดงรองไว้ทั้ง ๔ มุมของโลง แล้วให้ผู้ตอกตะปูที่ละมุม พร้อมกล่าวคำที่เป็นสิริมงคลเป็นลำดับไปจนกว่าตะปูจะจมมิดหมด เป็นอันเสร็จพิธีบรรพศพ

การคัดเลือกหลุมฝังศพ

ย คนจีนคนจะคัดเลือกและหาซื้อที่สำหรับจะฝังศพตนเอง ตั้งแต่ขณะมีชีวิตอยู่ บางคนเมื่อตายไปแล้ว ลูกหลานจึงไปเสาะหาที่ฝังศพให้ อาจเป็นที่ส่วนบุคคล หรือสถานที่ต่าง ๆ การคัดเลือกสำหรับฝังศพนี้ แต่เดิมต้องให้ซินแสมาตรวจหาหมุม (นับละเอียดเป็นองศา) ที่ถูกต้องเหมาะสมตำราแต่โบราณ ซึ่งส่วนใหญ่จะมีข้อสังเกต ที่เป็นหลักใหญ่ ๆ ดังนี้

ย สถานที่ฝังศพควรเป็นที่ลาดชัน เบื้องหลังเป็นภูเขาซึ่งหมายถึงความมั่นคง แข็งแรง ความมีหลักฐานใหญ่โต ด้านหน้าควรเป็นที่ราบกว้างใหญ่ หรือแม่น้ำ หมายถึง ความเจริญรุ่งเรืองไม่มีที่สิ้นสุด

ย เมื่อหาสถานที่เหมาะสมได้แล้ว ก็จะตั้งเครื่องเซ่นไหว้เจ้าที่เจ้าทาง ขออนุญาตใช้เป็นหลุมฝังศพ โดยใช้ไม้ไผ่หรือสตางค์แดงเป็นเครื่องเสี่ยงทาย ถ้าได้รับอนุญาตก็ลงมือขุดได้ ถ้าไม่อนุญาตก็ขยับไปที่ละนิดหรือเปลี่ยนสถานที่จนกว่าจะหาที่เหมาะสมและได้รับอนุญาตให้ขุดได้ การขุดหลุมฝังศพนั้น พื้นหลุมจะต้องขุดใหม่มีความลาดชัน ๆ ท้องหลุมจะโรยด้วยปูนขาวเป็นการป้องกันปลวก หลุมศพนี้ จะต้องขุดเตรียมไว้ล่วงหน้าก่อน จะเคลื่อนศพมาฝัง ๑ โ ๒ วัน การเคลื่อนศพไปฝัง

ย ก่อนจะเคลื่อนศพออกจากบ้าน จะมีพิธี โ คี่เซี่ยถ่าวโ ตามขั้นตอนดังนี้

ย ตอนเช้าหลังจากที่ให้อาหารเช้าแล้ว จะนำข้าว ๗ ถ้วย ตะเกียบ ๗ คู่ พร้อมเครื่องเซ่นไหว้ (เซ่งเล่) ซึ่งประกอบด้วย ไก่ หมู และเส้นหมี่เหลือง พร้อมกับชุดขนมหวาน ได้แก่ ขนมเต่า, ข้าวเหนียวกวน, ขนมถั่วฟู, ขนมถั่วเคลือบ, อย่างละ ๑ ถ้วย) วางไว้บนโลงศพ เสร็จแล้วจะทำพิธีสวดโลงศพ โดยภิกษุจีนเป็นผู้นำในพิธี ภิกษุจีนผู้นำในพิธีจะสั่นกระดิ่งพร้อมสวดมนต์เดินเวียนรอบโลงศพ ในขณะที่มีบุตรชายคนโต ถือ ตงฮวน (พวงกระดาษด้ามถือเป็นไม้ไผ่ มีแผ่นกระดาษเขียนชื่อตระกูล วัน เดือน ปี เกิด และวัน เดือน ปี ตาย) ลูกหลานใกล้ชิดอื่น ๆ ก็เดินตามเป็นขบวน เรียกพิธีนี้ว่า โ ซึงกวนโ หลังจากนั้น

เมื่อให้อาหารที่เที่ยงเสร็จแล้วก็จะเคลื่อนศพออกไปตั้งที่หน้าบ้าน ส่วนภายในบ้านก็จะกวาดขยะ ออกไปทิ้งนอกบ้านหมด

สำหรับลูกหลานที่เดินออกนอกบ้านไปแล้วตอนนี้ ห้ามกลับเข้าบ้านอีก จนกว่าศพจะได้รับการฝังแล้ว ขณะเดียวกันภายในบ้านจะมีพิธี โ เต้าเที้ยโ โดยนำน้ำ ๑ กระละมัง ไม้พินางม ๆ ๑ - ๒ อัน (ถ้ามีไม้พินมีเสี้ยนไม้รุ่งรัง เชื่อกันว่าต่อไปลูกหลาน จะมีหนี้สินมาก) วางพาดบนปากกะละมัง

แล้วนำถาดใส่ข้าวสารวางไว้บนไม้พินอีกทีหนึ่งบนถาดข้าวสารนั้น ตรงกลางจะตั้ง ขนมห้วยฟู ๑ ถ้วย และล้อมรอบด้วยขนมเต่า ๑๒ ชิ้น ขนมบัวลอยแดง (อ่างอี) ๑๒

ลูก สตางค์แดงร้อยเชือก ๑๒๐ อัน เทียน ๑๒ เล่ม (เทียนนี้จะจุดเมื่อเคลื่อนศพไปฝังแล้ว) ผู้ที่จะทำพิธีเต้เที้ย นี้มีเคล็ดอยู่ว่า ถ้าเป็นสตรีต้องเป็นสตรีที่มีสามี

ลูกหลานครบ ห้ามใช้หญิงหม้าย ส่วนโลงศพนอกบ้าน ตอนนั้นจะมีการจัดโต๊ะประดับอาหารเซ่นไหว้ (ป่ายบั่ว) อาหารเหล่านั้นประกอบด้วย ข้าว ๑ ถ้วย ตะเกียบ ๑ คู่

ผักกาดเขียววางตั้งทั้งรากลูกกวนน้ำร้อน ๑ ต้น อาหารคาวหวาน หัวหมู หรือหมูย่างทั้งตัว (แล้วแต่ฐานะ) รวมทั้งผลไม้ต่าง ๆ พร้อมสุรา

การวางโต๊ะเครื่องเซ่นไหว้หน้าโลงศพให้วางโต๊ะเรียงตามยาวของเนื้อไม้แนวเดียวกับโลง ด้านหน้าสุดของโต๊ะมีผ้าคลุมโต๊ะ เป็นผ้าเนื้อดิบสีขาว คลุมทับด้วยหมว

บนพื้นถัดมาเป็นกระถางทราย ปักต้นตะไคร้ทั้งต้น และปูเสื่อจำนวน ๓ ผืน ถัดมาเป็นแนวในลักษณะขวาง พิธีคารวะศพในช่วงนี้

จะทำการตามลำดับความใกล้ชิดของญาติ โดยแบ่งเป็นกลุ่มตามขั้นตอนดังนี้

ย ๑. กลุ่มหลานใกล้ชิด (ห่าวหลาม) ประกอบด้วย ลูกชาย ลูกสะใภ้ หลานใน ลูกสาว หลานนอก และน้อง ๆ ผู้ตาย ไหว้ศพ (ช่วงนี้ยังไม่ตอกปูเสื่อ)

ลูกชายคนโตหรือหลานชายคนโต คุกเข่าคารวะเหล้า ๔ จอก

ย ๒. บิดาหรือมารดาญาติผู้ใหญ่ของลูกสะใภ้ (ซินเก้ถ่าว) แต่งกายด้วยชุดดำสะพายสีขาวย ก่อนไหว้ศพ ผู้นำทางพิธีจะพาดสายสีแดงให้ และปูเสื่อ ๑ ผืนย จึงคารวะศพ

ย ๓. ลูกเขย ผู้นำทางพิธี จะปูเสื่อ ๓ ผืน และวางผ้าห่ม ๑ ผืน ไว้ที่เสื่อผืนแรก และกระทำพิธีตามลำดับ ดังนี้

ย ย ๓.๑ ลูกเขยพับมูผ้าห่มที่เสื่อผืนแรก

ย ย ๓.๒ ลูกเขยยืนแล้วจุดธูปไหว้

ย ย ๓.๓ เดินไปที่เสื่อผืนสุดท้าย (ผืนที่สามใกล้โต๊ะเซ่นไหว้) คุกเข่าคารวะเหล้า ๔ จอก คำนับ ๔ ครั้งย

ย ย ๓.๔ ถอยหลังมาที่เสื่อผืนที่ ๒ (ผืนกลาง) คำนับอีก ๔ ครั้ง แล้วจึงถอยหลังกลับ

ย ๔. หลานเขย (ลูกเขยของลูกชาย) ทำเหมือนลูกเขย (ต่างกันตรงที่ส่ายสะพายและผ้าแถบคาดแขน)

ย ๕. ญาติต่าง ๆ ไหว้

ย ๖. กลุ่มลูกหลานใกล้ชิด (ห่าวหลาม) ไหว้อีกครั้ง

ย อนึ่ง การจุดธูปไหว้ผู้ตายนั้น ถ้าผู้มีชีวิตของผู้ตายยังมีชีวิตอยู่ ให้จุดธูปเพียงดอกเดียว ถ้าตายแล้วทั้งคู่จึงใช้ธูป ๒ ดอก

ย หลังจากนั้น ชาวบ้านก็จะช่วยกันนำเครื่องประดับคลุมโลงศพ (กวนตา) มาคลุมบนโลง และนำไม้สำหรับหามโลงมาประกอบเข้าด้วยกัน ตามปกติจะต้องใช้คนหามถึง ๓๒ คน เมื่อทุกอย่างพร้อม ก็จะเริ่มเคลื่อนศพไปสู่หลุมฝัง

ขบวนแห่ศพ ประกอบด้วย

ย ๑.ย หน้าขบวนเป็นแผ่นผ้าเนื้อดิบคลุมทับด้วยหมว (ห่าวหลามซ้าย) พร้อมกับมีการโปรยกระดาษเงินไปตลอดทาง

ย ๒.ย ย ญาติถือฆ้องใหญ่ ๑ คู่

ย ๓.ย ย ญาติถือโคมไฟ ๑ คู่

ย ๔.ย ญาติหามวอกระดาษใส่รูปผู้ตาย แลกระดาษถางธูป (ห่าวหลามตั้ง)

ย ๕.ย ย ลูกเขยหรือญาติหามวอลูกเขย (เกี้ยซ้ายตั้ง) กรณีที่ไม่มีลูกเขยไม่ต้องใช้

ย ๖.ย ย รถบุปผชาติ(ตัวเขียว)บรรทุกรูปผู้ตาย  
ย ๗. รถบรรทุกระพุทนางทาง (เป็นประเพณีไทยที่ผสมเข้ามา)  
ย ๘. ขบวนหามโลง ซึ่งลูกหลานใกล้ชิดจะเดินอยู่ข้าง ๆ โดยมีลูกชายใหญ่หรือหลานชายใหญ่ถือตงฮวนและมีขบวนญาติ ๆ เดินตาม และร้องรำพราวนถึงผู้ตายไปตลอดทางเมื่อถึงบริเวณทางแยกหรือสะพานลูกหลาน และญาติเหล่านี้ต้องร้องบอกผู้ตายให้ข้ามสะพานหรือผ่านทางแยก  
ย ๙.ย ย ขบวนรถยนต์ที่แห่ตามไปส่งศพที่สุสาน

สิ่งที่ต้องเตรียมก่อนฝังศพ

ย ๑.ย ย ด้าย ๕ สี สำหรับผูกกระถางรูป

ย ๒.ย ย หมึกแดง

ย ๓.ย ย พู่กัน ๑ บาน

ย ๔.ย ย กระถางบานเล็ก ๆ ๑ บาน

ย ๕.ย ย กระถางรูป ๑ กระถาง

ย ๖.ย ย ข้างเปลือก ถั่วเขียว ตะปู พอสสมควร

ย ๗.ย ย อาหารคาวหวานประกอบด้วย ข้าว ๑ ถ้วย ตะเกียบ ๑ คู่ กับข้าว ๔ อย่าง เหล้า เครื่องเซ่นไหว้ (ไก่ หมู หมี่) ๒ ชุด

ย เมื่อขบวนแห่ถึงที่ฝังศพ ก็จะถอดเครื่องประดับบนโลง (กวนต่า) ออก แล้วค่อยๆ หย่อนโลงลงในหลุม เพื่อนบ้านจะช่วยกันหยิบบดินใส่หลุมคนละ ๓ กำ

และกลบหลุมในที่สุดย เมื่อกลบหลุมศพเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ลูกหลานก็จะนำเครื่องเซ่นไหว้และเหล้าไปไหว้เจ้าที่ ๑ ชุด

ส่วนข้าวปลาอาหารและเครื่องเซ่นไหว้อีกชุดนำมาวางไว้ที่หน้าหลุมศพ ต่อจากนั้นพระภิกษุจันทน์ก็จะทำพิธีสวดรอบหลุมศพอีกครั้งหนึ่ง โดยพระภิกษุจันทน์ จะลั่นกระดิ่ง เดินนำตามด้วยลูกชายใหญ่ ถือตงฮวนย ลูกชายรอง หรือหลานชายคนโตแบกภาพถ่ายติดตามด้วยญาติใกล้ชิดอื่น ๆ เดินวนรอบหลุมศพจนกว่าจะสวดเสร็จ หลังจากนั้นภิกษุจันทน์จึงมาพาดำผู้ตายสำหรับนำไปเซ่นไหว้ที่บ้าน แล้วหว่าน เมล็ดถั่วเขียว ตะปู ข้างเปลือก ไปทั่วบริเวณหลุมศพ

บุตรชายใหญ่จึงนำตงฮวนไปปักไว้เหนือหลุมศพ และนำดินบริเวณหลุมฝังศพไปใส่กระถางรูปไว้เซ่นไหว้ที่บ้าน (ฮวนจู้)

การนำดินบริเวณหลุมฝังศพกลับไปเซ่นไหว้ที่บ้านจะยกเว้นเมื่อพิธีฝังกระทำในเดือน ๗ ของจีน ส่วนกระดาศ (เต่ง) และโคมไฟ (เต่ง) จะนำไปไว้ที่บ้านจนครบ ๗ วัน

ขณะนำกลับบ้านจะต้องกลับทางเดิมที่ได้แห่ศพมา พร้อมกับหยอดเหล้าไปตลอดทางจนกว่าจะถึงบ้าน

พิธีครบ ๗ วัน

ย ชาวจีนมีความเชื่อกันว่า เมื่อผู้ตาย ตายครบ ๗ วัน จึงจะรู้ว่าตายไปแล้ว เพราะเมื่อครบ ๗ วัน กลับมาบ้าน ลูกหลานจะทำพิธีตั้งโต๊ะเซ่นไหว้อาหารหนึ่งวันจำนวนอาหารเหล่านี้มีข้าวเหนียวกวนอยู่ด้วย เมื่อผู้ตายไปหยิบบข้าวเหนียวกวนซึ่งมีความเหนียวอยู่ เนื้อจะหลุดติดอยู่ที่ข้าวเหนียว จึงรู้ตัวว่าได้ตายไปแล้ว (เพราะเหตุนี้ชาวจีนจึงไม่นิยมให้จัดฟอร์มาลิน แก่ศพ) ในโอกาสเดียวกัน จะมีการทำพิธีก่เต็ก ซึ่งถือว่าเป็นการทำบุญอุทิศส่วนกุศลครั้งใหญ่อีกครั้งหนึ่ง ในพิธีนี้จะมีหุ่นจำลองที่ทำด้วยกระดาษสีต่าง ๆ และไม่เป็นรูปบ้าน รถยนต์ เกวียน คนรับใช้ และอุปกรณ์เครื่องใช้อำนวยความสะดวกต่าง ๆ ครบถ้วน

ของเหล่านี้เมื่อเสร็จพิธี จะเผาอุทิศให้ผู้ตาย เช่นกัน ในพิธีก่เต็กนี้ จะมีพระภิกษุมานวดทำพิธี

ย พิธีครบ ๗ วัน เริ่มต้นในตอนเช้าของวันที่ ๗ ลูกหลานจะนำเครื่องเซ่นไหว้ ๒ ชุด พร้อมขนมหวาน (ขนมเต่า ขนมถ้วยฟู ข้าวเหนียวกวน ถั่วเคลือบ) ไปไหว้ที่หลุมศพ หลังจากนั้นจึงกลับบ้าน จัดอาหารคาวหวานไหว้ภาพถ่ายผู้ตายที่บ้าน ถ้ารายใดจะมีพิธีก่เต็กก็จะกระทำกันในช่วงนี้ ตกบ้ายก็จะนำเอาหุ่นกระดาษต่าง ๆ ในพิธีก่เต็ก พร้อมวอกระดาศ (เต่ง) และโคมไฟ (เต่ง) ไปเผาที่หลุมฝังศพอีกครั้งเป็นอันเสร็จพิธี

การไว้ทุกข์

ย ลูกหลานใกล้ชิดต้องไว้ทุกข์โดยการสวมใส่เสื้อผ้าเนื้อดิบเป็นเวลา ๑ ปี และห้ามตัดผมเป็นเวลา ๑๐๐ วัน ผลัดเป็นไว้ทุกข์ด้วยชุดเสื้อผ้าสีเขียวหรือน้ำเงินอีก ๑ ปี จึงผลัดใส่เสื้อผ้าสีแดงโดย ส่วนญาติอื่น ๆ อาจไว้ทุกข์เพียงสวมใส่เสื้อผ้าขาวเนียน ผ้านุ่งหรือกางเกงดำเป็นเวลา ๓ เดือน ก็ผลัดเปลี่ยนเป็นสีอื่นได้  
ไว้หัวอาพั่ว(หัวแม่ข้อ)

ย อาพั่วนี้ย คือ ย แม่คุมครองเด็ก ๆ เสมือนหนึ่งเป็นพี่เลี้ยงย จึงเรียกกันว่า อาพั่วที่คนไทยเรียกกันว่า พ่อซื้อแม่ซื้อย คนจีนมีคำเต็มเรียกท่านว่า ย กงพั้วย มาพั้วย ผู้ใหญ่บางคนเรียกสั้น ๆ ว่ากงพั้วย แต่ฟังมาว่านามเต็มของท่านย คือ ย กิมฮวยกงพั้วย

ย คนจีนมีธรรมเนียมเมื่อเด็กเกิดใหม่ย โดยเฉพาะลูกคนแรกของครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นเด็กชายหรือเด็กหญิงย

พ่อแม่ของฝ่ายหญิงที่ลูกสาวออกเรือนไปแล้วเพ่งคลอดบุตรจะต้องจัดเตรียมของไหว้ให้ลูกสาวย อธิษฐานขอให้คุมครองดูแลลูกเล็กของเธอ

ของไหว้สำหรับอาพั้วย จะมี

ย โ อะหนึ่งโ ย คือ ย ไข่เป็ดต้มย้อมสีแดงย ก็ฟองก็ได้

ย เชียะลั่วฮวยย คือ ย กิ่งทับทิม

ย หมูต้ม ๑ย ขึ้น

ย ทอง

ย เป็ดเด็ก

ย ผาผวยเด็ก

ย ของใช้เด็กย เช่นย สบู่ย แป้ง

ปริมาณของหัวมากน้อยก็ได้ เช่นย บางบ้านเตรียมทองให้ถึงย ๓๐ย บาทย บางบ้านก็ได้แค่บาทเดียวพอเป็นพิธี  
วันให้ก็แล้วแต่ธรรมเนียมนิยมของแต่ละบ้านเช่นกันย เพราะบางบ้านก็ให้เร็วย คือย พอเด็กอายุได้ย ๑๒ย วันย ก็ให้แล้วย บางบ้านก็รอให้ออกเดือนก่อนย  
บางบ้านก็ให้ตอนเด็กอายุได้ย ๔๐ย วันย บางบ้านก็รอจนเด็กอายุย ๕ย เดือนจึงจะให้ก็มีและที่ไม่ดูอายุเด็กแต่ดูที่ฤกษ์ยามก็มีย  
แต่การให้วันนี้จะให้ที่บ้านที่เด็กอยู่ย โดยให้เจ้าที่ย แล้วอธิษฐานถึงย อาพ้วย ขอให้อยู่คุ้มครองลูกหลานที่เพิ่งเกิดจนกว่าจะโต  
แต่ก็อาจมีบางท่านที่ไปไหว้องค์อาพ้วยที่วัดเล่งเน่ยยีย โดยท่านจะอยู่ทางด้านขวามือใครที่ไม่เคยไปแต่อยากไปไหว้ท่านย ให้ถามเจ้าหน้าที่ได้ว่าองค์ไหนคืออาพ้วย  
หรือมีจะนั้นก็มองหาเจ้าพ่อเหงะเจียเป็นหลักย เมื่อเจอแล้วย ตัวที่อยู่ติดกันทางซ้ายจะมีเจ้าพ่อเจ้าแม่ประมาณย ๔ องค์ อาพ้วย จะอยู่ซ้ายมือสุดย เป็นองค์เจ้าแม่คุมเด็ก  
ทุกปีเมื่อถึงวันเกิดของอาพ้วย คือ วันที่ ๗ย เดือนย ๗ย ของจีนย จะจัดงานฉลองตั้งแต่วันที่ ๑ย เดือน ๗ย ของจีนย จนถึงวันที่ ๗ย คนจีนที่เคร่งหนอย  
และยังมีลูกหลานที่ยังเด็กอยู่ย จะนิยมนำหัวอาพ้วยในเทศกาลนี้เป็นพิเศษย ขนมหัวอาพ้วยเนื่องในวันเกิดของท่านย จะมี  
ย โย เชียะลัมก้วยโย ย หรือย ขนมหับทิมย รูปร่างขนมบอกเป็นนัยว่านี่คือขนมเด็กผู้ชาย  
ย ซากักเล้าก้วย หรือ ขนมสามเหลี่ยมสามมุมย ซาย แล้วย สาม กักเล้า แล้วย มุมนั่นเองย ย เพราะขนมนี้เป็นรูปสามเหลี่ยม หมายถึงขนมเด็กผู้หญิง  
ย ท่านที่สนใจสำหรับเทศกาลนี้ย คือย คนที่ไม่มีลูกจะนิยมนำลูกกับท่านในช่วงนี้ย โดยถ้าอยากได้ลูกซาย ก็ให้มาจุดธูปอธิษฐานขอ  
แล้วจะขโมยเชียะลัมก้วยหรือขนมเด็กผู้ชายกลับบ้านย ไปกินย ๑ย ขึ้นย ถ้าอยากได้ลูกสาวก็ขโมยซากักเล้า หรือขนมเด็กผู้หญิงไปกินย ๑ย ขึ้นย  
ตรงนี้เป็นเคล็ดว่าต้องขโมยของที่คนเอามาไหว้ย เมื่อได้ลูกสนใจแล้วย ปีหน้าก็อย่าลืมมาไหว้ขอบคุณท่านย พร้อมขนมหัวให้คนคู่อื่นได้ขโมยมั่งย  
แล้วไม่ต้องกลัวว่าจะไม่มีขนมพอให้ขโมย

#### ประเพณีการเกิด

ย ในสมัยก่อนจะคลอดลูกที่บ้านย โดยหมอตำแยย (แม่ทนาย) หลังคลอดแล้วมีการอุปัชฌาย์โดยใช้ก้อนหินย (ก้อนเข้า)ย มาย่างไฟย  
จากนั้นจึงนำผ้าห่อผ้าจึงค่อยนำมาตั้งบริเวณท้องย เพื่อไม่ให้ลูกเข้าอุย โดยใช้เวลาย ๗ย วันย อาหารที่คนคลอดลูกรับประทานย ส่วนใหญ่รับประทานหมุย  
ต้มหมุย โดยนำมาผัดด้วยน้ำมันย กินแกงพริกเพื่อให้ร้อนมมากย ห้ามกินของแสลงย ของเย็นย อาทิเช่นย กลวยหอมย แดงกวย แดงมอย ฯลฯ  
ย เด็กที่เพิ่งคลอดจะต้องกินน้ำตาลแดงย โดยนำน้ำตาลแดงมาละลายน้ำใส่ในผ้าย ให้เด็กดูดโดยเชื่อว่าจะได้ล้างท้องย ให้สิ่งสกปรกที่อยู่ในท้องเด็กออกมา  
ย มีการไต่ซ้ายย ๗ย สีย คือย แดงย ดำย ขาวย มาคว่นจากนั้นนำไปผูกที่เอวเด็กและข้อมื่อย เพื่อเป็นขวัญแก่แม่สื่อไม่ให้เด็กตกใจ  
ย เมื่อทารกคลอดครบย ๑ย เดือน จะทำพิธีครบเดือนหรือชาวภูเก็ตรียก้วย โย มั่วโยโย ย  
พอเด็กครบเดือนพ่อแม่จะทำการโกนหัวเด็กแล้วทำความสะอาดเสร็จเรียบร้อยย ก็จะพามาไหว้พระที่ศาลเจ้าแม่ที่โกนคือย ผมไฟย ถือเป็นสิ่งสกปรกย  
เขาจะทำการไหว้เทวดาย ไหว้เจ้าแม่กวณิมย ไหว้แม่ซ้อหรืออาพ้วย แม่ซ้อซ้อจู่แซเหนียวเหนียวย คือย เทพเจ้าแห่งการเกิดเป็นผู้ลิขิตการเกิดย  
พ่อแม่ของเด็กจะนำเด็กมาไหว้แม่ซ้อย เพื่อเป็นการขอบคุณที่เทพเจ้าประทานเด็กมาให้และขอให้อยู่คุ้มครองเด็กให้อยู่เย็นเป็นสุข  
ขนมที่นำมาให้มีย  
ย ขนมเต่าย เรียกว่าย อังก้วย อังแปลว่าแดงย กู แปลว่าย เต่า  
ย ขนมถั่วพูย เรียกว่าย ฮวดโกย  
ย ขนมห่อปึงย ประกอบด้วยย ข้าวเหนียวกวนย หัวหอมเจียวย มีหมูหรือไก่สับ ไข่ไก่ทอดย ย่อมสีแดงเพื่อเป็นสิริมงคล

#### ความหมายของขนม

ขนมเต่าย หมายถึงให้อายุมั่นขวัญยืน  
ฮ่อปึงย หมายถึงให้มีความกลมเกลียวและสามัคคี  
ขนมถั่วพู หมายถึงให้ความเจริญรุ่งเรือง  
ย เมื่อให้แม่ซ้อเสร็จพ่อแม่ของเด็กก็จะนำขนมที่เตรียมไว้ไปแจกญาติ ๆ  
เพื่อเป็นการบอกกล่าวให้ญาติพี่น้องทราบและเพื่อแจ้งให้รับรู้ว่าได้มีสมาชิกใหม่เพิ่มขึ้นและตอนนี้ก็มีอายุครบเดือนแล้ว เมื่อญาติ ๆ  
ได้รับขนมฮ่อปึงแล้วเขาจะให้อาหารของขวัญเด็กกลับมาจะเป็นหมี่สัว , ข้าวสาร , ไข่ , น้ำตาลกรวด หรือย อังเปาย สมัยนี้จะนิยมให้อังเปามากกว่าสิ่งของ  
ย หมี่สัวย หมายถึง ให้อายุยืน  
ย ข้าวสารย หมายถึง ให้เป็นเสปียงอุดมสมบูรณ์  
ย ไข่ย หมายถึง ให้มีบุตรหลานสืบทอดกันต่อไป  
ย น้ำตาลกรวด หมายถึง ให้มีชื่อเสียงและเกียรติยศ

#### ย การกินผักในประเทศจีน

ย การกินผักนั้นได้เริ่มขึ้นเป็นครั้งแรกที่มณฑลกังไส ประเทศจีน ในครั้งนั้นมีเศรษฐีใจบุญคนหนึ่งได้สร้างบ้านใหม่ขึ้นหลังหนึ่งและเขาตั้งใจไว้ว่า  
ก่อนที่จะเข้าไปอยู่บ้านหลังใหม่ เขาจะทำบุญทำทานให้คนยากจนเป็นเวลาติดต่อกัน ๑๐๐ วัน เมื่อใกล้จะครบกำหนด ก็ปรากฏว่า  
มีขอทานคนหนึ่งมาขออาศัยในบ้านหลังใหม่ของท่านเศรษฐีผู้นี้ ขอทานคนนี้เป็นคนป่วยที่ป่วยโรคเรื้อน ตามร่างกายมีน้ำเหลืองไหลแฉะและส่งกลิ่นเหม็นคละคลุ้ง  
อย่างไ้ก็ตาม ท่านเศรษฐีก็อนุญาติ ข้างฝ่ายขอทานเมื่อเข้าไปในบ้านของเศรษฐีแล้ว ก็เพียงเอามือที่เปื้อนน้ำเหลือง ป้ายเช็ดตามผาผนัง แต่เศรษฐีก็มีได้กล่าวว่าอะไร  
(ความจริงแล้ว ขอทานคนนั้นก็คือ เขียนผู้เฒ่าที่ปลอมตัวมาเพื่อช่วยเหลือมนุษย์)

ย เมื่อครบ ๑๐๐ วัน เศรษฐีใจบุญและบริวารก็เข้าไปในบ้านหลังใหม่ แทนที่จะเห็นผาผนังบ้านสกปรกเลอะเทอะไปด้วยน้ำเหลือง พวกเศรษฐีกลับได้เห็นภาพทั้งงดงาม และนอกจากนี้ยังพบว่ามียอดความที่เขียนบอกไว้ว่า อีกไม่นานมณฑลกังไสจะประสบภัยธรรมชาติร้ายแรง จนถึงกับจมหายไปในมหาสมุทร แต่ด้วยเหตุที่ท่านเศรษฐีทำบุญทำทานไว้มาก จึงบอกวิธแก้ไขเหตุร้ายให้โดยชาวกังไสจะต้องประกอบพิธีถือศีลกินเจ ตามพิธีการที่เขียนบอกไว้บนผาผนังเป็นเวลาถึง ๙ วัน ๙ คืน และจะต้องถือศีลปฏิบัติเป็นประจำทุกปี โดยปฏิบัติทุกต้นเดือน ๙ ของจีน ของทุกปี ชาวกังไสก็ได้ปฏิบัติตามและรอดพ้นจากภัยธรรมชาติครั้งนั้นไปได้ ต่อมาประเพณีกินเจจึงแพร่กระจายไปทั่วประเทศจีน และแพร่ไปยังประเทศอื่น ๆ อีกด้วยที่มีชาวจีนอาศัยอยู่

ประเพณีการกินผักในจังหวัดภูเก็ต

ย ประเพณีการกินผักในจังหวัดภูเก็ต เป็นประเพณีที่ชาวภูเก็ตเลื่อมใสและมีความศรัทธาเป็นอย่างมาก เป็นประเพณีดั้งเดิมที่ได้ปฏิบัติสืบเนื่องและติดต่อกันมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน โดยได้รักษาและยึดมั่นในขนบธรรมเนียมเดิมเอาไว้แทบทั้งหมด อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบไปบ้าง ก็เป็นเพียงส่วนประกอบเล็กน้อยเท่านั้น

ย นักโบราณคดีและผู้ที่มีความสนใจในประเพณีนี้เป็นจำนวนมาก ได้ศึกษาค้นคว้าทั้งจากหลักฐานเอกสารทางประวัติศาสตร์และตำนานที่เกี่ยวข้อง ปรากฏผลสรุปออกมาถูกต้องและตรงกันว่า การถือศีล ๑๐ กินเจ ในจังหวัดภูเก็ต เริ่มมีขึ้นเป็นครั้งแรกในราวปี พ.ศ. ๒๓๖๔ พระยาถลาง(เจิม) ได้ย้ายเมืองถลางมาตั้งที่เมืองใหม่ บ้านเกิดโฮ เป็นแหล่งแร่อุดมสมบูรณ์ ผู้คนจึงหลั่งไหลไปขุดหาทรัพยากรในดินกันเป็นจำนวนมาก ส่วนใหญ่เป็นคนจีน ทั้งที่อพยพมาจากเมืองกลางเดิม และจากเมืองจีน โดยผ่านเข้ามาทางแหลมมลายูในปีนั้น ได้มีเจ้าเรชาวจีนคนหนึ่ง หรือที่เรียกกันเป็นภาษาจีนว่า ใ บัวฮื่อ เดินทางมาเปิดการแสดงขึ้นที่ ใ หมู่บ้านเกิดโฮ ใ หมู่บ้านหนึ่งที่อยู่ในอำเภอกะทู้ในปัจจุบัน

เปิดการแสดงให้ชาวจีนด้วยกันที่เดินทางเข้ายึดอาชีพรกรเหมือนแร่ได้ชม คณะเจ้าเรชาวจีนคณะนี้เปิดการแสดงได้ระยะหนึ่งก็เกิดการเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นทั้งคณะ ทำให้ถูกคิดขึ้นได้ว่าเพชฌดาหรือองค์พระผู้ศักดิ์สิทธิ์ที่พวกตนเคารพและนับถือ คงจะลงโทษพวกตน เนื่องจากพวกตนได้ละเลยการถือศีล ๑๐ กินเจ ตามประเพณีที่พวกตนเคยทำ ปรากฏว่าหลังจากนั้น การเจ็บไข้ได้ป่วยของคนในคณะได้หายไปหมดสิ้น เหตุการณ์ที่ปรากฏทำให้บรรดาคนจีนทั้งที่เป็นกรรมกรเหมือนแร่ และที่ได้ยึดถืออาชีพอื่น เกิดความเลื่อมใสและศรัทธา จึงได้ขอยกเอาทอดประเพณีและได้พร้อมใจกันปฏิบัติตามแบบอย่างและตามคำแนะนำของหัวหน้าคณะเจ้าเร

ย สำหรับสถานที่ประกอบพิธีกินผักครั้งแรกนั้นอยู่ ข้างบ้านนาย ใ โฮ๊ (ปัจจุบันเป็นที่ดินเอกชน อยู่ก่อนถึงศาลเจ้ากินผัก กะทู้ หรือ โลทุ เต่าบูเก้ง ประมาณ ๕๐ เมตร) แต่เนื่องจากต่อมาเป็นที่ตั้งกลาวย ย คนจึงได้มีการขยับขยายมาอยู่ที่ ศาลเจ้า กินผักกะทู้จนถึงทุกวันนี้

ย การที่บรรดาชาวจีนในหมู่บ้านเกิดโฮ ได้ร่วมกันยึดถือประเพณีกินผักตามแบบอย่างของคนคณะเจ้าเร ก็ปรากฏผลดี คือโรคภัยไข้เจ็บของคนในหมู่บ้านลดน้อยลงมาก ผู้ที่อาศัยในหมู่บ้านอื่น ๆ ที่อยู่ในอำเภอกะทู้ด้วยกันและต่างอำเภอ ก็เริ่มสนใจและพากันเลื่อมใสศรัทธา และได้ปฏิบัติตามจนเต็มพื้นที่ทั้งจังหวัดภูเก็ต

ย จากนั้นมาประมาณได้สัก ๒ ใ ๓ ปี มีชายจีนคนหนึ่ง (ไม่ปรากฏชื่อ) เป็นชาวเมืองกังไส ได้เดินทางเข้ามาอยู่ในอำเภอกะทู้เช่นเดียวกับชาวจีนคนอื่น ได้ไปร่ำกับชาวจีนด้วยกันว่า พิธีการกินผักที่ปฏิบัติกันอยู่นั้นยังไม่ถูกต้องสมบูรณ์ คือได้ปฏิบัติกันเอง หากจะให้สมบูรณ์ตามแบบฉบับแล้ว จะต้องไปบอกกล่าวและกระทำการพิธีอัญเชิญสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ที่ศาลเจ้าตันก่าเนดที่มณฑลกังไส วิธีการก็คือ ไปจัดรูปใหญ่ เพื่อเป็นการบอกกล่าว และขออัญเชิญสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ได้มาสิงสถิตอยู่ที่ศาลเจ้ากินเจกะทู้ บรรดาชาวจีนชาวจีนได้ช่วยกันสร้างขึ้นมา การอัญเชิญสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ก็คือ การนำเอาควันธูป (เอี้ยวไหย) หรือควันไฟ (เอี้ยวเหียน) กลับมา หากทำได้เช่นนี้แล้ว การถือศีล ๑๐ กินเจ ก็จะสมบูรณ์แบบทุกอย่าง และหากประสงค์จะให้เป็นที่ถกเถียงกันนี้ตนเองยินดีที่จะไปดำเนินการให้ แต่ติดขัดที่ยังขาดทุนทรัพย์สำหรับค่าใช้จ่ายในการเดินทาง

ย เมื่อคำปรารภของชาวจีนผู้นี้ได้รู้กันทั่ว หลวงอำนาจอรรักษ์ จึงได้สละทรัพย์และชาวอำเภอกะทู้จึงได้ตกลงมอบหมายให้ชายจีนผู้นี้ไปดำเนินการตามที่ปรารภ โดยได้ช่วยกันออกเงินจนได้จำนวนที่เพียงพอ ชายจีนผู้นี้จึงได้ออกเดินทางไปยังมณฑลกังไส ชาวกะทู้ก็เริ่มรอคอยวันกลับ ปีที่หนึ่งผ่านพ้นไป ปีที่สองก็ผ่านพ้นไปอีก จนกระทั่งผ่านไปเป็นปีที่สาม ไม่มีวี่แววและข่าวคราว ชาวกะทู้ต่างรู้สึกว่าได้ถูกชาวจีนผู้นี้หลอกหลวงแล้ว ความสนใจที่จะติดตามข่าวคราวก็เริ่มจางหายไป

ย แต่พอเข้าปีที่สี่ ตอนกลางคืนของวันกว๋นไหยโดยฉืด หรือตอนกลางคืนของวันขึ้น ๗ ค่ำ เดือน ๙ (จีน) ได้มีเรือใบลำหนึ่งแล่นเข้าเทียบหัวท่าบางเหนียว (ท่าเรือบางเหนียว) หรือบริเวณสะพานหินในปัจจุบัน ในเรือมีชายจีนคนนั้นเดินทางมาด้วย ได้นำ เอี้ยวไหย (ควันธูป) คือมีธูปที่ติดไฟและควันปักอยู่ในเอี้ยวหล่อ (กระถางธูป) มาด้วย พร้อมกับคัมภีร์ ตำรา เลียนดูย (ปายซือ) และสิ่งสำคัญต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับประเพณีกินผักอีกหลายอย่าง ทราบภายหลังว่า การนำควันธูปมานั้น ได้ใช้วิธีต่อธูป ตลอดระยะทางการเดินทางจากมณฑลกังไส จนถึงหัวท่าบางเหนียว โดยธูปจะไม่ดับเลย

ซึ่งถือได้ว่าเป็นความมานะพยายามที่ควรแก่การสรรเสริญเป็นอย่างยิ่ง

ย ชาวการกลับมาของชายจีนผู้นี้พร้อมกับความสำเร็จที่ได้รับปากไว้ ยังความปลาบปลื้มและปีติโสมนัสให้แก่ชาวกะทู้เป็นอย่างมาก พร้อมใจกันจัดขบวนใหญ่ไปทำการต้อนรับที่หัวท่าบางเหนียว และได้นำควันธูปพร้อมกับสิ่งสำคัญต่าง ๆ ซึ่งถือเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เข้าในศาลเจ้ากินผักกะทู้ ความสมบูรณ์ของประเพณีกินผักตามประเพณีดั้งเดิม ได้เริ่มมีขึ้นในช่วงนั้นเป็นต้นมา และจนบัดนี้สิ่งต่าง ๆ ที่ชายจีนผู้นั้นได้นำมาจากศาลเจ้าในมณฑลกังไส ก็ยังคงเก็บรักษาไว้เป็นสมบัติที่ล้ำค่าของศาลเจ้ากะทู้จนถึงปัจจุบันนี้

ย และจากที่ควัณรูปคักดีสิทธิ จากถิ่นกำเนิดของประเพณีได้มาสู่ภูเกิดโดยได้ถูกนำขึ้นจากเรือที่หัวท่าบางเหนียว หรือที่บริเวณสะพานหินในปัจจุบัน บริเวณสะพานหินจึงเป็นสถานที่สำคัญสำหรับศาลเจ้าทุกแห่งในจังหวัดภูเก็ตที่จะต้องจัดขบวนพระไปคารวะ หรือไปประกอบพิธีกรรมในระหว่างช่วงงานประเพณี จึงกล่าวได้ว่า บริเวณสะพานหินกับงานประเพณีกินผักมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด

ย การประกอบพิธีกรรม

ย ก่อนพิธีหนึ่งวัน จะมีการทำความสะอาดศาลเจ้าร่มก่ายาน ไหมหอม และมีการยกเสาธง (ภูเก็ตรเรียก โ เสาโกเต็งโ ตรังเรียก โ เต็งโกโ ) ไว้หน้าศาลเจ้า สำหรับอัญเชิญดวงวิญญาณของเจ้า พอเที่ยงคืนก็ประกอบพิธีอัญเชิญยกอ่องฮ่องเต (พระอิศวร) และกิวอ่องโตเต หรือกิวอ่องฮุดโจ้ว(ผู้เป็นใหญ่ทั้งเก้า) มาเป็นประธานในพิธี จากนั้นก็แขวนตะเกียงน้ำมัน ๙ ดวง อันเป็นสัญลักษณ์ของดวงวิญญาณกิวอ่องโตเต ไวบนเสาโกเต็งอันแสดงว่า พิธีกินเจเริ่มขึ้นแล้ว

ย การใช้ตะเกียงน้ำมัน ๙ ดวง ก็เพื่อให้หมายถึง ดวงวิญญาณของกิวอ่องโตเตหรือเก้อฮ้วงโตเต คำว่า โ เก้อฮ้วงโ หรือ โ กิวอ่องโ แปลว่า นพราชา ตามตำราโหราศาสตร์จีน ก็หมายถึง ดาวนพเคราะห์นั่นเอง โดยเชื่อกันว่า ดาวเคราะห์ ๙ ดวงนี้ เกิดจากการแบ่งภาคของเทพเจ้า ๙ องค์ ซึ่งทรงอำนาจมาก บริหารธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุไฟ ธาตุลม และธาตุทอง เทพเจ้าทั้ง ๙ นี้เกิดจากการแบ่งภาคของอดีตของอดีตพระพุทธเจ้า ๙ องค์ กับพระมหาโพธิสัตว์ ๒ องค์ เทพเจ้าแห่งดาวนพเคราะห์นี้มีคุณแก่โลกมาก เพราะธาตุทั้งหลายที่พระองค์ประทานให้เป็นของจำเป็นประจำในสรรพสิ่งชาว

ย หลังจากที่ทำพิธีรับเจ้ามาเป็นประธานในศาลแล้ว ก็ทำพิธีวางกำลังทหารรักษาการณ์ตามทิศ เรียกว่า โ พิธีบึงเอี้ยโ หรือ โ บั้งกุนโ พิธีนี้จะใช้ธงสีต่าง ๆ ปักเป็นสัญลักษณ์

พิธีย่อยในเทศกาล

ในช่วงเวลาทำพิธี ๙ วัน จะมีพิธีย่อย ๆ หลายอย่าง ได้แก่

พิธีบูชาเจ้า

ย ในวันแรกของพิธี จะมีการบูชาเจ้าด้วยเครื่องเซ่นต่าง ๆ ทั้งอามและตามบ้านของผู้กินเจ เมื่อกินเจได้ครบ ๓ วัน จะถือว่าผู้นั้นสะอาด บริสุทธิ์ หรือที่เรียกกันว่า โ เซงโ ตอนนี้จะมีการทำพิธีเชิญเจ้า ๒ องค์ มารวมพิธี องค์แรกเป็นเจ้าซึ่งทำหน้าที่สำรวจผู้มาเกิด ชื่อ โ ลำเต้าโ อีกองค์เป็นเจ้าซึ่งทำหน้าที่สำรวจผู้ตายไป ชื่อ โ บักเต้าโ พิธีไขกุน

ย หมายถึงการเลี้ยงทหาร ซึ่งจะทำพิธีในวัน ๓ ค่ำ ๖ ค่ำ และ ๙ ค่ำ หลังเที่ยง พอเริ่มพิธีต้องมีการเตรียมอาหารและเหล้าสำหรับเซ่นสังเวยเลี้ยงทหาร และมีหน่อกหรือพวกถั่วเพื่อเป็นอาหารของม้า และเมื่อเสร็จพิธีแล้วตอนกลางคืนจะมีการเรียกตรวจพลทหารตามทิศ เรียกว่า โ เชี่ยมเมี้ยโ ย หรือ โ ฮันเอี้ยโ พิธีชองเก็ง

ย เป็นการสวดมนต์ โดยจะเริ่มทำการสวดมนต์ตั้งแต่เมื่อพระกิวอ่องโตเต หรือกิวอ่องฮุดโจ้วเข้าประทับในโรงพระ และจะทำพิธีสวดวันละ ๒ ครั้งในตอนเช้าและตอนย่ำค่ำ เป็นลักษณะการสวดมนต์เช้าและสวดมนต์เย็น โดยเฉพาะกลางคืนหลังจากสวดมนต์ซึ่งไขบทสวด คือ บักเต้าเก็ง ก็จะมีการ โ ตักซ้อโ คืออ่านรายชื่อของผู้ที่เข้าร่วมกินเจ ซึ่งอ่านต่อหน้าแท่นบูชาพระกิวอ่องฮุดโจ้ว เป็นลักษณะการเบิกตัวเข้าเฝ้าเจ้าพิธีบูชาดาว

ย จะทำในคืนวัน ๗ ค่ำ เพื่อขอให้ช่วยคุ้มครองผู้กินเจ ในพิธีนี้จะมีการทำ โ ฮู้โ (กระดาษยันต์) แจกพระออกเที่ยวหรือการแห่เจ้า

ย เป็นการออกประพาศเพื่อโปรดสัตว์หรือทำนองออกเยี่ยมราษฎรของพระมหากษัตริย์ โดยจะมีขบวนธงและป้ายชื่อหน้าหน้า จากนั้นก็จะเป็นเกี้ยวหามพระ เรียกว่า โ ถ้ายเบี้ยโ โดยจะหามรูปพระบูชาต่าง ๆ ออกนั่งเกี้ยวไป ซึ่งจะจัดตามชั้นและยศของพระ เช่น จากสัญญาชั้นไปก็เป็นვნวย ไส่ย สูงไปอีกก็เป็นโตเต สูงขึ้นไปเป็นฮุด จากนั้นจะเป็นขบวนพระเกี้ยวใหญ่หรือตัวเหี้ยญ ซึ่งมักจะใช้คน ๘ คนหาม และมีฉัตรจีนกันไปด้วย จะเป็นที่ประทับของกิวอ่องฮุดโจ้ว

ย ในขณะที่ขบวนแห่ผ่านไป ชาวบ้านก็จะตั้งโต๊ะบูชาหน้าบ้าน และจุดประทัดต้อนรับขบวนเมื่อผ่านไปถึง

ย การลุยไฟ (ไชโยหย หรือ โก้ยหย)

ย กองไฟถือว่าเป็นกองไฟศักดิ์สิทธิ์ ในแง่ความศักดิ์สิทธิ์ก็เป็นการแสดงถึงอิทธิฤทธิ์ที่บังคับไฟไม่ให้ร้อน หรืออาจจะถือว่าเป็นไฟพิพิyth ใช้ชำระความสกปรกของร่างกายให้บริสุทธิ์ โดยลุยทั้งคนทรงเจ้าที่กำลังประทับทรง หรือประชาชนโดยทั่วไปก็ได้

ย พิธีโก้ยหาน

ย จะทำหลังจากพิธีลุยไฟ โดยให้ผู้ที่ต้องการสะเดาะเคราะห์ตัดกระดาศเป็นรูปตัวเอง พร้อมเหี้ยญ ๒๕ สตางค์และตันก๊วยจ่าย ๑ ตัน นำมาที่ศาลเจ้าแล้วให้ม้าทรง (ผู้ประทับทรง) ประดับตราด้านหลังของเสื้อที่ใส่ เรียกว่า โ ค้ายันโ

ย ทำในวันสุดท้ายของการถือศีลกินผัก โดยตอนกลางวันจะมีการส่งเทวดาคือ เจ็กเซียนฮ่องเต้ ซึ่งมักจะส่งกันที่หน้าเสาธง ส่วนตอนกลางคืนจะมีการส่งพระกัวย่องสุดใจวกกลับสวรรค์ โดยส่งกลับทางทะเล

ย เมื่อขบวนส่งพระออกพ้นประตู ไฟทุกดวงในโรงพระต้องดับสนิทหมด แล้วปิดประตูใหญ่ ตะเกียงที่เสาธงจะดับขึ้นสูงสุด ตอนเช้าของวันแรกหลังจากเสร็จงานกินเจ จะมีการลงเสาธงและเรียกกำลังทหารกลับหลังจากที่เลี้ยงทหารเสร็จแล้ว หลังจากนั้นก็จะเปิดประตูใหญ่ เมื่อได้ฤกษ์ตามวันในปฏิทิน หรือตามที่เจ้าสั่งไว้ วันสำคัญในระหว่างเทศกาล

ช่วง ๙ วัน มีวันสำคัญ ได้แก่วันจิวชา (๓ ค่ำ) , วันฉิวลัก (๖ ค่ำ) , วันฉิวเก้า (๙ ค่ำ)

ย ทั้ง ๓ วันที่กล่าวมานี้ จะมีพิธีกรรมหลังเที่ยงคืน พอเริ่มพิธีต้องมีการเตรียมอาหารและเหล้าสำหรับเซ่นสังเวย เลี้ยงทหาร และมีหญ้า หรือพวกถั่ว เพื่อเป็นอาหารของม้า และเมื่อเสร็จพิธีแล้ว ตอนกลางคืนจะมีการเรียกตรวจพลทหารตามทิศเรียกว่า โ ฉีเยมนั้ยโ หรือ โ อันเอ้ยโ

ย ในสามวันนั้นทุกอ้าจะต้องทำพิธีวงสรวงทหารของเจ้า ซึ่งเป็นบริวารของเจ้าแต่ละองค์ ทหารของเจ้าแต่ละองค์ก็จะมีทหารบริวารมากมาย ทหารของเจ้านั้น เขาเชื่อกันว่า แบ่งออกเป็นกอง ๆ ตามทิศต่าง ๆ ได้ ๕ ทิศย ได้แก่

ย ๑. ทิศใต้ ไช้ธงสีแดง มีทหารย ๘๘,๐๐๐ย ย คน

ย ๒. ทิศเหนือ ไช้ธงสีดำ มีทหารย ๕๕,๐๐๐ย ย คน

ย ๓. ทิศตะวันออกย ไช้ธงสีเขียว มีทหารย ๙๙,๐๐๐ย ย คน

ย ๔. ทิศตะวันตก ไช้ธงสีขาวย มีทหารย ๖๖,๐๐๐ย ย คน

ย ๕. ทิศกลาง (กองกลาง) ไช้ธงสี

เหลืองย มีทหารย ๓๓,๐๐๐ย ย คน

ย จนกระทั่งถึงวันที่ ๖ จะมีการประกอบพิธีปล่อยพระ หรือ โ บั้งกุนโน หรือ พิธีจัดกำลังทหารบริวารของพระเจ้าไปรักษากาณณ์แวดล้อมศาลเจ้าทั้ง ๔ ทิศ พิธีบูชาดาว จะทำในคืนวัน ขึ้น ๙ ค่ำ เพื่อขอให้ช่วยคุ้มครองและความเป็นสิริมงคลแก่ผู้กินผัก พิธีนี้จะมีการแจกกระดาดษยันต์ หรือที่เรียกว่า โ ฮู่โ ความหมายของตะเกียงเกาแดง

(เกาอ้วงเจ หรือ กิวอ้วงเจ)

พิธีกินเจเดือนก้าย ย ตามปฏิทินจีนทุก ๆ ปี มีกำหนด ๙ วันนั้น ในลัทธิมหายานในพระพุทธศาสนาได้อธิบายว่า เป็นการประกอบพิธีกรรมสักการบูชา (ที่ศักดิ์สิทธิ์แม่แตงตาทกฤณาจิต โปรตัสต์วโหระตตายได้จริง ๆ พระอริยเจ้าสรรเสริญคุณธรรมแบบนี้มาก) พระพุทธเจ้า ๗ องค์ กับมหาโพธิสัตว์อีก ๒ พระองค์ รวมเป็น ๙ พระองค์ด้วยกัน หรือนัยหนึ่งเรียกว่า ดาวพระเคราะห์ทั้ง ๙ อันมี พระอาทิตย์, พระจันทร์, ดาวพระอังคาร, ดาวพระพุธ, ดาวพฤหัสบดี, ดาวพระศุกร, ดาวพระเสาร์ พระราหูและพระเกตุ พิธีเกาอ้วงเจนี้ กำหนดเอาวันตามจันทรคติ คือ เริ่มตั้งแต่วันขึ้น ๑ ค่ำ ถึง ๙ ค่ำ เดือน ๙ (ปฏิทินจีน) รวม ๙ วัน ๙ คืน

พิธีกรรมสักการบูชาพระพุทธเจ้า ๗ พระองค์ กับพระมหาโพธิสัตว์อีก ๒ พระองค์นี้ ผู้มีศรัทธาในพระพุทธศาสนาต่างสละโลกียวัตร และบำเพ็ญศีลสมาทาน กินเจ (ถือมังสวิรัต) บริโภคแต่อาหารผักและผลไม้ ยกเว้นไม่กระทำกิจใด ๆ อันนำมาซึ่งความเบียดเบียนเดือดร้อนให้แก่สัตว์ทั้งปวง กล่าวคือ

ย ๑. ไม่เอาชีวิตของสัตว์มาต่อเติมบำรุงชีวิตของเรา

ย ๒. ไม่เอาเลือดของสัตว์มาเป็นเลือดของเรา

ย ๓. ไม่เอาเนื้อของสัตว์มาเป็นเนื้อของเรา

ชักพอกมลทินออกจากร่างกาย, วาจาและใจ เมื่องตันแห่งพิธีกรรมเกาอ้วงเจ มีข้อความ กล่าวไว้ว่า ดังนี้

ในกาลครั้งหนึ่ง สมเด็จพระบรมศาสดาทรงประทับอยู่ ณ สิวาลัยรัตนสถาน มีบรรดาหาโพธิสัตว์, ท้าวมหาพรหม, ท้าวสักการะ, เทพเจ้า, ยักษ์, นาค, คนธรรพ์, กินนร ฯลฯ ได้พากันมาเฝ้าสมเด็จพระพุทธองค์ ในขณะนั้นมีพระมัญชุศรีมหาโพธิสัตว์ได้ทูลถามต่อพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า โ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ

อันพระเทพสถิตเคราะห์ทั้ง ๗ พระองค์ ได้กุศลสะสมมาได้อย่างไร กับมีปัจจัยเหตุผลอย่างไร จึงได้เสวยทิพย์ผลอันรุ่งเรือง

พร้อมเปรียบไปด้วยยศและอำนาจในเทวภพนี้โ สมเด็จพระบรมศาสดาจึงมีพระพุทธดำรัสตอบว่า โ คู่มัญชุศรีฯ อันดาวเทพสถิตเคราะห์ ๗ นั้น

แท้ที่จริงเป็นพระอวตารภาพแห่งอดีตพระพุทธเจ้า ๗ พระองค์ ทรงแบ่งภาคมาแสดงให้ปรากฏกับพระมหาโพธิสัตว์อีก

พระองค์ก็แบ่งภาคมาเป็นดาวพระราหูและดาวพระเกตุ รวมเป็นดาวพระเคราะห์ทั้ง ๙ย ฉะนั้น จึงสมบุรณ์ด้วยอสังการแห่งยศและอำนาจ

อันไม่มีปริมาณเห็นปานฉะนี้โ

ย ในพระสูตรปักเต้าสุดเขี้ยวไฉ่ยงชีวเมียงกง กล่าวพระนามพระพุทธเจ้า ๗ พระองค์ กับพระมหาโพธิสัตว์ ๒ พระองค์ คือ

ย ๑. พระวิชัยโลกมจรพุทธะ

ย ๒. พระศรีรัตนะโบกประภาโสมะชิศวรพุทธะ

ย ๓. พระเวฬุลรัตนะโลกสุวรรณสิทธิพุทธะ

ย ๔. พระอโคกโลกวิชัยมงคลพุทธะ

ย ๕. พระวิสุทธิอาศรมโลกเวฬุลปรัชญาวิภาคพุทธะ

ย ๖. พระธรรมมิตธรรมศาครจโลกมโนพุทธะ

- ย ๗. พระเวฬุาลจันทรโกตาสถชวาทุรุษพุทธะ
- ย ๘. พระศรีสุขโลกปัทมครรภอลังการมหาโพธิสัตว์
- ย ๙. พระศรีเวฬุาลสังสารโลกสุชะอิตวรมหาโพธิสัตว์

พระพุทธเจ้าทั้ง ๗ พระองค์ กับพระมหาโพธิสัตว์ ๒ ทรงตั้งปณิธานจักโปรดสัตว์โลก จึงได้แบ่งภาคมาเป็นเทพเจ้า ๙ พระองค์ ด้วยกัน คือ

- ย ๑. ได้ช่วยเอียงเม้งท่มหลังไท้แซกุน
- ย ๒. ได้เจ็กอิมเจ็กกือมึงง้วนแซกุน
- ย ๓. ได้ควงจิงหยั่งออกซุงกุน
- ย ๔. ได้เอียงเผียงเม้งบุงเคียกนิวแซกุน
- ย ๕. ได้ปักตั้งง้วนเนี่ยมเจงกั้งแซกุน
- ย ๖. ได้ให้วักเกกบูเคียกเก้แซกุน
- ย ๗. ได้เพียวเทียนกงผัวกวงแซกุน
- ย ๘. ตั้งเม้งง้วนแซกุน
- ย ๙. อุ่นกวงไลเพียกแซกุน

เทพเจ้าทั้ง ๙ พระองค์นี้ ทรงอำนาจตะบะอันเรืองฤทธิ์บริหารธาตุน้ำ, ธาตุไฟ, ธาตุลมและธาตุทอง ทั่วทุกพิภพน้อยใหญ่สารทิศ จึงทรงแบ่งภาคต่อจากนี้อีกวาระหนึ่ง เป็นดาวนพเคราะห์ (ดาวพระเคราะห์ ๙ ดวง) ดังต่อไปนี้

- ย ๑. ดาวให้เอียงแซย คือย พระอาทิตย์
- ย ๒. ดาวไท้กิมแซย คือย พระจันทร์
- ย ๓. ดาวฮวยแซย คือย ดาวพระอังคาร
- ย ๔. ดาวจุยแซย คือย ดาวพระพุธ
- ย ๕. ดาวปักแซย คือย ดาวพฤหัสบดี
- ย ๖. ดาวกิมแซย คือย ดาวพระศุกร์
- ย ๗. ดาวโหวแซย คือย ดาวพระเสาร์
- ย ๘. ดาวล่อเกาแซย คือย พระราหู
- ย ๙. ดาวโกยโตวแซย คือย พระเกตุ

ย เทพเจ้าทั้ง ๙ พระองค์ ทรงเครื่องแบบพระมหาราช ประชาชนจึงได้ถวายพระนามว่า เก้าอ้วง หรือ กิวอ้วง แปลว่า นพราชา (ตีความตามหลักนักโหราศาสตร์)

กำหนดเวลาทุก ๆ ปี ของขึ้น ๑ ค่ำ ถึง ๙ ค่ำ ในเดือน ๙ ตามจันทรคติ (ฝ่ายจีน) เทพเจ้าประจำดาวนพเคราะห์ต่างองค์ทรงผลัดเปลี่ยนกันลงมาตรวจ

โลกทั้งกลางวันและกลางคืน บุคคลใดที่มีความประพฤติดี ก็จักทรงประทานพรอันความสมบูรณ์พูนสุขให้ หากว่าบุคคลใดมีความประพฤติในทางอกุศลกรรมวิถึ ก็จักลงโทษตามโทษานุโทษ เทพเจ้าแห่งดาวนพเคราะห์ ทรงพระคุณธรรมแก่โลกอนกประการ เฉพาะอย่างยิ่ง คือ ธาตุดิน, ธาตุน้ำ, ธาตุไฟ, ธาตุลมและธาตุทอง ที่พระองค์ทรงประทานไว้ ให้แต่ละอย่างเป็นของจำเป็นประจำในสรรพสิ่งสาร อันไม่มีจำกัด รวมทั้งมนุษย์, สัตว์ทุกชนิด, ต้นไม้ ฯลฯ

- ย มนุษย์ ถ้าหากไม่มีธาตุลมก็ถึงแก่ความตาย
- ย มัจฉาชาติย ถ้าหากไร้ธาตุน้ำเป็นที่อาศัย ก็ต้องตาย

ย พฤษชาติย ถ้าหากหมดธาตุดิน ก็อับเหงาถึงไบนแห่งเหี่ยวตาย

ย สัตว์โลกย ถ้าหากหมดธาตุไฟในร่างกาย ก็มีชีวิตอยู่ไม่ได้

ย ในลัทธิมหายานมีกล่าวไว้ว่า โ ดาวนพเคราะห์ทั้ง ๙ ดวงนี้ ต่างกระทำการในหน้าที่หมุนเวียนธาตุทั้ง ๕ย

ให้แก่โลกมนุษย์นับเป็นเวลาหลายล้านปีมาโดยมิได้หยุดพักเลยก็เนื่องด้วยพระองค์ทรงบัญญัติพระบัญชาบริรักษ์ควบคุมอยู่ และทรงเล็งทิพยญาณว่า

ถ้าหากดวงดาวนพเคราะห์จะหยุดพักแม้เพียงขณะใดขณะหนึ่ง แม้เพียงเล็กน้อยเท่านั้นก็จะเกิด มหันตภัยอย่างใหญ่หลวงสุดจะประมาณได้

โลกมนุษย์ก็จะถึงซึ่งความพินาคลง มนุษย์กับสัตว์โลกจะต้องตายหมด อันพิธีบูชาดาวนพเคราะห์นั้น

นับว่ามีอันสำคัญมากมายทั้งเป็นกรรมคติและเกิดธรรมมิตรสู่บรรดาพุทธบริษัททั้งหลายได้มีโอกาสกระทำการวิสาสะกัน ในยามที่ต่างคนต่างมีจิตใจเบิกบาน ผ่องแผ้ว

ถือศีลกินเจ, ทุ่งขาวหม่ขาว อันเป็นปัจจัยเตือนตนเองให้สำนึกว่า ตนเป็นคนที่มีบริสุทธิ์ขาวสะอาด ทั้งกาย วาจาและใจ

พร้อมกันนี้ขออรัพระมหากุณนาธิคุณได้โปรดประทานพระอภิบาลรักษา พระมหากษัตริย์องค์พร้อมทั้งทวยนิกรให้อยู่เย็นเป็นสุข สมดังปรารถนาด้วยเทอญ

ศีล หรือ ข้อห้าม ที่ควรยึดถือปฏิบัติ

ควบคู่ไปกับการกินผัก

ย ย ๑. ละเว้นจากการฆ่าสัตว์ตัดชีวิต

ย ย ๒. ละเว้นจากการบริโภคเนื้อสัตว์ หรือ อาหารคาว ทุกชนิด

ย ย ๓. ละเว้นจากการกล่าวคำเท็จ คำหยาบโลน คำด่า หรือ คำเสียดสีเยาะเย้ยผู้อื่น

ย ย ๔. ละเว้นจากการประดับประดาด้วยโลหะ ทองคำ เพชรนิลจินดา หรือของมีค่า และเครื่องประดับกายที่ทำขึ้นจากหนังสัตว์ทุกชนิด

ย ย ๕. ห้ามลักขโมย หรือยกยอกทรัพย์สินเงินทองของผู้อื่นมาใช้ประโยชน์หรือมาเป็นสมบัติของตน

ย ย ๖. ห้ามทำร้ายร่างกายและจิตใจของผู้อื่น

ย ย ๗. ห้ามดื่มสุรายาต้อง และของมีเมาทุกชนิดทุกประเภท

ย ย ๘. ห้ามมั่วสุมเล่นการพนัน

ย ย ๙. ห้ามสัมผัส ห้ามแตะต้อง หรือพูดจาทำนองเกี้ยวพาราสีต่อเพศตรงข้ามด้วยความจงใจ

ย ๑๐. ห้ามใช้ภาชนะตลอดจนถึงของเครื่องใช้ปะปนกับผู้ที่ไม่ได้ถือศีลกินเจ

- ย ๑๑. ห้ามเข้าไปในสถานที่ที่ไม่เหมาะสม โดยเฉพาะในสถานที่ที่เต็มไปด้วยสิ่งยั่วยวนใจ
- ย ๑๒. บริจาคใจส่วนที่พึงจะบริจาคให้ได้
- ย ๑๓. สวดมนต์ โ ให้พระทุกเช้าและค่ำ
- ย ๑๔. ร่วมพิธีกรรมต่าง ๆ ด้วยความเลื่อมใสและศรัทธา
- ย ๑๕. ช่วยเหลือและสนับสนุนงานประเพณีด้วยความสมัครใจและด้วยความเต็มใจ

ย อาหารของคนกินผัก

การรับประทานอาหาร โ มังสวิรัตินี้ ไม่ใช่การกินผักของชาวภูเก็ มังสวิรัตินี้ เป็นอาหารที่ไม่มีเนื้อสัตว์ ส่วนการกินผักนั้น นอกจากห้ามรับประทานเนื้อสัตว์ต่าง ๆ แล้ว ผักบางชนิด ก็ห้ามรับประทาน ได้แก่

- ย ๑. กระเทียม, ต้นกระเทียม
- ย ๒. หัวหอม (ต้นหอม, ใบหอม, หอมแดง, หอมขาว, หอมหัวกระเทียม (หัวใหญ่)
- ย ๓. หลักเกียว (ลักษณะคล้ายหัวกระเทียมแต่เล็กกว่า)
- ย ๔. กุยช่าย ย ย ย ย (ชื่อผักชนิดหนึ่ง คล้ายต้นหอมหรือกระเทียมแบน ๆ กลิ่นฉุน)
- ย ๕. ใบยาสูบ (บุหรี่ ยาเส้น ของเสพติดมึนเมา)

ผักเหล่านี้ เป็นผักที่มีรสหนัก กลิ่นรุนแรง นอกจากนี้ยังให้โทษทำลายพลังธาตุทั้ง ๕ ในร่างกายเป็นเหตุให้อวัยวะหลักสำคัญภายในทั้ง ๕ ทำงานไม่ปกติ คือ กระเทียม ทำลายการทำงานของหัวใจ กระเทียมถึงธาตุไฟในร่างกาย หัวหอมทำลายการทำงานของไต กระเทียมถึงธาตุน้ำในร่างกาย หลักเกียวทำลายการทำงานของม้าม กระเทียมถึงธาตุดินในร่างกาย กุยช่ายทำลายการทำงานของตับ กระเทียมถึงธาตุไม้ในร่างกาย

ย สำหรับผู้ปฏิบัติสมาธิ กรรมฐาน ไม่ควรรับประทานเป็นอย่างยิ่ง เพราะผักดังกล่าวมีฤทธิ์กระตุ้นจิตใจ อารมณ์ให้เร่าร้อน ใจคองุดงิด โกรธง่าย และยังมีผลทำให้พลังธาตุในร่างกายรวบตัวไม่ติด

ย ปัญหาที่มีผู้ถามกันมาก คือ กระเทียม ซึ่งทางการแพทย์ และเภสัช พบว่าสามารถรับประทานเป็นยาได้ ทั้งนี้ เพราะมีสารที่สามารถละลายไขมันในเส้นโลหิตได้ (คลอเรสเตอรอล) เช่น ผู้ป่วยที่เป็นโรคเส้นโลหิตเลี้ยงหัวใจตีบ หรืออุดตัน เป็นต้น ข้อนี้เป็นความจริง

แม้ทางการแพทย์แผนโบราณก็ยืนยันตรงกันว่ากระเทียมเป็นสมุนไพรรักษาโรคได้

ย แต่กรณีของคนปกติทั่วไปที่ร่างกายไม่ได้ป่วยเป็นโรคใด ๆ เลยย ทำให้จำเป็นต้องรับประทานยาเข้าไปทุก ๆ วัน ตัวอย่างเช่น

ย คนที่ไม่ได้ป่วยเป็นหวัด แต่ก็ยังรับประทานยาแก้หวัดเป็นประจำทุกวัน ผลก็คือ แทนที่จะเป็นผลดี กลับก่อให้เกิดอันตรายร้ายแรงต่อสุขภาพ

ย

ประเพณีการแต่งงาน

ย

ย เดิมทีพิธีกรรมต่าง ๆ ในการแต่งงานเป็นแบบจีนแท้ ๆ ต่อมาค่อยเปลี่ยนแปลงให้

สะดวก และทันสมัยขึ้น เป็นการแต่งงานแบบจีนป็นิ่ง คือ มีส่วนผสมระหว่างจีนกับมลายูและเป็นแบบจีนในที่สุด (หลังจากมาเลเซียตกเป็นอาณานิคมของอังกฤษ) คือ แต่งกายแบบยุโรป แต่กระทำพิธีแบบจีน โดยเริ่มจากการสู่ขอ การหมั้นและแต่งงาน

ย การสู่ขอ ฝ่ายชายจะจัดผู้ใหญ่ไปเจรจาสู่ขอฝ่ายหญิง ซึ่งแต่เดิมมักจะเป็นลักษณะของการคลุมถุงชน

เพราะประเพณีจีนบุตรหลานจะต้องอยู่ในโอวาทของผู้ปกครองอย่างเคร่งครัด ถ้าการสู่ขอสำเร็จ ผู้ใหญ่ที่ไปสู่ขอก็จะได้ขานหมั้นเป็นรางวัล

ย การหมั้น เมื่อการสู่ขอเป็นผลสำเร็จ ฝ่ายชาย โ หญิง จะกำหนดวันหมั้น และเมื่อถึงวันหมั้นฝ่ายชายจะจัดของหมั้นและรูปเทียนพร้อมขนมหรือกระดาดแดง

ใส่หีบหรือตะกร้าแบบจีน (เขี่ยหนา) เดินทางไปยังบ้านฝ่ายหญิง เมื่อเข้าสู่บ้านและญาติทั้งสองฝ่ายพร้อมแล้ว ก็จะนำขนมหวานต่าง ๆ ที่เตรียมมา

ไหว้พระประธานภายในบ้านและบรรพบุรุษ เสร็จจึงเริ่มพิธีหมั้น การหมั้นแบบจีนนั้น ที่ตัวแหวนจะผูกด้วยแดง และฝ่ายชาย

และฝ่ายหญิงจะต้องนำแหวนหมั้นมาแลกกัน เสร็จจากพิธีหมั้นก็จะนำขนมที่ห่อกระดาดแดงไปแจกญาติพี่น้องและมิตรสหายเป็นการประกาศให้รับทราบเรื่องการหมั้น

ย การแต่งงาน หากการหมั้นผ่านพ้นไปด้วยดีทั้งสองฝ่ายก็จะกำหนดวันแต่งงาน เนื่องจากชาวจีนนิยมนำสะใภ้เข้าอยู่ในบ้านฝ่ายชาย ดังนั้น

เมื่อถึงวันแต่งงานจะจัดให้มีการเลี้ยงขันทั้งสองฝ่าย และในตอนเช้าเจ้าบ่าวก็จะนำขบวนรถแห่ไปรับเจ้าสาวที่บ้าน

หลังจากทำพิธีไหว้พระประธานและบรรพบุรุษของฝ่ายหญิงแล้ว ยกน้ำชารับไหว้ญาติฝ่ายหญิง (พวงเต้) เสร็จแล้วออกไปไหว้เจ้าตามศาลเจ้าต่าง ๆ ที่นิยมคือ อ้าปู้จ้อ

และเดินทางต่อไปยังบ้านฝ่ายชาย ทำพิธีไหว้พระประธานประจำบ้าน และบรรพบุรุษ ต่อจากนั้นเป็นการยกน้ำชาญาติฝ่ายชาย

ในการนี้บิดามารดาและญาติผู้ใหญ่ฝ่ายชายก็จะรับไหว้ด้วยเครื่องทองและทองแดงตามแต่ฐานะ

ย เวลาประมาณ ๒ ชั่วโมง โดยมีคนสูงอายุนั่งที่หัว มีชีวิตแต่งงานที่ยืนยาวมีความสุข มาทำพิธีเวียนเสื่อ เวียนหมอน ของแต่ละคนเป็นอันเสร็จสิ้นพิธี

ต่อจากนั้นก็ส่งตัวเจ้าสาวเข้าหอ ซึ่งตามประเพณีเจ้าสาวจะต้องอยู่ในหอและห้ามออกข้างนอกเป็นเวลา ๓ วัน ๓ คืน ที่เดียว แต่ปัจจุบันนี้

อาจมีการละเว้นข้อนี้บ้างแล้ว

ย ประเพณีวันชาติจีน (เดือน ๑๐)



ย ในสมัยก่อนจังหวัดภูเก็ตมีการแห่โคมไฟในวันชาติจีนทุกปี ในวันที่ ๑๐ ตุลาคม โดยให้นักเรียนโรงเรียนจีนแต่งชุดกีฬาถือธงชาติจีนและโคมไฟแห่ จะแห่ในเวลาประมาณ ๔ ถึง ๖ โมง กลางคืนมีการจุดโคมไฟและแต่ละบ้านตกแต่งบ้านด้วยธงชาติจีน

ย การแห่ธงชาติมีมาตั้งแต่สมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ หลังจากสงครามโลกครั้งที่ ๒ เลิกปี ค.ศ. ๑๙๔๙ จึงมีการยกเลิกเนื่องจากมีคำสั่ง จอมพล ป. พิบูลสงคราม งานบุญเดือนสิบ

วันเวลาที่จัด

ย การทำบุญเดือนสิบจะถือนิยมนำวันแรม ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๐ เป็นวันทำบุญ บางวัดอาจจะใช้วันแรม ๘ ค่ำ เดือน ๑๐ ก็ได้

สำหรับในจังหวัดภูเก็ตนั้นมีบางวัดทำบุญเดือน ๑๐ ก่อนวัดอื่น ๆ เช่น วัดพระทอง (ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๐) วัดเทพกระษัตรี (วัดบ้านดอน) ทำในวันแรม ๘ ค่ำ เดือน ๑๐ ส่วนวัดอื่น ๆ ในจังหวัดภูเก็ตจะ จัดพิธีในวันแรม ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๐ กันทุกวัด

ย งานบุญเดือน ๑๐ มิได้มีในภาคใดเท่านั้น หากมีทั่วไปในทุกภูมิภาค แต่จะเรียกชื่อแตกต่างกันออกไปตามสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมของสังคมนั้น ๆ

อย่างไรก็ตามสิ่งที่ตรงกันคือการนำผลผลิตทางการเกษตรไปเลี้ยงผี และเลี้ยงพระ สำหรับในภาคใต้นี้ถือว่างานเดือน ๑๐ ของเมืองนครศรีธรรมราชเป็นงานบุญที่คงศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิมไว้มากที่สุดและจัดเป็นงานใหญ่จนกลายเป็นประเพณีประจำจังหวัดไป

ประวัติความเป็นมา

ย งานเดือน ๑๐ เป็นชื่อเรียกตามปฏิทินไทย มักจะอยู่ในราวเดือนกันยายน ประเพณีนี้ น่าจะสืบทอดมาจากศาสนาพราหมณ์ของอินเดีย และได้ถ่ายทอดมายังเขมร ในตำราพราหมณ์เดือนนี้จะตรงกับเดือน โ ภทรวาทโย ย ซึ่งเป็นฤดูสารท ในภาษามคธ หมายถึง ชื่อฤดูในระหว่างฤดูฝนกับฤดูหนาว คือ ฤดูใบไม้ร่วง

ในภาษาสันสกฤต หมายถึง การทำบุญให้แก่ญาติผู้ล่วงลับไปแล้ว ส่วนในหนังสืออภิธาน สันสกฤต-ไทย-อังกฤษ โดยนายร้อยเอกหลวงบรรณรักษ์ (นิยม รักไทย) ให้คำแปลสารทว่า ใหม่,การเพาะปลูกในฤดูร้อน ชาวอันสุกในฤดูร้อน

ย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ได้พระราชนิพนธ์ไว้ในหนังสือ พระราชพิธีสิบสองเดือน เกี่ยวกับพิธีสารทเดือนสิบว่า โ พิธีภัทรวาทโย เป็นพิธีของพราหมณ์ ทำอย่างไสยศาสตร์แท้ ไม่ได้เกี่ยวกับศาสนาพุทธ แต่เป็นเครื่องนำหน้าพิธีสารท พิธีเดือน ๑๐ คงเป็นส่วนหนึ่งของพราหมณ์เอง

ในกลางเดือนพิธีหนึ่งเพื่อจะเป็นการชำระบาปของตัวให้บริสุทธิ์ไว้กระทำพิธีสารทซึ่งจะมีต่อไปในปลายเดือนหลัง

ย พิธีแรก คือ พิธีกลางเดือน ๑๐ เรียก ภัทรวาท ส่วนพิธีหลัง คือ พิธีปลายเดือนนั้น เรียกว่า พิธีสารท สำหรับของไทยนั้นไม่จัดพิธีภัทรวาท

อาจจะเห็นว่าเราจัดรวมอยู่ในพิธีเดือน ๑๐ เพียงครั้งเดียวก็ได้

ย จากหนังสืออนนพมาศ ก็ได้กล่าวถึงพิธีนี้ว่า โ ครั้นเดือน ๑๐ ถึงการพระราชพิธีภัทรวาท เป็นนักขัตฤกษ์มหาชนทำมรุธูปายาสถานและจะเด็ดรวงข้าวสาละ เป็นปฐมเก็บเกี่ยว ชีพพราหมณ์ทั้งปวงก็เริ่มการพิธีกรรมสรวงสังเวชบูชาพระโพธิ

ย สรุปว่า พิธีสารทเดิมเป็นพิธีพราหมณ์และได้สืบทอดเข้ามาในประเทศไทย พุทธจึงทำอย่างพราหมณ์ พราหมณ์ก็มีการกว่นข้าวธูปายาส เพื่อเลี้ยงพราหมณ์ พุทธก็มีการกว่นข้าวธูปายาส เพื่อเลี้ยงบูชาพระรัตนตรัยและอุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ตาย

กิจกรรมที่ชาวภูเก็ตจัดในงานเดือนสิบ

ย ชาวบ้านเตรียมอาหารคาวหวาน โดยเฉพาะอาหารที่บูชายายายชอบ พร้อมกระทงเปรต (โทงเปรต)

เมื่อถึงวันนำอาหารไปป้อนโตไปตักแบ่งอาหารสำหรับพระสงฆ์หรือจะถวายทั้งปิ่นโตคอยมารับก็ได้ แล้วมาทำพิธีกรรมทางศาสนาที่ศาลาการเปรียญ รับศีลฟังธรรม

บั้งสุกลซื้อตายายที่ล่วงลับไปแล้ว หลังจากเสร็จพิธีกรรมนี้พระสงฆ์จะสวดพาหุงให้ศีลให้พร ชาวบ้านจะไปตักบาตรที่หาลาบาตร (ศาลาดักบาตร)

ร่วมกันถวายอาหารแก่พระสงฆ์ รอนจนพระฉันท์อาหารเสร็จ ลูก ๆ หลาน ๆ ก็จะล้อมวงกันรับประทานอาหาร หลังจากกินอิ่มหน้าสำราญแล้วก็จะทำพิธีตรวจนนำ อุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ล่วงลับไปแล้ว เตรียมกระทงเปรตไปวางนอกวัด แจกทานแก่ชาวเล เป็นอันเสร็จพิธีกรรมในเดือนสิบ

-----

(ภาพกระทงเปรต)

-----

กระทงเปรต (โทงเปรต) เป็นกระทงใบตองขนาดถ้วยแกงใหญ่ ๆ ๑ ใบ ภายในจะมีกระทงเล็ก ๆ ใส่อาหารคาว-หวาน จะต้องนำไปตั้งนอกวัด

แต่ละครอบครัวก็จะนำไปตั้งเรียงไว้นอกประตูวัด เรื่องการตั้งโทงเปรตนั้นเป็นพิธีกรรมที่สืบทอดมาแต่โบราณว่าปู่ ย่า ตา ยาย ของเราที่ล่วงลับไปแล้ว ยังไม่ได้ผุดได้เกิด จะไปทรมานเป็นเปรตอยู่ พอถึงวันสารทเปรตจะต้องมารับทานจากลูกหลานอยู่นอกวัด ฉะนั้นขนมและอาหารที่เตรียมไปให้ก็จะรวมกันอยู่ในกระทง

จะไม่ทำไม่ได้เพราะบรรพบุรุษที่มารอจะไม่ได้รับอาหารไป หรือมาแล้วลูกหลานไม่ไป ทำให้บรรพบุรุษเสียใจ

-----

(ภาพสอบข้อ)

สอบข้อ เป็นเครื่องจักสานประเภทสุมกหมาก หรือกระสอบใส่ยาเส้น ทำด้วยใบเตยนา สอบข้อจึงเป็นภาชนะชนิดหนึ่งลักษณะคล้ายกระสอบ แต่มีขนาดเล็กกว่าเป็นชุดหรือเป็นพวง (ชุดละ) ๖ ใบ ด้านละ ๓ ใบ ลักษณะเป็นพวงสามารถหิ้วได้ เดิมชาวภูเก็ทใช้พาดบ้านนำไปวัด ภายในสอบใบเล็ก ๆ นั้นจะบรรจุหอม กระเทียม เกลือ น้ำตาล กุ้งแห้ง คว่าปากห้อยลง เย็บปากกระสอบให้เรียบร้อย ก็จะเป็นชุดของแห้งไปวัด ทางวัดก็จะมีไม้ไผ่สำหรับห้อยหรือวางพาดของชาวบ้าน

(ภาพข้อ)

ข้อย ข้อสารทเป็นข้ออาหารสด เช่น พัก แพง ผักสด ผลไม้ ผูกเป็นข้อ โดยใช้เชือกหวายผูกสิ่งของเหล่านั้นรวมไว้เป็นข้อ ข้อจะมีขนาดใหญ่หรือเล็กขึ้นอยู่กับกำลังศรัทธาของชาวบ้าน ปลายข้อที่ผูกมัดรวมกันจะทำเป็นห่วง สำหรับสอดคานหาบให้ชาวบ้านสอดไม้คานหาบอาหารเหล่านี้ไปไว้ที่วัด เพื่อวัดจะได้นำไปประกอบอาหารสำหรับพระสงฆ์ในโรงครัวต่อไป

(ภาพจาด)

จาดย มีลักษณะคล้ายคานหาบ ตรงกลางทำโครงลักษณะคล้ายส้อมโก๋ ทำยอดแหลมคล้ายกรวยเอาไว้สำหรับนำขนมลาประดับไว้โดยรอบ มีลักษณะคล้ายเจดีย์

พิธีสวดจาดย เมื่อจัดตกแต่งจาดเรียบร้อยแล้วก็นำจาดมาวางหน้าบ้าน จัดสถานที่ให้เรียบร้อย ตอนค่ำนิมนต์พระมาสวดฉลองจาด มีวามะนาถลงตลอดคืน ตอนเช้าชาวบ้านจะมาช่วยกันหามพุ่ม และจาดไปวัดเป็นอันเสร็จพิธีเรื่องจาดความมุ่งหมายของการจัดงานสารทเดือน ๑๐

ย ๑. ทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปให้ตายายที่ล่วงลับไปแล้ว บางท่านอาจจะได้รับความลำบากอยู่ตามชุมชนต่าง ๆ เมื่อตายายเหล่านั้นมีโอกาสได้มาเมืองมนุษย์อีก ลูกหลานต้องทำอาหารต้อนรับและให้น้ำกลับไปกินด้วย  
ย ๒. เป็นการชุมนุมญาติ บรรดาพี่น้องซึ่งอยู่ไกล ๆ เมื่อถึงเดือน ๑๐ จะต้องเดินทางกลับมาทำบุญให้บรรพบุรุษ  
ย ๓. สืบทอดประเพณีและวัฒนธรรมดั้งเดิมให้คงอยู่ต่อไป ขนมที่จัดไปในวันเดือน ๑๐ คือ ขนมลา ขนมพอง ขนมเทียน ขนมท่อนใต้ ขนมจูน ขนมเจาะรู ขนมสะบ้า ขนมเหล่านี้มีความหมายต่าง ๆ เพื่อให้บรรพบุรุษนำเอาไปใช้ประโยชน์ทั้งสิ้น

ย

เอกสารอ้างอิง

ย จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ, พระราชพิธีสิบสองเดือน. โรงพิมพ์รุ่งเรืองรัตน, 2505, 718 หน้า.  
ย สมหมาย ปันพุทธศิลป์และคนอื่น ๆ. ประเพณีเกาะภูเก็ต. ภูเก็ตการพิมพ์, 2531, 168 หน้า.  
ย ฤดี ภูมิภาควารและคนอื่น ๆ. แนวคิดในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของชาวภูเก็ต. งานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2531, 172 หน้า.  
ล. เสถียรสุด ประวัติวัฒนธรรมจีน. (ฉบับแก้ไขปรับปรุง). สำนักพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย กทม. 2516, 552 หน้า  
ประสิทธิ์ ชิดการณ์. ชีวิตไทยถิ่นภูเก็ต. เอกสารหมายเลข 5 ข, สัมมนาทางวิชาการเรื่องประวัติศาสตร์กลาง, 11-15 มีนาคม 2527.  
สุริวงค์ พงศ์ไพบูลย์. คติชนด้านความเชื่อถิ่นภูเก็ต วัฒนธรรมที่ส่งผล  
ย่างลึกซึ้งและท้าทาย. เอกสารหมายเลข 8, เอกสาร  
สัมมนาทางวิชาการเรื่องประวัติศาสตร์กลาง. 11-15

มีนาคม 2527.

อวยชัย ผดุงมาศ. ประเพณีไหว้พระจันทร์. ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม  
วิทยาลัยครูภูเก็ต, มหาวิทยาลัยทักษิณภูเก็ต  
วิชัย สกุลตัน. พิธีโก้ยห่าน. ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมวิทยาลัยครูภูเก็ต, สห  
วิทยาลัยทักษิณวิทยาเขตภูเก็ต.

บรรณานุกรม

ไชยยุทธย ปิ่นประดับ. ประเพณีกินผักของศาลเจ้ากะทู้. มปป.

กรมศิลปากร. กล้วย ภูเก็ต และชายฝั่งทะเลอันดามัน. ย. ย. โบราณคดี ประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์และย. เศรษฐกิจ อมรินทร์. พิมพ์  
เอกสารประกอบวิชา ประเพณีประจำท้องถิ่น. ภูเก็ต-กินเจ.

ย. โปรแกรมวัฒนธรรมศึกษา สถาบันราชภัฏภูเก็ต

เอกสารประกอบวิชา ประเพณีประจำท้องถิ่น. การไหว้ เทวดา.

ย. โปรแกรมวัฒนธรรมศึกษา สถาบันราชภัฏภูเก็ต

เอกสารประกอบวิชา ประเพณีประจำท้องถิ่น. ประเพณีเด็ก ครอบเดือน. โปรแกรมวัฒนธรรมศึกษา สถาบันราชภัฏภูเก็ต

เอกสารประกอบวิชา ประเพณีประจำท้องถิ่น. ผัดอ. ย. ย. โปรแกรม

ย. วัฒนธรรมศึกษา สถาบันราชภัฏภูเก็ต

ย. ประเพณีสารทจีน(ผัดอหรืออุลัมพน)

ดิลกย. วุฒิพาณิชย์.

เทศกาลผัดอในจังหวัดภูเก็ต เป็น เทศกาลงานบุญอุทิศส่วนกุศลไปให้บรรพบุรุษ ซึ่งเป็นประเพณีนิยมที่ได้ถือปฏิบัติสืบต่อกันมานาน นับเป็นเวลาหลายชั่วอายุคนแล้ว  
ซึ่งยึดถือตามคติความเชื่อประเพณีจีน จึงกลายเป็นวัฒนธรรมความเชื่อที่อนุชนจีนหรือชาวไทยเชื้อสายจีนปฏิบัติสืบต่อกันมา

งานเทศกาลนี้จัดให้มีขึ้น ตั้งแต่วัน ๑๕ ค่ำ เดือน ๗ ตามปฏิทินจันทรคติจีน(ประมาณเดือน ๙ ปฏิทินจันทรคติไทย) งานนี้มีไปจนถึงวันสิ้นเดือน

งานเทศกาลผัดอมีชื่อเรียกดั้งเดิมว่า โ เทศกาลอุลัมพน โ ย ย ย. แต่ในปัจจุบันนิยมเรียกกันว่า โ เทศกาลผัดอ

ซึ่งโ ผัดอ เป็นคำกร่อน คำเต็มว่า โ ผัดอจั่งเซ้ง โ ตามสำเนียงชาวจีนฮกเกี้ยนแปลเอาความว่า ย ย ย

โ กิจกรรมโปรดสรรพสัตว์ให้หลุดพ้นจากห่วงแห่งความทุกข์โดยทั่วกัน โ ย ย ย

ย ย ย โ เทศกาลอุลัมพน ภาษาจีนฮกเกี้ยนว่า โ อุหลานผูนโหย โ คำว่า โ โหย โ หมายถึง โ ชมนุม,งานชุมนุม, คณะ,สโมสร,สมาคม,  
สภาฯ โ ย คำว่า โ อุหลานผูนโหย โ ย ย จึงแปลว่า โ งานชุมนุมอุลัมพน โ เดิมทีใช้คำเต็มว่า โ อุหลานผูนเซ้งโหย โ ย แปลว่า โ งาน

เฉลิมฉลองเทศกาลอุลัมพน โ ย ต่อมากร่อนเหลือเพียงว่า โ อุหลานเซ้งโหย โ แปลว่าอะไรไม่ทราบและคงจะไม่มีใครทราบ ถ้าไม่เดาความ ปัจจุบันชาวเมือง  
จึงนิยมเรียกว่า โ ผัดอ โ เฉย ๆ ก็ไม่ยุ่งยากอะไร

โ ผัดอ เป็นกิจกรรมท้องถิ่นที่ทำการในคราวสมัยที่กำหนดไว้เป็นประเพณีทุกปี ดังเช่น ประเพณีสารทไทยเดือนสิบ วันตรุษสงกรานต์ ฯลฯ เป็นต้น

จึงนิยมเรียกชื่อเต็มว่า โ เทศกาลผัดอ

อนึ่ง คำว่า โ อุหลานผูน โ นี้เพี้ยนมาจากคำสันสกฤตว่า โ อุลัมพน โ (โ อุลุม-พน โ )

ซึ่งคณะสงฆ์จีนนิกายแห่งประเทศไทยได้อธิบายไว้ในพจนานุกรม พุทธศาสนจีน-สันสกฤต-อังกฤษ-ไทย หน้า ๔๖๖ ว่า โ อุลัมพน แปลว่า แขนง, ห้อย, ห้อยย้อย,

ชื่อพระสูตรหนึ่ง, พิธีทำบุญอุทิศให้บรรพบุรุษ ซึ่งแพร่หลายในประเทศจีน, ทำในวัน ๑๕ ค่ำ เดือน ๗ ของจีน โ (โ อุลัมพนสูตร โ คือ

ชื่อพระสูตรในพุทธนิกายมหายาน-ผู้เรียบเรียง)

ย ย ย. พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง เล่มที่ ๒๗ ตอนที่ ๔๐ หน้า ๑๓๖ ในขัตติยสารชาดกย. ว่า โ โ สมถกรรมมีเท้าขึ้นเบื้องบน

มีศีรษะลงเบื้องล่าง โ ม. โ นั่นคือ สภาพความทุกข์ยากยิ่งจากการทรมานในนรกภูมิ

ย ย ย. ย. วัน ๑๕ ค่ำ เดือน ๗ ตามปฏิทินจันทรคติจีน มีอีกชื่อหนึ่งเรียกว่า โ เทศกาลจังหววน โ ย หรือ ย โ ต่งหง่วนโหย โ ตามสำเนียงชาวจีนฮกเกี้ยน

เป็นวันจันทร์เพ็ญเต็มดวง หรือวันปฐมมีครั้งแรกของกึ่งปีหลัง ถือเป็นวันสารทกลางปี สำเนียงชาวจีนฮกเกี้ยนว่า โ ซิดโหยงปัว โ หรือ โ เดือนเจ็ดกึ่งโ

ซึ่งเป็นวันออกพรรษาภายหลังฤดูร้อน(ในเมืองจีน-ผู้เรียบเรียง)ตามคติทางพุทธศาสนานิกายมหายานและเป็นวันปวารณา

ซึ่งเทียบได้กับวันมหาปวารณาตามคติพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทของไทย ในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ คือ วันออกพรรษาตามปฏิทินจันทรคติไทย

วันปวารณาตามคติทางพุทธศาสนานิกายมหายานในวัน ๑๕ ค่ำ เดือน ๗ ตามปฏิทินจันทรคติจีน เทียบได้กับวันมหาปวารณาตามคติพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาท

ซึ่งตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ วันออกพรรษตามปฏิทินจันทรคติไทย

วันมหาปวารณา คือ ชื่อสังกรรมที่พระสงฆ์ทำกันในวันสุดท้ายแห่งการจำพรรษาหรือในวันออกพรรษา เป็นวันที่ภิกษุสงฆ์ประชุมกันแล้ว กล่าวอนุญาติกันและกัน

ให้ว่ากล่าวตักเตือนหรือหักท้วงกันได้ เมื่อได้เห็นได้ยินหรือนึกถึงภัยว่าใครทำอะไรผิดพลาด

เทศกาลจังหววนหรือวันสารทกลางปี ตามประเพณีสารทจีนนี้ จะดำเนินไปตลอดทั้งเดือน ตามตำนานลัทธิเต๋าเชื่อกันว่า

ประตูรอกจะเปิดออกปีละครั้งและบรรดาพวกผีทั้งหลาย ซึ่งมีมากมายหลายพวกจะออกมาบนพื้นโลก

พิธีสังฆกรรมของพุทธศาสนิกายมหายานในวันปวารณาวัน ๑๕ ค่ำ เดือน ๗ ตามปฏิทินจันทรคติจีน. ปทานุกรมพุทธศาสตร์ประยุกต์ (ภาษาจีน) ฉบับรวมเล่ม.

๑๙๙๔:๘๒๒ ย อธิบายความว้าย โ คณิกะภูษงมัจฉินจะจัดประชุมกันทำสังฆพิธีปวารณา พร้อมกับกระทำสังฆทานอุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว

เพื่อให้หลุดพ้นจากห่วงแห่งความทุกข์ทรมานในนรกภูมิโดยทั่วกันโ

เทศกาลพุทธอ มีชื่ออีกชื่อหนึ่งว่า โ ซีโกวโจโย โ ย ตามสำเนียงชาวจีนฮกเกี้ยนย แปลว่า

โ เทศกาลอุทิศส่วนบุญให้วิญญาณโคดเดี่ยวไร้ญาติโ มีการจัดพิธี โ ทิ้งกระจาดโ ย ย หรือทิ้งทานให้คนยากคนจน

ซึ่งถือเป็นการอุทิศส่วนบุญให้วิญญาณไร้ญาติพร้อมกันด้วย

พระยาอนุมาราชชนได้อกล่าวไว้ในสารานุกรมราชบัณฑิตยสถานว่า

พิธีทิ้งกระจาดนี้คล้ายกับพิธีโ ซิงเปรดโ อันเป็นประเพณีเนื่องในเทศกาลวันสารทเดือนสิบของชาวไทยภาคใต้ ดังความตอนหนึ่งว่า

โ เรื่องซิงเปรดนี้ ดูไม่ผิดอะไรกับเรื่องทิ้งกระจาดของจีนที่เขาท่าในกลางเดือน ๗ ของเขา ซึ่งตรงกับเดือน ๙ ของไทย....

การทิ้งกระจาดของจีนเป็นการทิ้งทานให้แก่พวกผีไม่มีญาติ ส่วนการไหว้เจ้าซิดง่วยปั่วหรือสารทกลางปีของเขา เป็นการเซ่นผีผู้ตาย คือ

ทำบุญให้แก่ญาติที่ตายไปโ

พิธีการไหว้สารทจีนอาจจะแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น บางบ้านจะจัดทำกัน ๓ ชุด เช่นย ไหว้เจ้าที่จะไหว้ในตอนเช้า ไหว้บรรพบุรุษจะไหว้ในตอนสาย ุย

ส่วนไหว้ โ โยเหียตีโ จะเซ่นไหว้ในตอนบ่าย เป็นต้น หรืออาจจัดลำดับพิธีกรรมแตกต่างกันไปตามความสะดวกหรือประเพณีนิยมก็ได้

อนึ่ง โ โยเหียตีโ ความหมายตามศัพท์ว่า ญาติพี่น้องผู้มีกัลยาณธรรมหรือญาติพี่น้องผู้ประพฤติดีงาม ซึ่งเป็นคำเรียกขานยกย่องบรรดาวิญญาณทั่ว ๆ ไป

รวมทั้งสัมภเวสีผู้กำลังแสวงหาที่เกิดอยู่และบรรดาวิญญาณผีผู้โดดเดี่ยวหิวโหยไม่มีญาติด้วย

การเซ่นไหว้และทำบุญในงานโ ซีโกวโ หรืองานบุญทิ้งกระจาด จึงน่าจะเป็นกุศลอย่างยิ่ง เพราะเป็นการให้สิ่งของแก่คนจน ๆ

และมีผู้โดดเดี่ยวหิวโหยไร้ญาติอีกด้วย

พุทธศาสนิกชน นับแต่โบราณกาลมาจะจัดพิธีเซ่นไหว้บรรพบุรุษภายในบ้านและถือเป็นวันสำคัญ ญาติฝ่ายหญิงที่แต่งงานแล้วต้องกลับมาร่วมพิธีเซ่นไหว้ที่บ้านเดิม

และการประกอบพิธีวิวาหมงคลจะไม่จัดทำในช่วงเวลาระหว่างเทศกาลสารทจีนนี้

งานบุญทิ้งกระจาด หรืองานโ ซีโกวโ เป็นงานบุญเซ่นไหว้บรรพบุรุษควบคู่กับการให้ทานแจกสิ่งของแก่คนยากคนจน

และอุทิศส่วนกุศลให้แก่วิญญาณผู้โดดเดี่ยวหิวโหยไร้ญาติ นับเป็นกุศลธรรมอย่างยิ่ง ซึ่งพุทธศาสนิกชนจีนฝ่ายนิกายมหายานปฏิบัติสืบทอดกันมาแต่โบราณกาล

คำว่า โ ทิ้งกระจาดโ ย พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๒๕.ซีตีรอมย ให้คำอธิบายว่า โ ทิ้งกระจาด

น.ประเพณีทางพระพุทธศาสนาแบบหนึ่งของชาวจีนและชาวญวนที่เอาสิ่งของต่าง ๆ บรรจุในภาชนะเครื่องสานรูปคล้ายกระจาดแล้วทิ้งให้เป็นทาน ทำกันในวันขึ้น ๑๕

ค่ำ เดือน ๗ ตามจันทรคติแบบจีนโ

ประเพณีโ ซีโกวโ หรืองานบุญทิ้งกระจาดนิยมทำกันมากในหมู่ชาวจีนแต้จิ๋ว ส่วนชาวจีนฮกเกี้ยน

หรือชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ตนิยมจัดงานบุญโ พ้อตอโ มากกว่า

ในช่วงเทศกาลงานพ้อตอ ตามริมถนนต่าง ๆ ตามทางแยก ตามศาลเจ้าและสถานที่โล่งแจ้ง จะมีคณะกรรมการจัดงานที่จัดตั้งขึ้นเป็นเอกเทศแต่ละท้องถิ่น ดังนั้น

ตามชนบทประเพณีสืบทอดกันมา พิธีพ้อตอ จึงแบ่งออกเป็น ๔ ประเภท คือ พิธีพ้อตอที่จัดทำกันบนย่านถนนย

ทำกันโน,แหล่งธุรกิจการค้า,ในวงเครือมิตรสหายญาติธรรม หรือในศาลเจ้าแห่งใดแห่งหนึ่ง ซึ่งเรียกว่า โ เกพ้อตอโ โ ฉีพ้อตอโ ย ย

โ จูเตพ้อตอโ หรือ โ อามพ้อตอโ ย ตามลำดับ

เมื่อถึงวันงานพิธีพ้อตอ ย คณะกรรมการจัดงานจะจัดตั้งโต๊ะบูชา กระทำพิธีกรรมอุทิศส่วนกุศลให้แก่บรรพบุรุษผู้ล่วงลับ และเซ่นไหว้เหล่าสัมภเวสี หรือผู้แสวงที่เกิด

ได้แก่ ผีที่ยังไม่ได้เกิดในกำเนิดอื่น และงานนี้จัดเป็นงานใหญ่ยิ่งทุกปี เช่น ที่ย่านชุมชนตลาดสดภูเก็ต ถนนระนองย และ ที่ศาล เจ้า

เซ่งเต็กเบ๊วถนนอิมไคซือ(บางเหนียว) ส่วนพิธีทิ้งกระจาดจะจัดที่ศาลเจ้ามูลนิธิกุศลธรรม จังหวัดภูเก็ต

เทพประธานที่ประดิษฐานในพิธีอุทิศส่วนกุศลนี้ ได้แก่โ พ้อตอองโ สมณนามเทพเจ้าหรือปู่เจ้าผู้ก่อปรด้วยเมตตาจิต

ทำการปลดปล่อยทุกข์ให้แก่มวลสัตว์โลกโดยทั่วถ้วนทุกตัวตนปราศจากอคติ

เมื่อถึงวันงานพิธี จะมีชาวบ้านร้านถิ่นนำเอาเครื่องบูชามาถวายบวงสรวงเซ่นไหว้มากมาย เพื่อทำบุญบริจาคทานตามประเพณีนิยม

ในงานพิธีพ้อตอ คณะกรรมการจัดงานจะจัดการตั้งโต๊ะบูชา ชาวบ้านร้านถิ่นจะนำเอาเครื่องบูชามาถวายบวงสรวงเซ่นไหว้มากมาย

กิจกรรมภายในงานมีการประกวดเครื่องบูชา อันประกอบด้วยอาหารคาวหวานตกแต่งด้วยศิลปะประดิษฐ์ต่าง ๆย มีทั้งประเภทความคิดและประเภทสวยงาม

แฝงด้วยภูมิ ปัญญาอันยอดเยี่ยมของชาวบ้านร้านถิ่น

มุ่งเน้นในการใช้วัสดุพื้นเมืองที่หาได้ง่ายและมีอยู่ทั่วไปเท่าที่จะทำได้ตามทักษะและโดยจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมพร้อมกันด้วยดี

โ พ้อตอองโ สมณนามองค์เทพเจ้าหรือปู่เจ้าองค์เทพประธานที่ประดิษฐานในพิธีอุทิศส่วนกุศลพ้อตอนี้เป็นเทพเจ้าผู้ก่อปรด้วยเมตตาจิต

ทรงไว้ซึ่งภาระหน้าที่เพื่อปลดปล่อยทุกข์ให้แก่มวลสัตว์โลกโดยทั่วถ้วนปราศจากอคติ

องค์เทพประธานในงานเทศกาลพ้อตอมักจะถูกประดับรูปลักษณะให้ดูครุยาน่ากลัวน่าเกรงขาม เชื่อกันว่าเป็นรูปจำลองขององค์ยมราช

ซึ่งเป็นเทพเจ้าผู้เป็นใหญ่ในยมโลก หรืออีกนามหนึ่งว่า โ โกวเสียเอี้ยโ คือ เทพเจ้าเมืองผีผู้โดดเดี่ยวหิวโหยไม่มีญาติ

คัมภีร์พุทธศาสนาฝ่ายมหายานกล่าวว่า ยมราชเป็นองค์เจ้าแห่งของพระกษิติครรภโฬิสส์ตว์ หรือ กษิติครก ซึ่งพากย์กันว่า โ ตี้จ้งหวางโ หรือโ ตี้จ้งผู้ล่าโ (

สำนักพิมพ์พุทธศึกษา (จีน). ๑๙๙๔:๕๖๔)

พระกษิติครรภโฬิสส์ตว์นี้พุทธศาสนิกชนฝ่ายมหายานเคารพนับถือมาก นับเป็นรองจากพระกวนอิมหรือพระอวโลกิเตศวร โฬิสส์ตว์

พระสูตรฝ่ายมหายานได้อกล่าวไว้ว่า พระกษิติครรภโฬิสส์ตว์ทรงมีความเมตตากรุณาต่อมวลสรรพสัตว์ นอกจากนี้ยังทรงแผ่บุญกุศลเป็นทานอเนกประการอยู่เสมอ

และทรงเทศนาโปรดสัตว์โน โ ฉดติโ หรือคติทั้ง ๖ คือ เทวหรือสวรรค์ย มนุษย์คดีย อสุรกายคดีย เดียรจฉานคดีย เปตหรือเปรตคดีย และนรกคดีย

ได้แก่สัตว์นรก ทั้ง ๑๘ ชุม (เสถียร โพรินันทะและเสียง เสถียรสุต.๒๕๒๙:๒๒)

พระโพธิสัตว์พระองค์นี้ ในช่วงเวลาก่อนที่จะสิ้นยุคศาสนาพระโคตมหรือก่อนที่จะพระศรีอารยเมตไตรยจะอุบัติขึ้นในภพหน้า พระองค์มีปณิธานว่า  
ตราบนครกทุกขุมยังมีสรรพสัตว์รับทุกข์อยู่ ตราบนั้นพระองค์จะไม่เข้าสู่พุทธภูมิ ย ย

ปณิธานของพระโพธิสัตว์พระองค์นี้มีสาระสำคัญ คือ ความเมตตา กรุณา ดังเช่นพระพุทธองค์ในอดีตชาติ ก่อนบรรลุมรรคผลเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า  
พระองค์เคยเสวยชาติเป็นพระโพธิสัตว์ ย บำเพ็ญทุกกริยาโปรดสรรพสัตว์ทั้งหลาย เป็นเวลาหลายครั้งหลายวาระมาก่อน แล้วจึงเข้าสู่พุทธภูมิ  
พระศรีอารยเมตไตรย คือ อชิตโพธิสัตว์ผู้ซึ่งได้รับคำพยากรณ์จากพระศากยมนีว่า จักได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในชาติต่อไป เมื่อสิ้นยุคศาสนาพระสมณโคตม  
เทศกาลสวารทูลลัมพณ หรือเทศกาลพอดมีตำนานเล่าขานเกี่ยวกับพระภิกษุรูปหนึ่งชื่อว่า โ มุเหลียนโน ได้ช่วยมารดาให้พ้นความทุกข์ทรมานจากขุมนรก  
(สำนักพิมพ์พุทธศึกษา(จีน).๑๙๗๔:๙๒๒)

โ มุเหลียนโน เป็นชื่อพยางค์ภาษาจีน คือ พระมหาโมคคัลลანะเป็นผู้เป็นอัครสาวกเบื้องซ้ายและได้รับยกย่องจากพระพุทธเจ้าว่าเป็นผู้เลิศทางมฤตมุก  
พระราชมุนี(ประยูรธโร)ได้กล่าวไว้ในพจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์ หน้า ๒๒๒ ดังความตอนหนึ่งว่า

โ พระมหาโมคคัลลანะ ย เกิดที่หมู่บ้านโกธิตคาม ย โกลเมืองราชคฤห์ เป็นบุตรของพราหมณ์ นายบ้านแห่งนั้น ย มีมารดาชื่อ นางโมคคัลลิตพราหมณีย  
ท่านมีชื่อเดิมว่า ย โกลิตตามชื่อหมู่บ้าน ย ย ส่วนชื่อเรียก ย ย โมคคัลลันะ ย เพราะเป็นบุตรของนางพราหมณียโมคคัลลิต หรือ โมคคัลลันั้น  
พระมหาโมคคัลลันะ ย เป็นสหายกับอุบติสสะ(คือ พระสารีบุตร)มาแต่เด็ก ย ต่อมาทั้งสองได้ออกบวชเป็นปริพาชกอยู่ในสำนักของสงฆ์ปริพาชก  
จนกระทั่งอุบติสสะได้พบพระอัสสชิ สหายทั้งสองจึงได้มาเฝ้าพระพุทธเจ้า บวชในพระธรรมวินัย เมื่อบวชแล้วถึงวันที่ ๗  
ท่านก็ได้บรรลุอรหัตผลและได้รับยกย่องเป็นเอตทัคคะหรือผู้ยอดเยี่ยมในทางมฤตมุก

ย ในตอนปลายพุทธกาล ท่านถูกพวกโจร ซึ่งได้รับจ้างจากพวกเดียรถีย์ลอบสังหารด้วยการทุบตีจนร่างแหลก พระพุทธเจ้าได้โปรดให้ก่อสร้างบุปผารักษาสถูปของท่าน  
ไว้ใกล้ขุมประตูดิเวฬุวัน ย ในเขตเมืองราชคฤห์ ย ชื่อของท่านนิยมเรียกกันง่าย ๆ ว่า พระโมคคัลลานโ

พิธีสังฆกรรมในเทศกาลอุลลัมพณ สำนักพิมพ์พุทธศึกษา(จีน)ได้อธิบายไว้ในพจนานุกรมพุทธศาสตร์ประยุกต์(ภาษาจีน) หน้า ๙๒๒๒ ซึ่งแปลความว่า

โ พิธีสังฆกรรมในเทศกาลอุลลัมพณ กระทำครั้งแรกในประเทศจีน สมัยราชวงศ์เหลียง รัชสมัยจักรพรรดิหวู่ตี้ ปีศักราชต้าถ่งที่ ๔ ซึ่งตรงกับปีมะเมีย พ.ศ.๑๐๘๑  
(ค.ศ.๕๓๘)โ

เทศกาลสวารทูลลัมพณ ซึ่งเริ่มแต่วัน ๑๕ ค่ำ เดือน ๗ ตามปฏิทินจันทรคติจีนนั้น คือ ย โ เทศกาลพอดโ ,ย ย ย ย ย ย โ เทศกาลอุลลัมพณโ ,

โ อุหลันผุนโ หรือ โ ซิโกวเจียโ ย ย ก็ว่า มีชื่อเรียกหลายชื่อต่างกัน แต่เป็นเรื่องเดียวกัน ย หมายถึง

เทศกาลโปรดสรรพสัตว์ให้หลุดพ้นจากท่วงแห่งความทุกข์โดยทั่วกัน

เทศกาลนี้ จึงเป็นประเพณีงานบุญพิธี มีเป้าหมายหลักอยู่ที่การอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลไปให้แก่บรรพบุรุษผู้ล่วงลับไปแล้ว และเช่นไหว้ผีไม่มีญาติพร้อมกัน

ถือเป็นประเพณีนิยมดั้งเดิมที่ปฏิบัติสืบทอดกันมานานแล้วและตลอดระยะเวลาอันยาวนานนั้น พิธีกรรมต่าง ๆ ได้เปลี่ยนแปลงไปตามสภาวะแวดล้อมทางสังคม

เนื่องจากแต่ละสมัยที่เปลี่ยนราชวงศ์มีองค์ประกอบใหม่ ๆ รัฐประศาสน์นโยบายเกี่ยวกับศาสนาและลัทธิความเชื่อก็เปลี่ยนแปลงไปด้วย

ศาสนาพุทธ และลัทธิเต๋า ตลอดจนลัทธิขงจื๊อ(ขงจื๊อ)ได้ประสบกับอนิจภาวะเปลี่ยนแปลงไปตามอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม

มีความเจริญและความเสื่อมถอยสลับเปลี่ยนกันไปตลอดทุกยุคสมัย และในกาลเวลาต่อมา ก็สามารถนำมาผนวกกันเป็นหนึ่งเดียว ในสภาวะเอกจิต

โดยต่างมีจุดหมายสูงสุด ล้วนเป็นจิตบริสุทธิ์สมบุรณ์ มุ่งสู่เมกขธรรม คือ ธรรมที่นำสัตว์ให้หลุดพ้นจากกองกิเลสทั้งปวง

วัฒนธรรมย่อมมีการพัฒนาจากการประสมประสานกันและแตกต่างกันไปตามสภาพธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม อาชีพการศึกษาและมิติแห่งกาลเวลา

แม้ว่าวัฒนธรรมบางท้องถิ่นที่สืบทอดมาจากวัฒนธรรมจีน แต่ก็แตกต่างกันในทางพิธีการแต่ละท้องถิ่น และบางสิ่งก็ไม่เคยปรากฏในประเทศจีนเลย

อย่างไรก็ตาม ประเพณีเทศกาลพอด จังหวัด ภูเก็ตเป็นงานบุญเทศกาลวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมานาน มีเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่นอันเกิดจากระบบความสัมพันธ์

ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสังคมสิ่งแวดล้อม และมีสาระรูปแบบอันแสดงออกถึงการนับถือเลื่อมใสในคตินิยมทางศาสนา

และลัทธิความเชื่อโดยผสมกลมกลืนกันเป็นแหล่งกำเนิดรากฐานแห่งความดีงาม และเป็นที่ยอมรับของสังคมทั่วไป.

บรรณานุกรม

สื่ออิเล็กทรอนิกส์ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน

ย พ.ศ.๒๕๒๕.(ซีดีรอม)

ย สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สารานุกรม (Encyclopaedia

ย Britanmica CD ย 1997

สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สารานุกรมEncyclopaedia Glolier CD  
1995.

พระราชมุนี(ประยูรธโร).พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับ

ย ประมวลศัพท์. กรุงเทพฯ:มหาจุฬาลงกรณราช

ย วิทยาลัย.๒๕๒๗

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระจันทบุรีนฤนาถ.พจนานุกรม

ย บาลี ไทย อังกฤษ สันสกฤต. พระนคร:

ย มหามกุฏราชวิทยาลัย.๒๕๑๓.

เชียรชัย เขียววรรณ. พจนานุกรมจีน-ไทย ฉบับใหม่.

กรุงเทพฯ:บริษัท รวมสาส์น(๑๙๗๗) จำกัด.(ฉบับพิมพ์ครั้งที่สอง)๒๕๓๕.

คณะสงฆ์จีนนิกายแห่งประเทศไทย.พจนานุกรมพุทธ

ย ศาสนาจีน-สันสกฤต-อังกฤษ-ไทย.

กรุงเทพฯ:ชาวยุพัฒนาการพิมพ์.๒๕๑๙.

สำนักพิมพ์พุทธศึกษา(จีน).สื่อโยงโฝเสวฉือเตียน

ย (ปทานุกรมพุทธศาสตร์ประยุกต์)ฉบับรวม

ย เล่มสมบูรณ์.ไทเป:บริษัทโรงพิมพ์ชินเหวินฟง

ย ทุนส่วนจำกัด.๑๙๗๔.๑๙๓๖ หน้า.

สำนักพิมพ์กวางหมิงก๊วยเสว.โฝเสวฉางเจียนฉือห่วย

ย (ปทานุกรมพุทธศาสตร์ทั่วไป).ไทจง:บริษัท

ย สำนักพิมพ์ไต้หวันทุนส่วนจำกัด.๑๙๙๕

คณะกรรมการชำระพจนานุกรมหัวทง(ภาษาจีน)

ย ฉือ อี ย น . ฮองกง:บริษัทสำนักพิมพ์เหลียง

ย อิว จำกัด.๑๙๗๙.

เสถียร โพธิ์นันทะและเลียง เสถียรสุด.ย คุณธรรมพระ

ย โพธิ์สัตว์ (ฉบับวัดโพธิ์แมนคุณาราม).

ย กรุงเทพฯ:พลพันธ์การพิมพ์.๒๕๒๙

ดิลก วุฒิปาณิชย์.ว.อ.ศ. ภูเก็ต.,สารคดีข่าว-จดหมาย

ย ชาว วิทยาลัยอาชีวศึกษาภูเก็ต.ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๕

ย เดือนสิงหาคม ๒๕๒๘.

โรงเรียนเทศบาลบ้านบางเหนียว จังหวัดภูเก็ต.ตำนาน

ย ประเพณีโน้ ผอต่อโน้ (เอกสารเผยแพร่ฉบับ

ย โรเนียว).

## ภาคผนวก

ย คำศัพท์น่ารู้เกี่ยวกับประเพณีผอต่อ

ก๊วยย ย ผีทั่ว ๆ ไป

ของย ย การถูกสิ่งชั่วร้ายกระทำ

เช่น วิญญาณเร่ร่อน ชาวภูเก็ตเชื้อสายจีน การช้องจะเกิดกับคนที่โชคร้ายหรือคนปลอง

เถียมอ้วย การบูชาพระด้วยการเติมย ย น้ำมันตะเกียง ชาวภูเก็ตเชื้อสายจีนมีความเชื่อว่าจะทำให้ชีวิตรุ่งโรจน์ สามารถผ่านอุปสรรคต่าง ๆ ได้ คำกล่าวเถียมอ้ว

โน้ เถียมอ้ว

เถียมฮอก เถียมซี เถียมเป้งอ้านโน้

บ๊ายบาย เป็นคำที่ใช้เรียกลูกผสมย ย ทั้งหญิงและชาย ที่เกิดจากบิดาชาวจีนกับมารดาซึ่งเป็นชาวภูเก็ตท้องถิ่น

แต่ชาวจีนเป็นังและสิงคโปร์จะเรียกลูกผสมที่เป็นผู้ชายว่าบ๊าบา (Baba) หรือหยอยย่า (Nyonya)

บ๊าบาผ้อย การจัดงานผอต่อของชาวภูเก็ตเชื้อสายจีน

บ๊วะป๊วย การเสี่ยงทาย เพื่อขอทราบความคิดเห็นของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ หรือสิ่งที่ไม่มีความตัวตน เช่น วิญญาณบรรพบุรุษ พระ เทพต่าง ๆ

ป่ายบ้วย การนำอาหารและผลไม้จัดทำอย่างสวยงามตั้งบนโต๊ะบูชา เพื่อเป็นการเซ่นไหว้ และต้อนรับวิญญาณต่าง ๆ ที่ออกมาจากขุมรก

เป้งอ้านย โชคดี มีความสุข

วันส่างย วันส่งพระ ส่งวิญญาณ

ยี่หั้นย เป็นคำภาษาจีนฮกเกี้ยนใช้เรียกพวกฮั้งยี่

สามเส้งย อาหารคาว ๓ ชนิด ได้แก่ หมู ไก่ หมี่เส้นเหลือง ใช้เซ่นไหว้วิญญาณบรรพบุรุษ

สินย วิญญาณศักดิ์สิทธิ์ เช่น วิญญาณองค์ผอต่อกั๊ง

ห่องเส้งย อาหารคาว ๕ ชนิด ได้แก่ หมู ไก่ ไข่ต้ม ปลาหมึกแห้ง หมี่เส้นเหลือง ใช้เซ่นไหว้วิญญาณบรรพบุรุษ

อองย ความมีโชคลาภ

อั้งก้วย ขนมเต่าสีแดง ทำด้วยแป้งสาลีและน้ำตาล ไล่ไล่ถั่วเขียว มีหลายขนาด ขนมเต่าขนาดใหญ่จะไม่มีไส้ เรียกว่า ตัวกู่ ใช้สำหรับเซ่นไหว้ในพิธีผอต่อ

ชาวจีนมีความเชื่อว่าเป็นสัญลักษณ์ของความโชคดี ความเป็นสิริมงคล และอายุยืน จึงนิยมนำขนมเต่าสีแดงมาเซ่นไหว้องค์ผอต่อกั๊ง

อ่างย สีแดง

อ้ามย ศาลเจ้า

ข้อสังเกตย การเขียนคำว่าผอต่อนั้นอาจเขียนโดยใช้ พ ฟาน ก็ได้ คือ ผอต่อ

ย ประเพณีเดินเต่า

ย การเดินเต่าเป็นประเพณีดั้งเดิมของชาวภูเก็ต สมชาย สกูลทับ (๒๕๓๑ : ๑๕๙ โ ๑๖๑) ได้อธิบายไว้ว่า เดินเต่า คือ การเดินหาไข่เต่าที่ขึ้นมาวางไข่บนหาดทราย  
นิยมกันในบริเวณที่มีเต่าขึ้นมาวางไข่คือบริเวณชายฝั่งทะเลด้านตะวันตกหรือฝั่งทะเลอันดามัน ได้แก่ ทางตะวันตกของเกาะภูเก็ตโดยตลอด  
ทางฝั่งทะเลตะวันตกของอำเภอท้ายเหมืองและอำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ประเพณีเดินเต่ามีมานานแล้ว

โดยสมัยดั้งเดิมนั้นชาวบ้านในละแวกใกล้เคียงกับชายหาดต่าง ๆ นิยมคุดห่อ (ห่อข้าว) ไปกินกันที่ชายหาดในตอนบ่าย ๆ และจะอยู่กันจนสว่าง  
จุดไฟผิงกันแล้วก็ถือโอกาสหาไข่เต่าซึ่งเป็นสิ่งที่หายากและเป็นอาหารที่โอชะย การเดินเต่าในสมัยนั้นได้เฉพาะฤดูวางไข่เท่านั้น คือ ประมาณเดือน ๑๑ แรม ๑ ค่ำ  
ราวปลายเดือนตุลาคมหรือต้นพฤศจิกายนไปจนถึงเดือน ๔ หรือต้นเดือนกุมภาพันธ์ การเดินเต่าในสมัยดั้งเดิมสามารถเก็บไข่เต่ากันได้ทุกคน แต่สมัยหลัง ๆ  
รัฐบาลเก็บภาษีโดยให้มีการสัมปทานเป็นทอด ๆ ไป การเดินเต่าเพื่อเก็บไข่เต่าจึงเป็นสิทธิของผู้รับสัมปทานตามกฎหมาย คนอื่น ๆ ไม่มีสิทธิ์ที่จะเก็บ  
ได้เพียงเดินเต่าเพื่อความสนุกสนาน เพื่อดูเต่าทะเลขึ้นมาวางไข่เท่านั้น

ย ในช่วงเวลาการเดินเต่า จะมีผู้คนคึกคักตามชายหาดเพื่อรอดูเต่าวางไข่ เต่าจะมีลักษณะพิเศษประจำตัวคือตัวใดที่เคยมาวางไข่บริเวณใดและในเวลาใด  
ก็จะมาประจำบริเวณนั้นทุกปี

ย ปัจจุบันเนื่องจากการขยายตัวของการท่องเที่ยวเกิดขึ้นทุกชายหาดของภูเก็ต ประกอบกับจำนวนเต่าทะเลลดจำนวนลงอย่างรวดเร็ว  
ทำให้ไม่ค่อยมีเต่าขึ้นมาวางไข่ตามชายหาดเลย ประเพณีการเดินเต่าจึงเปลี่ยนเป็นการตั้งแคมป์พักแรมตามชายหาด เป็นกิจกรรมเพื่อความสนุกสนาน  
ซึ่งไม่ใช่การเดินเต่าตามความหมายที่แท้จริงดังในอดีต

ย ประเพณีลอยเรือชาวเล

ผศ.สมหมาย ปิ่นพุทธศิลป์

ย ชาวเลโอรังลาโอดและชาวเลสิงห์มีประเพณีเกี่ยวกับเรือ ซึ่งชาวภูเก็ตเรียกว่าประเพณีลอยเรือ หรือพิธีลอยเรือ สอดคล้องกันทั้งสองกลุ่ม  
และประกอบพิธีลอยเรือในวันเดียวกันคือลอยเรือในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ และเดือน ๑๑ กลุ่มชาวเลโอรังลาโอดจะลอยเรือเวลา ๐๖.๐๐ น.  
ส่วนชาวเลสิงห์จะลอยเรือเวลา ๑๘.๐๐ น.

การเตรียมสร้างเรือพิธี

ย ชาวเลโอรังลาโอดจะใช้ไม้ทองหลางและไม่ระกำเป็นส่วนประกอบของพิธีลอยเรือ ส่วนชาวเลสิงห์จะใช้ไม้สักหินและต้นกล้วยเป็นส่วนประกอบของเรือพิธี  
ย ชาวเลโอรังลาโอดใช้ไม้ทองหลางเป็นโครงแกนของท้องเรือพิธี หัวเรือ ท้ายเรือ และจังกูด มีความยาว ๕-๗ เมตร ใช้ไม้ระกำต่อเป็นตัวเรือกว้างประมาณ ๑ เมตร  
ความสูงระหว่างท้องเรือถึงกราบขอบเรือประมาณ ๗๐ เมตร ติดเสากระโดงเรือด้วยไม้ขนาดนิ้วหัวแม่มือ ๓ เสา สูงประมาณ ๒ เมตร มีผ้าขาวเป็นเรือใบ  
ย ชาวเลชายจะไปตัดไม้เพื่อประกอบเป็นเรือพิธีและก่ายูธากในช่วงตอนเช้าของวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ และเดือน ๑๑ ช่วยกันแบกหามเรือบรรทุกมากองไว้นอกหมู่บ้าน  
ใกล้เที่ยงจึงช่วยกันตัดฉากและกลึงกลาไม้ทองหลางให้เป็นโครงแกนท้องเรือ หัวเรือ ท้ายเรือและจังกูด โ และที่สำคัญคือการแกะสลักเป็นรูปคนสูงประมาณ ๘ นิ้ว  
จำนวน ๑๒ ตัว ไว้เป็นผีพายประจำเรือ พายไปสู่เมืองออกและเมืองพริด (ถนน ชูลักษณ์ ๒๕๒๒ : ๙๑)  
เศษไม้ทองหลางที่เหลือจะแกะเป็นเครื่องใช้ไม้สอยในชีวิตประจำวัน เช่น มีด จักจี้ หม้อ เต่า ตะกร้า เป็นต้น ไม้ระกำที่ตัดมาเป็นทางยาวทางละ ๔-๖ เมตร  
จำนวนไม่ต่ำกว่า ๕๐ ทาง ชาวเลจะช่วยกันปอกลอกเอาเปลือกนอกทิ้ง ใช้ไส้ไม้ไปประกอบเป็นลำเรือ ผูกไว้เป็นมัด ๆ เหล่าไม้ไม่เป็นชิ้นแท่นตะปู  
เตรียมก่อนหินไว้ตอกแท่นคอน มีมีดพร้าและขวานไว้ตัดไม้ให้ได้ขนาดตามที่ต้องการ

ย ในช่วงตอนเย็นเวลาประมาณ ๑๗.๐๐ น.

ชาวเลทั้งหญิงชายบ่าวร้องไห้คนไปช่วยกันขนวัสดุที่จะประกอบเป็นเรือพิธีซึ่งกองอยู่นอกหมู่บ้านแห่เข้ามาในบริเวณพิธีกลางหมู่บ้าน  
หน้าขบวนแห่มีดนตรีพื้นเมืองนำหน้า เครื่องดนตรี เช่น รำมะนา หม้อง ฉิ่ง บรรเลงเป็นจังหวะให้ชาวเลรำเดินหน้าขบวนแห่ได้  
ขบวนแห่จะไปตามชายหาดจากที่กองไม้ไปจนใกล้หาดโตะตามี แล้วตั้งขบวนแห่เข้าหมู่บ้านจนถึงบริเวณพิธี ชาวเลชายช่วยกันตั้งโครงแกนท้องเรือ  
ใช้ไส้ไม้ระกำทั้งทางต่อประกอบเป็นลำเรือ ทุกคนตั้งใจต่อเรือกันอย่างจริงจังเพื่อให้เรือพิธีเสร็จก่อนฟ้าสางย แต่เรือมักจะเสร็จก่อนพิธีลอยเรือหลายชั่วโมง  
ชาวเลจะใช้เวลาประกอบเป็นเรือพิธีประมาณ ๘ ชั่วโมง

ย ส่วนชาวเลสิงห์จะใช้ต้นกล้วยทั้งต้นเป็นโครงแกนท้องเรือย ใช้ไม้สักหินขนาดนิ้วหัวแม่มือเป็นแกนยึดต้นกล้วยไว้ด้วยกันย  
ตรงกราบข้างเรือจะใช้กาบกล้วยแทนกระดานขนาบไว้ด้วยไม้สักหิน ผูกด้วยหวายหนาท้ายเรือรูปทรงคล้ายท้ายเรือสำเภา หัวเรือทำด้วยก้านเครือกล้วยทั้งท่อน  
ความยาวของเรือพิธีจากหัวเรือจดท้ายเรือยาวประมาณ ๓ เมตร กว้าง ๑.๕๐ เมตร สูง ๑.๓๐ เมตร เมื่อติดตั้งเสากระโดงจะสูงเป็น ๒ เมตร  
ย ชาวเลสิงห์ชายจะไปตัดไม้สักหิน หวายนานาและต้นกล้วยในตอนเช้าของวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ และเดือน ๑๑ เริ่มประกอบเป็นลำเรือพิธีเวลาประมาณ ๐๙.๐๐ น.  
ชาวเลสิงห์ชายจะช่วยกันต่อเรือพิธีและติดใบเรือเสร็จสิ้นประมาณเวลา ๑๕.๐๐ น.

ไปหลา

ย หลา คือ ศาลาหรือศาลพระภูมิเจ้าที่ของชาวเลโอรังลาโอดและชาวเลสิงห์เป็นที่สิงสถิตย์ของโตะตามี หัวหน้าพิธีผู้ติดต่อกับโตะตามีเรียกกันว่า โตะหมอย  
โตะหมอยที่บ้านแหลมตึกแกะถืองยาว ๔ อัน นำชาวเลไปหลาเวลา ๑๖.๐๐ น. ในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ และเดือน ๑๑  
ชาวเลชายผู้ติดตามีหนึ่งคนจะถือตะกร้าใส่ไถ่อย่างย หัว เล็บ เท้า และเครื่องในไก่เอาไปถวาย นอกจากนั้นก็มีเหล้า น้ำ เป็ลือกหอย ข้าวตอกและกำยาน ชาวเลคนอื่น ๆ

ถือจานใส่ขนมหัวล้าน เทียน หมากพลูและยาสูบ เดินตามโต๊ะหมอบไปร่วมพิธีที่เหล่าโต๊ะตามี

ย ชาวเลจะวางจานขนมไว้บนเหล่า โต๊ะหมอนั่งประกอบพิธีหน้าเหล่า

เผากำยานในกะลากลึงให้ชาวเลที่อยู่รอบเหล่าส่งกำยานวนไปทางขวามือเป็นการข้ายหลาจนครบสามรอบ จึงจุดเทียนไปติดไว้บนเหล่า

โปรยและขีดข้าวตอกไปที่เหล่าทั้งสี่ทิศ ก่อนที่โต๊ะหมอบจะขีดข้าวตอกไปที่เหล่าแต่ละทิศ โต๊ะหมอบจะส่งเสียง โอ โ อ้อ นำชาวเล อื่นจะได้ โอ เอ้อ โ ตาม

ปกรณข้าวไว้ทั้งสี่ทิศของเหล่าเป็นการเสร็จพิธี ย ชาวเลจะรับจานขนมของตนออกแจกจ่ายกันกิน และต้องกินให้หมดที่บริเวณเหล่า จะเอากลับบ้านไม่ได้

เมื่อเสร็จพิธีที่เหล่าแล้ว ชาวเลก็จะแห่ไม้และวัสดุเตรียมสร้างเรือพิธี

ส่วนชาวเลสิงห์จะประกอบพิธีที่เหล่า

เวลาประมาณ ๑๗ น. ในวันขึ้น ๑๕ ค่ำเดือน

๖ และเดือน ๑๑ พิธีกรรมจะคล้ายกับพิธีกรรมของกลุ่มชาวเลโอรังลาโอดบ้านแหลมตุ๊กแก แต่โต๊ะหมอบชาวเลสิงห์จะไปประกอบพิธีที่เหล่า เมื่อชาวเลสิงห์ได้เอาขนม

ข้าวปลาอาหารใส่จานหรือถาดไปวางไว้ที่เหล่าแล้ว อาหารแต่ละถาดมีข้าวสุก ข้าวเหนียว ขนมเปียก แกงปลา ปลาทอด หมากพลู ยาสูบและน้ำ เป็นต้น

ย โต๊ะหมอนั่งทำพิธีหน้าเหล่า ชาวเลสิงห์นั่งอยู่ใกล้โต๊ะหมอบเป็นรูปครึ่งวงกลม เว้นที่ไว้ทางด้านหลังเหล่าเท่านั้น

โต๊ะหมอบให้ชาวเลชายคนหนึ่งถือกะลาใส่กำยานเดินวนรอบเหล่าวนซ้าย ๓ รอบ เอาข้าวตอกขีดไปที่เหล่า โต๊ะหมอบใช้มือกำคันทวนกำยานมาลูบไล้ตัว

และใช้มือป้องเปลวเทียนพร้อมสวดคาถาแล้วดับเทียน ตัวแทนโต๊ะหมอบจึงไปดับเทียนบนเหล่า ชาวเลสิงห์อื่น ๆ ก็รับถาดอาหารของตนออกแจกจ่ายกันกิน

เป็นอันเสร็จพิธีที่เหล่า(วิชัย อนันตมงคลกุล ๒๕๒๕ : ๑๗๘)ย

พิธีกรรมก่อนลอยเรือ

ย เมื่อช่างต่อเรือพิธีเสร็จย ชาวเลโอรังลาโอดจะทยอยไปที่เรือพิธีตั้งแต่วันที่ ๑๔.๐๐ น. ของเข้ามีวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ และเดือน ๑๑

สิ่งของที่แต่ละครอบครัวจะเอาใส่ในเรือพิธีคือใส่ไม้ระก้าที่แกะเป็นตุ๊กตาแทนคนในครอบครัวจำนวนเท่าสมาชิกในครัวเรือน เล็บ ผม และข้าวตอก

ก่อนจะขีดข้าวตอกใส่เรือ ชาวเลจะกำข้าวตอกลูบไล้ตามตัวตั้งแต่หัวจดเท้าประดุจให้ข้าวตอกเอาความชั่วร้ายออกจากร่างไปสู่ข้าวตอกแล้วขีดใส่เรือพิธี

โต๊ะหมอบมาสวดคาถาที่ท้ายเรือเวลา ๐๖.๐๐ น.

ชาวเลชายช่วยกันยกเรือพิธีแบกหามลงไปบรรทุกเรือหางยาวที่เตรียมไว้นำไปลอยเรือพิธีที่ทะเลลึกเป็นการไม่ให้ความชั่วร้ายในลำเรือพิธีนั้นย้อนกลับมาสู่หมู่บ้าน

พวกชาวเลจะต้องเริ่มทำพิธีกันใหม่ การลอยเรือลงทะเลจึงต้องระมัดระวังเป็นพิเศษ

ย ส่วนชาวเลสิงห์จะเอาเสื้อผ้าเก่า ๆ ตุ๊กตาจากบกล้วยแทนคนในครอบครัวจำนวนเท่าสมาชิกในครัวเรือนและกระถางน้ำไปใส่ไว้ในเรือพิธีตั้งแต่วันที่ ๑๕.๐๐ น. ของวันขึ้น

๑๕ ค่ำ เดือน ๖ และเดือน ๑๑ เมื่อชาวเลสิงห์ทำพิธีที่เหล่าเรียบร้อยแล้วก็จะมีมาร่วมประกอบพิธีที่เรือพิธี ชาวเลสิงห์ถือจานใส่ข้าวสารซึ่งย้อมสีเป็นสีต่าง ๆ เช่น เหลือง

แดง เขียว ฟ้ำ ส้ม เป็นต้น พร้อมด้วยด้ายสีแดง มามอบให้โต๊ะหมอบสวดคาถาใส่จานให้

แล้วจึงเอาด้ายไปผูกข้อมือให้กับสมาชิกในครอบครัว และเอาข้าวสารที่ประกอบพิธีแล้วนั้นไปขีดรอบ ๆ บ้านของตน ต่อจากนั้นโต๊ะหมอบก็ประกอบพิธีที่เรือพิธี

ในขณะที่ประกอบพิธีนั้นห้ามคนเดินผ่านหัวเรือย โต๊ะหมอบเดินวนรอบเรือวนซ้าย ๓ รอบ รอบสุดท้ายจะเปล่งเสียงนำให้ทีละลา

ชาวเลสิงห์จะขีดข้าวสารที่เหลือใส่เรือพิธี รอสัญญาณจากโต๊ะหมอบแล้วยกเรือพิธีไปบรรทุกเรือหางยาวไปลอยกลางทะเลลึกดุจเดียวกับกลุ่มชาวบ้านแหลมตุ๊กแก

แต่มีข้อห้ามบอกต่อ ๆ กันว่าเมื่อส่งเรือลงน้ำแล้วจะหันกลับไปดูอีกไม่ได้จริง

ย ชาวเลจะรำรอนเง็งกันทั้งเด็กเล็ก ๆ ไปจนชรา เด็กเล็ก ๆ ที่ยังเดินไม่ได้ ชาวเลก็จะอุ้มขึ้นไปรำจนหลับบ้าย ชาวเลจะเริ่มรำรอนเง็งตั้งแต่วันที่ขึ้น ๑๓ ค่ำ เดือน ๖

และเดือน ๑๑ บางส่วนจะรำวนรอบเรือพิธีตั้งแต่เริ่มวางแกนท้องเรือไปจนเรือพิธีเสร็จ เชื่อกันว่าชาวเลที่รำรอบเรือมากรอบที่สุดจะได้บุญมากเท่าจำนวนรอบที่รำย

ชาวเลสิงห์จะรำรอนเง็งในคืนวันขึ้น ๑๔ โ ๑๕ ค่าย ไม่มีการรำรอบลำเรือพิธีหรือรำรอนเง็งในตอนกลางวันดุจเช่นกลุ่มชาวเลโอรังลาโอดบ้านแหลมตุ๊กแก

ย

ไม้ฮาดัก

ย ชาวเลสิงห์บ้านท่าฉัตรไชยไม่มีพิธีกรรมเกี่ยวกับไม้ฮาดักเหมือนชาวเลบ้านแหลมตุ๊กแกย เมื่อชาวเลลอยเรือไปแล้วในตอนเช้า ตอนบ่ายในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖

และเดือน ๑๑ นั้น ชาวเลจะไปแห่ไม้ฮาดักจำนวน ๗ ต้น

ซึ่งตัดเตรียมไว้พร้อมกับไม้สร้างเรือพิธีมาเตรียมไว้ประกอบพิธีปักไว้ชายหาดระหว่างหมู่บ้านกับทะเลในเช้าวันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๖ และเดือน ๑๑

ย ไม้ฮาดักเป็นไม้เสาชานาต้นแขนยาวต้นละ ๒.๕ - ๓ เมตร และใช้ไม้ขนาดเดียวกันยาว ๒ เมตร เป็นไม้ขวางเหมือนรูปไม้กางเขนติดใบกะพ้อไว้ปลายไม้กางเขนทั้ง ๓

ปลาย โ ไม้ที่ติดทางขวางเปรียบเสมือนแขน ใบกะพ้อเปรียบเสมือนนิ้ว จะป้องกันใบพัดให้โรคภัยไข้เจ็บและผีร้ายทั้งหลายเข้ามาคุกคามหมู่บ้าน โ (ทนก

ฐลักษณีย ๒๕๒๒ :ย ๙๑)

ย ประเพณีลอยเรือชาวเลและชาวเลสิงห์เป็นเครื่องช่วยให้เผ่าพันธุ์ของชาวเลคงสืบมาเป็นกลุ่มเผ่าอยู่ได้ย

ทั้งนี้เพราะชาวเลเป็นผู้เร่ร่อนแตกออกจากกลุ่มเผ่าของตนไปหาเลี้ยงชีพตามเกาะแก่งในท้องทะเลย

หากไม่มีประเพณีลอยเรือชาวเลที่แยกตัวออกไปนั้นก็จะล้มหายตายจากพลัดพรากจากกลุ่มเผ่าย วันลอยเรือเป็นช่วงวันเพ็ญ

และเป็นช่วงที่มรสุมเปลี่ยนทิศทางจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงเหนือหรือลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ไปเป็นมรสุมตะวันตกเฉียงใต้หรือลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือย

พวกชาวเลโอรังลาโอดและชาวเลสิงห์มีโอกาสกลับไปรวมเผ่าปีละ ๒ ครั้ง การประกอบพิธีลอยเรือเป็นความเชื่อของชาวเลทุกคนจะต้องไปร่วม

ชาวเลหนุ่มสาวก็มีโอกาสพบปะจับคู่ตนนำเมื่อพึงพอใจก็จะอยู่ร่วมกันในโอกาสถัดไปย ชาวเลหญิงช่วยกันทำขนมและอาหารนำออกเลี้ยงดูซึ่งกันและกัน

ชาวเลต่างวัยต่างแบ่งหน้าที่กันตามถนัดย ชาวเลผู้ชำนาญในการต่อเรือก็เป็นผู้นำชาวเลคนอื่น ๆ ได้ฝึกหัดการรำรอนเง็งเป็นการรื่นเร่ช่วยให้หมู่บ้านมีชีวิตชีวาย

ทุกคนโคกและโรคภัยที่ทับถมมาช่วงหกเดือนนั้น ก็เชื่อกันว่าได้หมดไปพร้อมกับเรือพิธีก็เป็นการก่อให้เกิดกำลังใจที่จะดำรงเผ่าพันธุ์ไปอีกนานเท่านั้น.

ไหว้ครูหมอนั่งตะลุปลาตอง



ย ย ย สิริพรย พงศ์พิพัฒน์พันธุ์

ย ย ย อรุณรัตน์ย สรรเพ็ชร

ย

ย สังคมโบราณหรือสังคมประเพณี ไม่ว่าจะเป็นสังคมล่าสัตว์ สังคมเลี้ยงสัตว์ หรือสังคมเกษตรกรรมเป็นสังคมที่มีพิธีกรรมอยู่มาก (ศิริพรย รัฐฐาน ณ กลาง ๒๕๓๗ : ๒๖)ย โดยเฉพาะในของวัฒนธรรมซึ่งเป็นเรื่องของปัจจุบันและอนาคตใช้พิธีกรรมเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหา พิธีกรรมต่าง ๆ จึงมีหน้าที่สร้างระเบียบให้กิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตย สร้างความผูกพันให้คนในสังคม (ธีรยุทธย บุญมี ๒๕๓๔ : ๑๗) และโดยธรรมชาติคนหรือมนุษย์ไม่สามารถแยกตัวออกจากพิธีกรรมได้ พิธีกรรมจึงเป็นกิจกรรมที่อยู่กับคน และคู่กับสังคม เป็นเรื่องราวของความเชื่อที่มีจุดประสงค์เพื่อให้จิตใจอบอุ่น ย ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากคนมีความกลัวและมีความอ่อนแออยู่ในตัว จึงจำเป็นต้องสร้างสิ่งต่าง ๆ ขึ้นมาเพื่อขจัดความกลัวและเป็นวิธีการสร้างความมั่นใจให้ตัวเอง

ย สังคมมนุษย์ทุกสังคมย่อมมีวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลายกันไปตามประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของชาติพันธุ์แต่ละท้องถิ่น "ความเชื่อ" ถือเป็นวัฒนธรรมด้านหนึ่งที่มีความสำคัญ และเกิดขึ้นมาควบคู่กับมนุษย์ และความเชื่อเป็นฐานก่อให้เกิดวัฒนธรรมอื่น ๆ ของมนุษย์มากมาย เช่น ประเพณี พิธีกรรมย การละเล่นย เป็นต้นย ซึ่ง วิรัช วิรัชนิการยรณและนิการยรณ วิรัชนิการยรณย (๒๕๓๓ : ๒๐)ย ได้กล่าวถึงความเชื่อไว้ว่า การที่บุคคลคิดหรือยอมรับบุคคลย สิ่งของ หรือปรากฏการณ์บางอย่างว่าเป็นจริงหรือมีอยู่จริง ซึ่งการคิดหรือยอมรับดังกล่าวอาจไม่ถูกต้องตามความเป็นจริงก็ได้ ความเชื่ออาจเกิดขึ้นได้จากหลายสาเหตุย เช่นย เกิดจากการเห็นด้วยตนเองจากคำบอกเล่า จากการคิดขึ้นมาเองย ความเคยชินย การปลูกฝังย หรืออาจเกิดจากการพิสูจน์ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับภิญโญ จิตต์ธรรมย (๒๕๒๒ : ๑ - ๗)ย ที่ได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับความเชื่อไว้ในลักษณะเดียวกันว่าเป็นสิ่งที่มนุษย์ค่อย ๆ เรียนรู้และทำความเข้าใจนานับเป็นพัน ๆ ปี และเชื่อว่ามีความลึกลับที่จะทำให้นมนุษย์ได้รับผลดีผลร้ายย เมื่อมนุษย์กลัวอำนาจของสิ่งเร้นลับก็จะกระทำสิ่งต่าง ๆ เพื่อมิให้ถูกลงโทษ และเพื่อเอาใจอำนาจลึกลับนั้นย พิธีกรรมต่าง ๆ จึงเกิดขึ้น และความเชื่อในสิ่งต่าง ๆ จะเสื่อมไปย เมื่อความเจริญทางวิทยาศาสตร์มาถึงและสามารถหาความจริงได้

ย ปัจจุบันแม้ว่าประเทศไทยจะมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเจริญทางด้านวัตถุ และเทคโนโลยีใหม่ ๆ แล้วก็ตามย แต่เรื่องราวที่เป็นความเชื่อในสิ่งทีนอกเหนือธรรมชาติยังมีปรากฏอยู่เสมอในชีวิตประจำวันย เช่น การทำนายโชคชะตาย การนับถือผี การรักษาโรคด้วยวิธีทางไสยศาสตร์ และการเข้าทรงย เป็นต้นย พิธีกรรมจึงอยู่คู่สังคมไทยมาทุกยุคทุกสมัย และด้วยเหตุผลที่พิธีกรรมเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงความจริงย ความเคารพย และเป็นเครื่องหมายของกลุ่มชนหนึ่ง ๆ ในการแสดงสัญลักษณ์ร่วมกัน พิธีกรรมจึงเน้นจิตใจเป็นสำคัญมีจุดมุ่งหมายอยู่ที่การทำให้เกิดผลทางจิตใจของผู้ที่เกี่ยวข้องย ทำให้เกิดความสุขสบาย และเกิดกำลังใจ(สุเมธย เมธาวิตยกุล ๒๕๓๒ : ๒๑๑)ย

ย ความเชื่อยังปรากฏให้เห็นอยู่ทั่วไปในสังคมไทยทั้งชนบทและในเมืองย จากการที่สภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองเปลี่ยนแปลงไปสู่ความทันสมัยโดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทางด้านสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้ประชาชนเดือดร้อนทั้งกายและใจ จากสาเหตุเหล่านี้ ระบบความเชื่อจึงมีบทบาทในสังคมอย่างสืบเนื่องตลอดมา

ย การเกิดขึ้นของพิธีกรรมไหว้ครุหอนั่งตระกูล บ้านโคกขามย ตำบลป่าตองย อำเภอกะทู้ย จังหวัดภูเก็ตย ตอนแรกเกิดจากความเชื่อใน "รูปหนัง"ย ก่อน ดังที่ อุคม นูหนองย (๒๕๓๓ : ๔๒ - ๔๓)ย ได้กล่าวถึง ความเชื่อเกี่ยวกับรูปหนังไว้ว่า รูปหนังตระกูลจะมีอำนาจลึกลับสิงอยู่ โดยเฉพาะรูปหนังที่ไข้ประกอบพิธีกรรมจะขลังมากย ซึ่งได้แก่รูปย ฤๅษีหนังน้ำ ฤๅษีหนังไฟ พระรามย ทศกัณฐย ปราลัยหน้าบท เจ้าเมืองย เทวดาย และตัวตลกบางตัว เช่นย เณรพอนย เปลือยย และสีแก่ย รูปเหล่านี้สังเกตได้ง่าย คือ มีผ้าแดงบ้าง ผาขาวบ้าง ด้ายสายสิญจน์บ้าง พันเอาไว้และบางตัวมีขี้เทียนติดกรัง

ย ความเชื่อในความศักดิ์สิทธิ์ของรูปหนังไม่ได้มีเฉพาะนายหนังเท่านั้นย แต่รวมไปถึงคนในครอบครัวและชาวบ้านโดยทั่วไปด้วย

ย จากความเชื่อดังกล่าวส่งผลให้เกิดพิธีไหว้ครุหอนั่งตระกูลตามมา จุดประสงค์ของการทำพิธีที่สำคัญ คือ เพื่อบูชาครู และเพื่อแสดงความกตัญญูต่อวิญญาณของบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วรวมทั้งเป็นการรวมญาติพี่น้องที่อยู่ห่างไกลให้มาพบกันและยังเป็นการแก้บนของบรรดาลูกหลาน และคนทั่วไปที่นับถือครุหอนั่งตระกูลที่ได้บนบานเอาไว้

ย ผลของการไม่ปฏิบัติย มีความเชื่อกันว่าชีวิตและครอบครัวจะไม่สงบสุข มีวิญญาณมาปรากฏให้เห็นอยู่เสมอ ๆ หรือจะเจ็บป่วยไม่มีสาเหตุ ซึ่งชาวบ้านเรียกว่า "ถูกของ" นั่นเอง

องค์ประกอบของพิธีไหว้ครุหอนั่งตระกูล

ย พิธีไหว้ครุหอนั่งตระกูลบ้านโคกขาม ตำบลป่าตองย อำเภอกะทู้ย จังหวัดภูเก็ตย มีองค์ประกอบของการทำพิธีดังต่อไปนี้

- ย ๑. คนทรง ร่างทรง หรือม้าทรง เป็นบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นตัวแทนของตัวละครต่าง ๆ ที่มาร่วมพิธี คนที่เป็นร่างทรงส่วนใหญ่จะเป็นลูกหลานเครือญาติของผู้จัดพิธีไหว้ครุย หรืออาจจะเป็นผู้ที่มีความเคารพศรัทธาในพิธีไหว้ครุ ซึ่งร่างทรงไม่จำกัดว่าจะเป็นผู้หญิงหรือผู้ชายย รวมทั้งไม่จำกัดจำนวนย ทั้งนี้เน้นเอาความเชื่อและความศรัทธาเป็นสำคัญ
- ย ๒.ย ตัวละครที่มาเข้าทรงย การประกอบพิธีต้องมีการเชื้อ (เชิญ) ตัวละคร (รูปหนัง)ย ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นตัวละครจากเรื่องรามเกียรติ์ เช่น พระรามย พระลักษณ นางสีดา ย นางมณฑิทย ฤๅษี ย ลิงดำลิงขาว เทวดาย ทศกัณฐย พิลาปหน้าไฟย พิลาปหน้าทองยพิลาปาย พิลาภย มาริทย หนุมาน ยอินทรีย สุนทรีย ท้าวทศรถ และนนทก เป็นต้น
- ย ๓.ยระยะเวลาของการทำพิธีไหว้ครุหอนั่งตระกูลย พิธีไหว้ครุหอนั่งตระกูลจะประกอบพิธีในวันพฤหัสบดีแรกของเดือน ๓ ทุก ๆ ๓ ปี
- ย ถ้าว้นพฤหัสบดีไหนตรงกับวันพระจะไม่ประกอบพิธี
- ย และจะเลื่อนไปประกอบพิธีในวันพฤหัสบดีถัดไปย

ย การประกอบพิธีไหว้ครุหมอหนังตะลุงกำหนดให้อยู่ในระยะเวลา ๒ คืน โดยคืนแรกจะเป็นการเตรียมของใช้ เครื่องบูชาสังเวย เช่นสรวง เพื่อถวายให้ครุหมอหนังแต่ละตัวที่มารวมพิธี

ย พิธีในคืนแรกจะมีการเชื้อ (เชิญ) ท้าวเวสสุวรรณ ซึ่งถือว่าเป็นหัวหน้าในการควบคุมดูแลงานพิธีให้เป็นที่เรียบร้อยด้วยความเรียบร้อย การเชื้อ

(เชิญ)ท้าวเวสสุวรรณประทับร่างทรงก็เพื่อเฝ้าตรวจดูความเรียบร้อยของการเตรียมงาน

ถ้ามีสิ่งใดขาดตกบกพร่องทำให้ท้าวเวสสุวรรณไม่พอใจก็จะได้แก้ไขใหม่ให้ถูกต้องสำหรับการประกอบพิธีในคืนที่สองในคืนแรกจะประกอบพิธีบนบ้าน

ย ๔.โรงพิธีหรือโรงครูโรงที่ใช้สำหรับประกอบพิธีไหว้ครุหมอหนังตะลุงมีลักษณะเหมือนกับโรงหนังตะลุงโดยทั่วไปทุกประการย กล่าวคือ

มีการปลูกเสายกขึ้นสูงจากพื้นพอประมาณ ย มีหลังคา มีจอหนังกล่าวได้ว่าโรงพิธีคือโรงหนังนั่นเอง เพราะในคืนแรกจะมีการเล่นหนังตะลุงของนายหนังเพื่อแก้เหิม

(แก้บน)ย และในคืนที่สองเมื่อหนังตะลุงเลิกเล่นแล้ว จึงใช้โรงหนังเป็นโรงพิธี โดยยกจอหนังตั้งขึ้นไปไว้บนเพดานหลังคาโรง

ส่วนพื้นโรงพิธีปูด้วยผ้าขาวไว้สำหรับวางอุปกรณ์ในการประกอบพิธีและเครื่องเช่นสรวงบูชา เช่น แป้ง ย น้ำหอม วางไว้หน้าร่างทรง เป็นต้น

ส่วนผลไม้จะแขวนไว้ตรงกลางโรงพิธี ขนาดของโรงพิธีไม่จำกัดขนาดขึ้นอยู่กับจำนวนร่างทรง

ย ๕.ย อุปกรณ์ในการประกอบพิธีย คืนที่สองของการประกอบพิธีไหว้ครุหมอหนังตะลุง มีการตั้งภูมิขึ้น ๒ ท้าย เป็นการตั้งภูมิที่ประกอบขึ้นมาอย่างง่าย ๆ

โดยยกเสามาขึ้น ๓ เสาย ส่วนเครื่องบูชาที่วางไว้ในที่ตั้งภูมิประกอบด้วยข้าว ย้าย แหงปลาของหวาน ขนม ย่อย ถั่ว และงาย

ของเหล่านี้บรรจุไว้ในกระถางทำด้วยใบมะพร้าว ย มีธงสีแดงเล็ก ๆ ปักอยู่รอบ ๆ กระถางการตั้งภูมิจะตั้งด้านหน้าของโรงพิธีด้านซ้ายห่างจากโรงพิธีพอประมาณ

ย นอกจากการตั้งภูมิแล้ว อุปกรณ์ในการประกอบพิธียังประกอบด้วยของอีกหลายอย่าง ได้แก่ สายสิญจน์ หมอน้านมดัย หมากพลู ฐูปเทียน ดอกไม้

ทรายย ข้าวสาร ไม่เทาย มีดหมอ และผ้าขาว

ย ๖.เครื่องบูชาหรือเครื่องสังเวยเช่นสรวงสำหรับถวายตัวละครที่ประทับร่างทรงย บนโรงพิธี

ประกอบด้วยย บายศรี ๙ ชั้น (สำหรับไหว้ครู), บายศรีปากชาม, หัวหมู, มะพร้าวอ่อน, สมุนไพร,หนังสือบูด,ย พานดอกไม้,ย หมากพลู, ฐูปเทียน,ย สุราขาว,

สุราแดง,ย ดอกไม้ (ยกเว้นดอกกรัก), กระดานชนวน(สำหรับบูชาตัวละครพิภก), ไชยม (สำหรับบูชาตัวตลกเปลือย สีแก้วและณรพอน) ดาย, กระจัก,

หัว(สำหรับบูชานางสีดาและนางมณโฑ), ผลไม้ต่าง ๆ ที่มีในฤดูกาล(สำหรับบูชาลิงดำลิงขาว) เช่นแดงโม,ย สับปะรด,ย ส้มเขียวหวาน เป็นต้นย ขนมโค,ย ขนมต้ม,ย

ขนมชั้น,ย น้ำ,ย ผัก และแกงย ของบูชาเหล่านี้ไม่ได้ถูกกำหนดจำนวนว่าแต่ละอย่างจะมีเท่าใด และเป็นที่น่าสังเกตว่าเครื่องบูชาหรือเครื่องสังเวยเช่นสรวงเหล่านี้ย

ส่วนใหญ่เกิดจากความเชื่อว่าตัวละครในหนังตะลุงแต่ละตัวมีความชอบอะไรเป็นพิเศษ เช่น ลิงดำลิงขาวชอบผลไม้ นางสีดาและนางมณโฑชอบแบ่ง น้ำหอมย

หัวและกระจัก ส่วนเปลือย สีแก้วและณรพอนชอบไข่มุกและสุรา เป็นต้นย เครื่องบูชา หรือเครื่องสังเวยเช่นสรวงจะจัดไว้ข้างหน้า ด้านขวา

และด้านซ้ายของโรงพิธี โดยแบ่งเป็นฝ่ายพระรามด้านขวาและฝ่ายทศกัณฐ์ด้านซ้าย

ย ๗.ย เครื่องดนตรีย เหมือนกับการแสดงหนังตะลุงโดยทั่วไป ได้แก่ ทับหน้าเดียวย ๒ ใบย กลองขนาดเล็กสองหน้า ตั้งตีเพียงหน้าเดียวด้วยไม้ ๒

อันหนึ่งหนึ่งสองเต้า ๑ ชุดย จิงฉับ ๑ คู่ย และปี่ชวา ๑ เลา (ปัจจุบันเลิกใช้เพราะไม่มีผู้เป่าปี่ชวา)

ย สำหรับเพลงที่มีความจำเป็นต้องใช้ในพิธีไหว้ครุหมอหนังตะลุงนั้น สมหมาย ปิ่นพุทธศิลป์และประสิทธิ์ย ชินการณ (๒๕๓๑ : ๓) กล่าวว่า

"เพลงเชิญครู"ย ย ย ย จะใช้สำหรับพิธีในวันไหว้ครุประจำปีโดยเฉพาะนักดนตรีจะใช้ "เพลงเชิญครู" เป็นเพลงโหมโรงคั่นรายการชบวนเพลงต่าง ๆ ด้วย

ย ๘.ย เครื่องแต่งตัวของร่างทรงย ในอดีตร่างทรงจะไม่พินิจถึงเรื่องเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายปัจจุบันร่างทรงทุกคนทั้งผู้หญิงและผู้ชายจะต้องสวมใส่ชุดขาว

ผู้หญิงใส่เสื้อสีขาวย นุ่งกางเกงหรือผ้าถุงสีขาว พาดสไบสีขาว ส่วนผู้ชายใส่เสื้อสีขาว และนุ่งกางเกงสีขาวเช่นเดียวกัน

## ขั้นตอนการประกอบพิธีกรรม

คืนแรกประกอบพิธีกรรมในบ้าน

ย ๑. ผู้ประกอบพิธีกรรมจัดตั้งบูชาครู เวลาประมาณ ๑๙ นาฬิกา

ย ๒. ลูกหลานเครือญาติครุหมอหนังตะลุงและผู้เข้าร่วมพิธีกรรมนั่งหม่ชุดขาว นั่งเป็นแถวพร้อมกันหน้าบูชาครู

ย ๓. เริ่มประกอบพิธีกรรมด้วยการสวดมนต์ทำวัตรเย็นจนจบ แล้วต่อด้วยการสวดคาถาขึ้นบัญชีจนจบ และสวดอิมา (กรวดน้ำ)

ย ๔. ผู้นำในการประกอบพิธีกรรมประทับทรงในร่างของฤาษีตาไฟ มาเพื่อตรวจพิธีการและเปิดโอกาสให้ลูกหลานซักถามปัญหาและข้อบกพร่องในการจัดพิธี

ย ๕. ร่างทรงลา (ออก) พิธีกรรมคืนแรกเสร็จสิ้นเวลาประมาณ ๒๓ นาฬิกา

คืนที่ ๒ ประกอบพิธีบนโรงครู

ย หนังตะลุงเริ่มแสดงเพื่อแก้บน เวลาประมาณ ๑๙ นาฬิกา ย จนกระทั่งถึงเวลาประมาณ ๒๑ นาฬิกา หนังตะลุงหยุดแสดงและเริ่มประกอบพิธีกรรม ดังนี้

ย ๑. ผู้ร่วมประกอบพิธีช่วยกันแกะจอหนังตะลุงออกจากโรง เพื่อตลบจอขึ้นไปซึ่งบนเพดานหลังคาโรงครู ซึ่งบนโรงครูมีผลไม้แขวนอยู่หลายชนิด เช่น กล้วย ส้ม องุ่น เป็นต้น

ย ๒. ผู้ผู้ชายที่พื้นโรงครูเพื่อวางของเช่นไหว้วงสรวง

ย ๓. ผู้ร่วมพิธีเริ่มขนบายศรีใหญ่ ๙ ชั้น (บายศรีไหว้ครู),บายศรีปากชาม,แจกันดอกไม้, ผลไม้, หัวหมู ๒ หัว

(เป็นของเจ้าบ้านที่ให้สถานที่ประกอบพิธีเท่านั้น),มะพร้าวอ่อน, หินบดยาสมุนไพร, หนังสือบูด, พานดอกไม้, พานหมากพลู, ไม้เท้า, ฐูปเทียน, สายสิญจน์, หมอน้านมด,

มีดหมอ, เทียนเรืองส์, เหล้าขาว, น้ำมันงา, กระดานชนวน, พรหม, น้ำดื่ม, ไข่ไก่, อาหารคาวหวาน ของทั้งหมดจะจัดเป็นย ๒ ฝ่าย คือ ฝ่ายซ้ายและฝ่ายขวา

ย ๔. ผู้ร่วมประกอบพิธีขึ้นปี่บนโรงครูย จากนั้นผู้นำเริ่มประกอบพิธีด้วยการสวดมนต์ร่วมกันย และเริ่มเชื้อเชิญตัวละครให้มาประทับร่างทรง

โดยการขับกลอนประกอบดนตรีย

ย ๖. เริ่มมีตัวละครมาประทับร่างทรง เช่น ท้าวสนธยา, เจ้าแม่สุชาดา, นางสีดา, พิชานหน้าไฟ, ท้าวเขี้ยวแก้ว, พิชานหน้าทองย เป็นต้น

ย ๗. จะมีการเชื้อเชิญตัวละครให้มาประทับร่างทรง ไปเรื่อย ๆ สลับกับการถวายของแก้บน และมีการรักษาอาการเจ็บป่วยกับร่างทรงบางองค์

ย ๘. เมื่อตัวละครมาประทับร่างทรงครบทุกองค์แล้ว ลำดับสุดท้ายที่จะมาประทับร่างทรงเพื่อเป็นการอำลาคือฤาษีย การไหว้ครุหมอหนังตะลุงก็เป็นอันเสร็จพิธี

ย พิธีไหว้ครุหมอหนังตะลุงบ้านโคกขามตำบลป่าตองย อำเภอกะทู้ย จังหวัดภูเก็ตย ในอดีตจัดในเดือน ๓ ของทุก ๆ ปีย ปัจจุบันจัดในเดือน ๓

ของทุก ๆ ๓ ปี และในอนาคตมีแนวโน้มว่าจะจัดให้มีพิธีไหว้ครุหมอหนึ่งตระกูลทุก ๆ ๖ ปี ทั้งนี้เนื่องจากมีปัจจัยหลายอย่างเข้ามาเกี่ยวข้องย  
อาทิเช่นภารกิจของคนที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมมีมากขึ้นตามยุคของโลกาภิวัตน์ย เครือญาติ ลูกหลานย้ายออกไปทำมาหากินต่างถิ่นฐานมากขึ้น  
และปัจจัยสำคัญที่สุดเห็นจะได้แก่ ความเข้มข้นของความเชื่อ และความศรัทธาในพิธีกรรมลดน้อยลงจากเดิมมาก  
ย พิธีไหว้ครุหมอหนึ่งตระกูลบ้านโคกขาม  
เป็นพิธีกรรมที่เกิดขึ้นมานาน และมีการประกอบพิธีผ่านมามากหลายช่วงอายุคนย มีการรับช่วงสืบทอดปฏิบัติต่อเนื่องกันโดยตลอด  
เป็นสิ่งที่ลูกหลานของครุหมอหนึ่งตระกูลทุกคนถือเป็นพันธกิจที่พึงกระทำเพื่อแสดงถึงความมีกตัญญูต่อดิถีวัฒนธรรมบรรพบุรุษ  
ซึ่งองค์ประกอบของพิธีกรรมนี้อาจจะปรับเปลี่ยนบางสิ่งบางอย่างไปบ้างตามกาลเวลาก็เพื่อความสะดวกและเหมาะสม  
อันจะทำให้พิธีกรรมนี้มีบทบาทที่จะรับใช้สังคมต่อไป .....

ย  
ย  
บรรณานุกรม

ธีรยุทธย บุญมี. รุสมีแลย (๑ - ๒) ; มกราคม โ สิงหาคม ๒๕๓๘.  
ภิญญาญ จิตต์ธรรม. ความเชื่อ.ย สงขลา : มงคลการพิมพ์ สงขลา, ๒๕๒๒.  
วิรัชย วิรัชนิการวรรณ และนิการวรรณย วิรัชนิการวรรณ. การเข้าทรงและร่างทรงย ความเชื่อ พิธีกรรม  
ย และบทบาทที่มีต่อสังคม.ย กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๓.  
ศิริพรย วิฐฐาน ญ กลาง. ในท้องถิ่นมีนทานและการละเล่นย การศึกษาคติชนในบริบททางสังคม  
ย ไทย.ย กรุงเทพฯ : มติชน, ๒๕๓๗.  
สมหมายย ปิ่นพุทธศิลป์ และประสิทธิ์ย ชินการณ.ย เอกสาร แลหนังสือปลดก.ย ภูเก็ต : ศูนย์วัฒนธรรม  
ย จังหวัดภูเก็ต, ๒๕๓๑.  
สุเมธย เมธาวิทยกุล.ย สังกัปปพิธีกรรม.ย กรุงเทพฯ :ย โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๒.  
อุดมย หนูทอง. "เปิดแผงหนังสืออันดามัน" ใน ที่ระลึกงานส่งเสริมวัฒนธรรมไทยครั้งที่ ๑๒ มศว.๘  
ย วิทยาเขต.ย กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้งกร์ จำกัด, ๒๕๓๔.